DE *KANTARA*

NAAR DE SAMENLEVING

''je moet het wel **zélf** doen, **maar niet alléén''** - Herman de Mönnink

Student:	Münevver Gökmen
Studentnummer:	500736079
1e beoordelaar:	Saskia Maarsen
2e beoordelaar:	Carolien van Honert
Studie:	Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
Instelling:	Hogeschool van Amsterdam
Organisatie:	Kantara-Brug
Datum:	13 juni 2019

INHOUD

INHOUD 1
SAMENVATTING 3
INLEIDING 4
1. SIGNALERING VAN HET PROBLEEM 5
2. PROBLEEMVERKENNING 8
2.1 Micro-niveau 8
2.2 Meso-niveau 10
2.3 Macro-niveau 12
2.4 Verbindingen tussen de verschillende niveaus 14
3 THEORETISCHE VERKENNING 15
3.1 Begripsverheldering 15
3.2 Oorzaken van sociaal isolement 18
3.3 Preventie 18
3.4 Huidige aanpak van sociaal isolement 19
3.5 Gebiedsplan Zuid 20
3.6 Samenwerking vs. concurrentie 21
3.7 Mogelijke samenwerkingspartners Zuid 22
4. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN VRAAGSTELLING 23
4.1 Probleemstelling 23
4.2 Doelstelling 24
4.3 Vraagstelling 24
4.4 Hypothesen 24
5. ONDERZOEKSOPZET 25
5.1 Critical research 25
5.2 Interviews 25
5.3 Onderzoekseenheden 25
5.4 Interviews 25
5.5 Reflectie op kwaliteitsaspecten 26
6. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN 27
6.1 Informanten 27
6.2 Hypothesen van informanten 27
6.3 Begripsomschrijving 28
6.4 Omvang van het probleem 28
6.5 Oorzaken van de problematiek 29
6.6 Gevolgen van de problematiek 30
6.7 Aanpak van de problematiek 30

6.8 Aanbod 31
6.9 Wens(en) 32
6.10 Behoefte(n) 32
7. CONCLUSIE 34
8 TERUGKOPPELING NAAR BEROEPSPRAKTIJK 36
8.1 Kennis vs. nieuwe kennis 36
8.2 Visie 37
8.3 Gouden Mannen (programma) to the rescue 37
8.4 De meerwaarde 37
8.5 De boodschap in vorm van een adviesrapport 37
9 BRONNENLIJST 38
10 BIJLAGEN 41
Bijlage 1: Screenshot analyse gemeente Amsterdam 41
Bijlage 2: Satellietshot van 'het voetbalveldje', moskee Arrahman en moskee Al-Karam 41
Bijlage 3: Mailcontact Aafke Elbrecht 42
Bijlage 4: Bijlage van mailcontact met Aafke Elbrecht 42
Bijlage 5.1: Sociale uitsluiting onder Amsterdammers van 19 jaar en ouder in % 43
Bijlage 5.2: Sociale uitsluiting onder Amsterdammers van 19 jaar en ouder in % 44
Bijlage 6: Resultaten welzijnsorganisaties stadsdeel Zuid 44
Bijlage 7: Resultaten welzijnsorganisaties stadsdeel Zuid 45
Bijlage 8: Voorbeeld interviewvragen van interview 1 46
Bijlage 9: Spinnenwebmodel 49
Bijlage 10: Beroepsproduct 50
11 DATA-ANALYSE TABELLEN 52
Interview 1 52
Interview 2 75
Interview 3 90
Interview 4 109
Interview 5 117
Interview 6 137

SAMENVATTING

Vanuit de Wmo en het lokale beleid ligt er een wettelijke plicht om burgers te activeren, zodat zij (weer) kunnen participeren in de samenleving. Sociaal geïsoleerde burgers zijn een doelgroep die niet kunnen participeren in de samenleving door verschillende oorzaken. Een stilstaande groep is; mannen van 40 jaar en ouder met een niet-westers achtergrond, die meer en meer geïsoleerd zijn geraakt of gedreigd zijn om zich in een kwetsbare positie te bevinden. In verschillende gebiedsplannen van Amsterdam-Zuid wordt er benoemd dat het aantal ouderen de komende jaren nog flink zal toenemen, waardoor ook de vraag naar ondersteuning zal stijgen.

Naast de verschillende oorzaken, bestaan er ook verschillende vormen van sociaal isolement en niet vergeten de verschillende culturen en religies die er spelen.

Het blijkt dus dat er meerdere organisaties en stichtingen een vestiging in stadsdeel Zuid hebben geopend, om het sociaal isolement te reduceren, maar dat het niet lang duurde voordat ze weer dicht waren, omdat het aanbod niet goed aansloot aan de behoeften en wensen van deze mannen.

Wat er wel bekend is dat cliënt gericht werken, oftewel kijken naar de behoefte(n) van de cliënt), effectief kan zijn in het hulpverleningstraject. Maar dat is hetgeen wat ontbreekt. Want wat zijn de wensen en behoefte(n) van niet-westerse mannen van 40 jaar en ouder eigenlijk? Wat hebben zij nodig om uit hun sociaal isolement te stappen?

Het uiteindelijke doel van dit onderzoek was nieuwe inzichten verkennen rondom de problematiek sociaal isolement om uiteindelijk de kwaliteit van de zorg van Amsterdam Zuid te optimaliseren en het sociaal isolement onder de mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond te reduceren.

De hoofdvraag luidde: *Welke wensen en behoeften hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid?*

Door middel van interviews is er data verzameld. Uit de onderzoeksresultaten kwamen verschillende tekortkomingen en daarmee de behoeften van deze mannen naar voren. Er kan vastgesteld worden dat desondanks de individualisering, ontkerkelijking en meer onafhankelijkheid onder de burgers, de behoefte voor verbinding voor andere sociale wezens blijft aanhouden.

Verder is geen aanbod waar men kan netwerken of 'lotgenoten' tegen kan komen. Om aan die behoefte te voldoen, hoort er een middel, in de vorm van een ruimte, beschikbaar gesteld te worden. Maar voordat er een ruimte beschikbaar wordt gesteld, is er een aandachtpunt en dat is de werving van deze sociaal geïsoleerde mannen. Meerdere professionals ervaren de werving/benadering van deze doelgroep als een belemmering in de hulpverlening.

Het is bekend dat de beste benadering voor de doelgroep laagdrempelig aangepakt moet worden en moet gaan via vertrouwde relaties. Vanuit een vertrouwensband werken, wordt gezien als de beste en ook de meest gebruikte benadering.

Wij, als maatschappij, streven naar een ideale samenleving waarbij het niet uit maakt hoe je er uit ziet en willen we iedereen even gelijk behandelen. Maar zo ver is de samenleving (nog) niet, in ieder geval deze doelgroep (nog) niet. Uiterlijke kenmerken zijn van groots belang voor het winnen van de vertrouwen van deze mannen. Een westers uiterlijk voor deze doelgroep met niet-westerse uiterlijke kenmerken werkt averechts. Zodra er sprake is van 'herkenbare' uiterlijke kenmerken en ook deze taal gesproken kan worden, is er ingang en kunnen er stappen gezet worden. Dus als er gekeken wordt naar de problematiek sociaal isolement, is de focus van de professionals gelegd op het verkeerde.

De kennis die is opgedaan uit dit onderzoek, is in een vorm van een adviesrapportage, aan de programma manager van stichting Kantara meegeleverd.

INLEIDING

De gemeente Amsterdam telt 863.202 inwoners. Daarin is Amsterdam Zuid een stadsdeel met ruim 140.000 inwoners met meer dan 100 nationaliteiten.

Naast de verschillende nationaliteiten, zijn er veel gezinnen met een migrantenachtergrond. Een recente analyse van GGD beschrijft dat stadsdeel Zuid matig en zelfs negatief scoort op de leefdomeinen; middelengebruik, sociaal netwerk en maatschappelijke participatie.

Naast de GGD, signaleren projectleider van stichting Kantara-Brug ook een *stilstaande* groep; mannen van 40 jaar en ouder met een niet-westers achtergrond, die meer en meer geïsoleerd zijn geraakt of gedreigd zijn om zich in een kwetsbare positie te bevinden. Deze mannen hebben geen werk meer of zijn uitgewerkt.

‘’Kantara” is het Arabische woord voor “brug”, en sluit goed aan bij de werkwijze die zij nastreven, namelijk; bruggen bouwen tussen verschillende bevolkingsgroepen.

Eén van de werkwijze van Kantara is het programma Gouden Mannen. Het programma ‘Gouden Mannen” is er op gericht om de sociale weerbaarheid, zelfredzaamheid en persoonlijke effectiviteit van kwetsbare mannen te vergroten. Dit doen zij door een integrale aanpak te bieden op verschillende levensdomeinen.

Momenteel worden er kansen verkend, vanuit stichting Kantara, om het Gouden Mannen programma te implementeren in stadsdeel Zuid. Daarvoor moet er eerst gekeken worden of er wel daadwerkelijk behoefte is vanuit de doelgroep: sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder met een niet-westers achtergrond.

Maar wie zijn deze *onzichtbare mannen* nou precies? Waar kan je deze mannen vinden? Wat zijn de behoeften? En hoe zouden deze sociaal geïsoleerde mannen benaderd moeten worden vanuit de hulpverlening?

In dit onderzoek wordt de stilstaande groep onder de loep genomen. In het onderzoek zal er onderzocht worden wat de behoeften en wensen zijn van deze mannen in stadsdeel Zuid.

De hoofdvraag luidt; *Welke wensen en behoeften hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid?*

Om tot het beantwoorden van de hoofdvraag te komen, is in het eerste hoofdstuk van dit onderzoek de signalering van het probleem opgenomen. In hoofdstuk twee wordt het probleem verkent op micro,- meso,- macro-niveau. In de theoretische verkenning, hoofdstuk drie, worden relevante bronnen gekoppeld om zo tot meer kennis te komen. In hoofdstuk vier wordt de probleem,- doel,- en vraagstelling geformuleerd. In hoofdstuk vijf, het onderzoeksopzet, wordt aangegeven welke onderzoeksmethoden en dataverzamelingsmethode zijn gebruikt en wordt er gereflecteerd op de kwaliteitsaspecten. In hoofdstuk zes worden alle dataresultaten beschreven. Daarbij worden er citaten en literatuur bij gekoppeld. Uit de dataresultaten wordt er in hoofdstuk zeven een conclusie getrokken. In de conclusie staat het antwoord op de hoofdvraag beknopt geformuleerd. In hoofdstuk, tevens het laatste hoofdstuk, wordt de terugkoppeling naar het beroepspraktijk geformuleerd. Verder zijn; de bronnenlijst, de bijlagen, het beroepsproduct en alle zes uitgewerkte analysetabellen te vinden vanaf hoofdstuk 9.

Ik wens u veel leesplezier.

1. SIGNALERING VAN HET PROBLEEM

Amsterdam Zuid is een stadsdeel met ruim 140.000 inwoners met meer dan 100 nationaliteiten. Het stadsdeel is bruisend en constant in ontwikkeling. Er zijn veel gezinnen met een migrantenachtergrond waarbij het met veel kinderen uit die gezinnen goed gaat; ze doen het goed op school, zijn geïntegreerd, spreken de taal en zijn niet snel op hun mondje gevallen.

De GGD heeft een nieuw meetinstrument ontwikkeld, dat helpt om inzicht te geven op de gezondheidssituatie van de bevolking. In deze analyse van de GGD , Sterk en Zwak in Amsterdam (2018), staat welke Amsterdamse gebieden en voor welke leefdomeinen het minder goed gaat met de inwoners. Daarbij scoort stadsdeel Zuid hoog op de leefdomeinen financiën, werk en opleiding, huisvesting, huiselijk geweld, geestelijke en lichamelijke gezondheid en leefbaarheid. Op de leefdomeinen middelengebruik, sociaal netwerk en maatschappelijke participatie scoort het stadsdeel geel, oranje en zelfs rood, zie bijlage 1.

Naast de GGD signaleren Khalil en Verschoor (2017) ook een *stilstaande* groep; mannen van 40 jaar en ouder met een niet-westers achtergrond, die meer en meer geïsoleerd zijn geraakt of gedreigd zijn om in kwetsbare positie te bevinden. Deze mannen hebben geen werk meer of zijn uitgewerkt.

De kinderen van deze mannen overtreffen hen in de taal en kennis met als gevolg tot frustratie, verlies van eigenwaarde en uiteindelijk ook tot sociale uitsluiting. Het isolement van deze mannen leidt ook tot negatieve spanningen voor het gezin dat bijvoorbeeld weer kan leiden tot slechtere leerprestaties van de kinderen.

In 2016 is er geregistreerd dat 8% van de mannelijke inwoners van stadsdeel Zuid tussen de 35-64 jaar en 65 jaar en ouder psychische klachten rondom de sociaal- emotionele gezondheid een rol speelt en weinig regie heeft op eigen leven (GGD Amsterdam, z.j.). Het gaat om mannen die zich in een sociaal geïsoleerde of kwetsbare positie bevinden. Dit zijn voornamelijk migrantenmannen, met diverse etnische achtergronden.

Deze sociaal geïsoleerde mannen nemen niet (meer) deel aan het arbeidsproces en doen niet of weinig mee aan vrijwilligerswerk. Er is sprake van weinig of geen betekenisvolle contacten buiten de eigen familie, hebben gevoel van eenzaamheid, zijn ongelukkig en voelen zich onvoldoende gewaardeerd. Veel van deze mannen zijn gefrustreerd. Ze hebben weinig vertrouwen in anderen of in de maatschappij. Het gevolg hiervan zijn gezondheidsklachten en doen een groot beroep op zorg- en welzijnsvoorzieningen, zoals huisartsen maar ook GGZ-voorzieningen, die sterk groeien.

Het tegenstrijdige is ook dat terwijl het aantal cliënten in de GGZ toeneemt (Mandemaker, 2019), de GGZ ook ontoegankelijker wordt vanwege de bezuinigingen en de kosten (eigen risico) die daar aan verbonden zijn, zie hieronder een deel uit het Meerjarenvisie GGZ Nederland 2013 - 2020.

> *"De gezondheidszorg kan niet meer groeien. Hiervoor lijkt economisch geen ruimte. Wat de vakbeweging kan winnen voor werknemers in de zorg, mag niet ten koste van werknemers in andere bedrijfstakken gaan. De zorg kan feitelijk niet duurder worden. Daarom zullen we sterk moeten inzetten op innovatiever werken. Niet alleen vanuit de vraag hoe we de schaarste gaan verdelen, maar ook omdat er minder mensen voor zorgsector beschikbaar zullen zijn"*
>
> *Abvakabo FNV, Elise Merlijn (GGZ Nederland, 2013)*

De positie van deze mannen in het gezin is zwak. De kinderen daarentegen zijn beter opgeleid en 'moeten' helpen bij het contact met verschillende (zorg)instanties. Ook is er meestal sprake van psychisch en/of lichamelijk geweld tegen de partner en kinderen (Khalil & Verschoor, 2017).

Via het persoonlijk contact met Michel Hobbij (persoonlijk communicatie, 25 maart 2019) ben ik in contact gekomen met organisatie Kantara-Brug. Heer Hobbij vertelde over het integratieprogramma dat Kantara-Brug organiseert voor burgers met diverse origine in Amsterdam, genaamd Gouden Mannen.

Het programma Gouden Mannen is erop gericht het sociaal isolement te doorbreken. Dit doen zij door de zelfstandigheid, zelfredzaamheid en participatie van deze doelgroep blijvend te verbeteren. Om zo het sociaal isolement te verminderen en het zelfrespect te vergroten. Deze interventie omvat persoonlijk begeleiding over de Nederlandse taal, sociale vaardigheden, computervaardigheden en het aanleren van adequate coping mechanismen met betrekking tot somberheid en stress. Verder wordt er ook sport-, theater- of muziekactiviteiten, een cursus over vaderschap en toeleiding naar vrijwilligerswerk aangeboden.

Sinds de pilot die is gestart in nieuw-west, worden er nu kansen verkend om het Gouden Mannen programma te implementeren in stadsdeel Zuid op basis van vraag en behoefte. In het jaar 2017 zijn er tientallen aanmeldingen gekomen vanuit het WPI, huisartsenpraktijken en het programma zelf (Magdy Khalil, persoonlijke communicatie, 2019). Veel aanmeldingen kwamen uit andere stadsdelen, maar dit ging vaak niet door. De afstand was te groot naar Gouden Mannen in nieuw-west, de mannen hadden geen geld voor het openbaar vervoer of er was sprake van lichamelijke en/of psychische beperking.

Heer Hobbij, tevens de programma manager van het Gouden Mannen programma, wilt op basis van ambtelijke gesprekken en een gesprek met de directie van SOOZ (een lokale welzijnsorganisatie) een kwalitatief onderzoek starten om te kijken welke wensen en behoeften deze mannen hebben in stadsdeel Zuid.

Daarvoor moet er eerst gekeken worden of er wel daadwerkelijk behoefte is. Maar hoe zouden deze sociaal geïsoleerde mannen benadert moeten worden? Waar kan je deze *onzichtbare* mannen vinden?

Uit mijn eigen netwerk kon ik geen informatie halen, wel een tip van heer Hobbij om een moskee te bezoeken. Via google heb ik gezocht naar moskeeën die dicht bij elkaar gevestigd zijn om mijn kans tot het spreken van één van deze mannen te vergroten of wellicht op een indirecte manier de vrouwen van deze mannen te benaderen. De zoekopdracht resulteerde in moskee Al-Karaam en moskee Arrahman aan de van Woustraat in Oud-Zuid, zie bijlage 2. Op dinsdag 30 april 2019 ben ik samen met een oud-stagiaire de wijk in gegaan. Omdat we Arabische moskeeleden zouden benaderen leek het mij een goede keuze om deze oud-stagiaire mee te vragen omdat hij, mannelijk is, islamitisch en een Arabische afkomst heeft. Daarbij hebben we drie mannen van niet-westerse achtergrond (waarvan één man die eerder vertrok om te gaan bidden) van grof geschat boven de 40 jaar kunnen spreken op een voetbalveldje. De oud-stagiaire sprak ze ten eerste aan (islamitische groet) en startte vervolgens een dialoog met ze. Ik merkte al snel dat de mannen iets afstandelijk waren in de communicatie in vergelijking met de oud stagiaire, vermijden van oogcontact en korte antwoorden. Ik heb verschillende informatie kunnen werven over de doelgroep. Ze vertelden dat er verschillende organisaties waren waarbij jongeren terecht kunnen, maar dat er geen aanbod is voor mannen van 40 jaar en ouder. De mannen gaven aan dat er eerst wel organisaties waren die dagbesteding aanboden, zoals Dynamo, maar dat ze waren gestopt, de reden daarvan is onbekend. Ook gaven ze aan dat zij meerdere vrienden hebben die tegen hetzelfde probleem aanlopen en dat ze geen ruimte hebben waar ze met zijn alle terecht konden en maakte daarbij een gebaar waarbij hij aangaf dat ze maar op het voetbalveldje moesten blijven hangen.

Na het gesprek met de mannen heb ik verder gezocht naar instanties die wellicht deze mannen hulp kan aanbieden. Opmerkelijk genoeg heb ik geen welzijnsinstanties gevonden die deze doelgroep kan ondersteunen. De mogelijkheden zijn er wel, maar het is een beleidskeuze (persoonlijke communicatie, Michel Hobbij, 2019). Op de website van Kantara wordt ook bevestigd dat er bijna geen aanbod is in Amsterdam die de migranten mannen in de leeftijd van 40 jaar en ouder kan ondersteunen (Kantara, 2019).

Dit signaal is een gebrek in de samenleving. Om te voldoen aan de methodologie van beroepscode 7.30 en 7.29, zal ik dit onderzoek houden om de emancipatie van mensen met een geestelijke, lichamelijke en/of maatschappelijke beperking te bevorderen en om ervoor te zorgen dat men tot hun recht komt, zie verder voor de beroepscodes.

Beroepscode 7.29
De professional signaleert ontwikkelingen en gebreken in de samenleving of bij instanties die zijn beroepswerkzaamheden raken. Hij/zij neemt hierover een beargumenterend standpunt in en spreekt zich hierover uit.

Beroepscode 7.30
De professional werker signaleert en ondersteunt maatschappelijk activiteiten die de emancipatie van mensen met een geestelijke, lichamelijke en/of maatschappelijke beperking of achterstand bevorderen (Buitink & Fleischmann, 2013).

2. PROBLEEMVERKENNING

Er is veel geschreven over het sociaal isolement onder de bewoners in Nederland. In dit hoofdstuk wordt de focus gelegd op drie verschillende niveaus om het probleem te verkennen. Ten eerste op micro-niveau, daarbij wordt er gefocust op de doelgroep; er wordt gekeken naar relevante vakliteratuur, de problematiek, omvang van het sociaal isolement, de gevolgen en aanbod van sociaal isolement. Ten tweede wordt de focus gelegd op meso-niveau; alle relevante informatie over stichting Kantara worden benoemd. Als laatst wordt de focus gelegd op relevante bronnen op macro-niveau. Hierbij is er gekeken naar relevante wet- en regelgeving en eventuele politieke veranderingen die van toepassing zijn op het onderwerp.

2.1 Micro-niveau

2.1.1. Behoefte van de mens (piramide van Maslow)

Abraham Maslow rangschikte, in één van zijn theorieën, de universele behoeften van de mens. Volgens Maslow zou de mens pas streven naar bevrediging van de behoeften die hoger in de hiërarchie zijn geplaatst, nadat de lager geplaatste behoeften bevredigd zijn. De afwezigheid van zinvolle relaties met anderen kan leiden tot eenzaamheid. Zoals benoemd in de theorie van Maslow kan er geconcludeerd worden dat de mens deze aanwezigheid van sociale relaties *nodig* heeft om te groeien, zie afbeelding 1. Volgens Maslow zou een niet-bevrediging van behoeften leiden tot een vermindering van de volle menselijkheid en tot blokkering van de menselijke mogelijkheden (Green, 2000).

Afbeelding 1: piramide van Maslow

2.1.2 Eenzaamheid vs. sociaal isolement

Volgens het *factsheet* van Gemeente Amsterdam (2018) is het grootste verschil tussen eenzaamheid en sociaal isolement het ervaren van een gemis aan bepaalde betekenisvolle sociale relaties. Eenzaamheid wordt gekenmerkt door gemis en teleurstelling. Het is de uitkomst van een persoonlijke waardering van een situatie waarin iemand zijn bestaande relaties afweegt tegen zijn eigen wensen of verwachtingen ten aanzien van relaties. Eenzaamheid is dus meer een persoonlijke, subjectieve ervaring. Gevoelens van eenzaamheid hebben vooral betrekking op ervaren gebreken in de kwaliteit van relaties. Bij sociaal isolement gaat het om het *feitelijk* ontbreken van ondersteunende relaties in het persoonlijke leven. Mensen met een klein netwerk zijn niet altijd eenzaam, maar zijn wel kwetsbaar voor eenzaamheid (Gemeente Amsterdam, 2018).

2.1.3 Amsterdams Netwerk

Eenzaamheid is een groeiend probleem in de stad. Circa 80.000 Amsterdammers voelen zich ernstig eenzaam. Dat is één op de acht volwassenen. Nog eens 220.000 Amsterdammers voelen zich matig eenzaam. Eenzaamheid is niet alleen een probleem voor individuen, het is ook een *verenigd probleem*. Het heeft invloed op de mate waarin mensen meedoen in de samenleving en leidt tot minder participatie en hogere zorgkosten. Het is een complex onderwerp: er is geen one-size-fits-all aanpak, maar er wordt gefocust op maatwerk (Gemeente Amsterdam, z.j.).

2.1.4 Cijfers werkloosheid in Amsterdam

In het artikel van Tazelaar en Springer (z.j.) wordt er verteld dat er een verband staat tussen werkloosheid en sociaal isolement. In de afbeeldingen hieronder kunnen de volgende punten geconcludeerd worden uit de jaargang 2017, namelijk dat:

a. Het aantal werkloosheid bij mannen hoger ligt dan bij vrouwen
b. Het aantal werkloosheid bij niet westerse mannen hoger ligt dan bij westerse mannen
c. De Amsterdamse werkloosheidpercentage hoger is bij volwassen boven 45 jaar en hoger dan bij volwassen tussen de 24-44 jaar, en dat
d. Het aantal werkloosheidpercentage hoger ligt bij laagopgeleide Amsterdammers dan middelbaar of hoogopgeleide Amsterdammers.

migratieachtergrond	beroepsbevolking	
	werkzaam	werkloos
mannen		
Surinaams en Antilliaans	16,9	1,9
Turks	10,3	0,8
Marokkaans	18,8	1,9
overig niet-westers	23,1	2,5
westers	44,5	2,2
Nederlands	119,8	5,1
onbekend	0,5	0,2
totaal	234,0	14,5

Afbeelding 2

5.2.9 De Amsterdamse werkloze beroepsbevolking in procenten van de beroepsbevolking (werkloosheidspercentage) naar geslacht, leeftijdsgroepen, migratieachtergrond en opleidingsniveau, 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
geslacht					
mannen	9,1	8,2	7,7	6,5	5,8
vrouwen	8,8	8,8	7,5	6,8	5,5
leeftijdsgroep					
15-24 jaar	16,7	15,1	10,3	11,4	8,4
25-44 jaar	7,3	6,9	6,1	5,2	4,8
45-74 jaar	8,1	8,0	8,8	6,9	5,9
migratieachtergrond					
Nederlands	5,9	5,7	5,0	4,7	3,7
westers	7,4	6,4	7,2	6,1	4,7
niet-westers	14,4	14,5	12,4	10,2	9,4
opleidingsniveau					
laag opgeleid	18,7	18,3	16,4	13,1	11,3
middelbaar opgeleid	11,4	10,6	9,1	8,2	8,2
hoog opgeleid	4,6	4,3	4,5	4,0	3,0
totaal	8,9	8,5	7,6	6,7	5,7

Afbeelding 3

2.1.5 Amsterdam Zuid

Via Aafke Elbrecht van Gemeente Amsterdam stadsdeel Zuid (persoonlijke communicatie, 2019) is de volgende informatie verkregen:

De meeste mannen van niet-westerse achtergrond boven de 50 jaar wonen in Zuid-Pijp, gevolgd door Nieuwe-Pijp en ten derde Stadionbuurt. Cijfers over de ervaringen van sociaal isolatie of eenzaamheid van deze burgers heeft stadsdeel Zuid niet kunnen aanleveren, aangezien het deels een subjectieve waarneming is en het probleem is dat ze juist onzichtbaar zijn. Wel is er informatie verworven over de mannelijke inwoners van stadsdeel Zuid. Het blijkt dat 8% van de mannen tussen de 35-64 jaar en 65 jaar en ouder met psychische klachten rondom de sociaal-emotionele gezondheid kampen, waarbij zij weinig regie hebben op eigen leven. Het gaat om mannen die zich in een sociaal geïsoleerde of kwetsbare positie bevinden. Dit zijn voornamelijk migrantenmannen, met diverse etnische achtergronden (GGD Amsterdam, z.j.). Zie bijlage 4 voor tabel van mannelijke bevolking in Stadsdeel Zuid naar leeftijdsgroepen, migratieachtergronden en wijken per 1 januari 2019. Zie ook bijlage 5.1 en bijlage 5.2.

2.1.6 Gevolgen van sociaal isolement

Beleidsmakers en onderzoekers zijn het eens dat wanneer landen kampen met een hoge mate van armoede en sociaal isolement onder de bevolking, het functioneren van de samenleving onder druk staat. Volgens Visser et al. (z.j.) kan sociaal isolement zich uiten in onder meer groeiende criminaliteit en toenemende sociale ongelijkheid. Daarnaast wordt meer gevraagd van de verzorgingsstaat als armoede een wijdverspreid probleem is. Gebrek aan sociale contacten met vrienden, familie en collega's gaat gepaard met een gebrek aan emotionele steun en instrumentele hulp in het dagelijks leven. Sociaal isolement gaat tevens hand in hand met een verhoogde mortaliteit, verminderde gezondheid en slechter welzijn (Visser et al., z.j.).

2.1.7 Vraag, maar geen aanbod

Niet alleen uit de signalering van dit onderzoek, blijkt dat er behoefte is vanuit de mannen, maar ook uit het onderzoek van Kastelein (2019) kan er geconcludeerd worden dat er beperkte aantal voorzieningen zijn om het sociaal isolement onder niet westerse mannen boven de 40 jaar aan te pakken. Khalil informeerde (persoonlijk communicatie, 29 maart 2019) dat er vorig jaar tientallen aanmeldingen kwamen vanuit andere Stadsdelen, maar dat de plaatsingen vaak niet doorgingen. De afstand was namelijk te groot, de mannen hadden geen geld voor het openbaar vervoer en/of er was sprake van lichamelijke en/of psychische beperkingen. En praktische middelen voor deze heren? Die konden helaas niet gefinancierd worden, doordat Kantara Brug een non-profit organisatie is. Er kan dus verondersteld worden dat de mannen geïnteresseerd zijn in het programma, maar niet kunnen deelnemen. Er is blijkbaar vraag, maar geen aanbod. De locatie waar het programma wordt gegeven voor de doelgroep moet goed bereikbaar zijn. Door het aanbod in de nabijheid te organiseren, valt de belemmering van de onbereikbaarheid weg. De mannen hoeven bijvoorbeeld minder geld uit te geven aan het openbaar vervoer, omdat ze minder ver hoeven te reizen. Het is van essentieel belang dat het programma wordt gegeven in de buurt waar de mannen wonen.

2.2 Meso-niveau

2.2.1. Kantara-Brug

Stichting Kantara-Brug is sinds 2003 actief met verschillende integratieprojecten voor mensen van diverse culturele oorsprong. Kantara-Brug wil de sociale cohesie tussen Nederlanders versterken door middel van het slaan van duurzame bruggen tussen mensen van uiteenlopende culturen, etnische en religieuze achtergronden.

Er wordt mens- en resultaatgericht gewerkt, waarbij men continu op zoek is naar verbetermogelijkheden om enerzijds meer kwaliteit te leveren en anderzijds op duurzame en unieke wijze de sociale cohesie tussen de burgers van Amsterdam te verbeteren. Het resultaat is dat er bewustwording gecreëerd wordt bij de doelgroepen, zodat men in perspectief wordt geplaatst, waardoor het resultaat en effect van hun handelen zichtbaar wordt.

2.2.2. Visie & missie

Visie: Stichting Kantara streeft ernaar de sociale cohesie in Amsterdam te versterken door het bouwen van duurzame bruggen tussen Amsterdammers van uiteenlopende culturen, etnische- en religieuze achtergronden.

De kernwoorden in de visie worden hieronder nader toegelicht:

- Duurzame-bruggen**:** Stichting Kantara richt zich niet enkel op het tot stand brengen van het eerste contact tussen bevolkingsgroepen, maar streeft ernaar dat mensen elkaar structureel beter leren kennen.
- Sociale cohesie: Stichting Kantara wil zich actief inzetten om de verbondenheid in Amsterdam te versterken en vervreemding tussen bevolkingsgroepen tegen te gaan.
- Amsterdammers: Stichting Kantara richt zich in haar activiteiten en projecten op Amsterdammers (Kantara, 2019).

Missie

Stichting Kantara zet zich op een professionele wijze in om duurzame ontmoetingen tussen Amsterdammers van uiteenlopende culturen, etnische en religieuze achtergronden te initiëren en faciliteren door middel van laagdrempelige projecten (Kantara, 2019).

2.2.3.Hoofddoel programma Gouden Mannen

Het doel van Gouden Mannen is om de participatie en zelfredzaamheid van kwetsbare mannen met potentie tot meer meedoen te verbeteren, zo optimaal mogelijk te vergroten of te behouden. Kantara wil door middel van het Gouden Mannen programma de motivatie tot meer meedoen vergroten en de zelfredzaamheid versterken. Het hoofddoel van het Gouden Mannen programma is dus om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de doelgroep te versterken en te vergroten om zo tot een vermindering van hun sociale isolement en een toename van hun zelfrespect te komen, wat leidt tot een beter zelfbeeld (Kantara, 2019).

Het Gouden Mannen programma was voorheen bedoeld voor mannen wonend in Amsterdam van 50 jaar en ouder. Kastelein (2019) geeft in zijn onderzoek aan dat er in 2018 meer vraag was voor 40-plus mannen. Dit heeft geleid tot een verandering in het beleid van het Gouden Mannen programma. Het programma dat voorheen was gericht op 50 jaar en ouder veranderde in 40 jaar en ouder.

Het Gouden Mannen programma heeft het hoofddoel onderverdeeld in zes subdoelen, namelijk:
1. Versterking van het sociale netwerk van de doelgroep;
2. Toename van de maatschappelijke participatie en zinvolle dagbesteding door de doelgroep;
3. Toename van het zelfrespect en de zelfredzaamheid van de doelgroep;
4. Zelfstandig kunnen verrichten van de activiteiten van het dagelijks leven (ADL);
5. Indirect: verbetering van de (gender) verhoudingen en de positie van de vrouw en kinderen in het gezin;
6. Indirect: verbetering van de samenwerking tussen de uitvoerende organisatie en verschillende organisaties in de betreffende wijk en gemeenten (Khalil & Verschoor, 2017).

2.2.4 Werkwijze Gouden Mannen programma

Om het programma Gouden Mannen overzichtelijk maken, is er een tabel gemaakt door Kastelein (2019).

Fase	Toelichting	Doorlooptijd
1. Werving	Samenwerkingspartners: Sociale Dienst, spreekuren en mond-tot-mondreclame	Doorlopend
2. Intake	Deelnemers kunnen drie keer op proef meedraaien in de cursus Taal & Computer	circa 1 maand
3. Basiscursus	Taal & Computer (doorlopend), Meer Mans (10 weken), Sociaal Vaardig (10 weken)	18 maanden
4. Persoonlijke begeleiding	Persoonlijke Ontwikkelingsplan (POP) waarin leerdoelen worden vastgelegd en tussentijdse evaluaties	Doorlopend
5. Vervolgcursussen	Activiteiten zoals sport, mantelzorg, fotografie en vrijwilligerswerk	Doorlopend
6. Uitstroom/doorstroom	Klein aantal mannen stromen uit naar een vrijwilligersorganisatie	Na 18 maanden

Tabel 1 (Khalil & Verschoor, 2017)

Het Gouden Mannen programma werkt met verschillende lokale partijen en organisaties om het programma uit te voeren. De specifieke deskundigheid van deze organisaties wordt betrokken. Het samenwerkingsmodel Gouden Mannen west en nieuw-west staat model voor de andere stadsdelen.

2.2.5 Financiers

Er zijn verschillende financiers die het Gouden Mannen programma ondersteunen. Ongeveer 50% van stadsdeel west komt uit gemeente Amsterdam. Daarnaast komt er 20% van diverse fondsen zoals: Oranje Fonds en Fonds voor sociale initiatieven. Daarnaast worden er 20% van de kosten vanuit Eigen Vermogen van Stichting Kantara-Brug ingelegd. Stichting Kantara zorgt voor goed contact tussen deze financiers. Zo worden de financiers uitgenodigd voor verschillende bijeenkomsten, zodat zij een goed beeld krijgen van het programma.

Het WPI (werk, participatie en inkomen) biedt het programma nieuwe deelnemers die kunnen instromen op bijvoorbeeld meerdere Open Huis-bijeenkomsten per jaar, waarin de mannen op ongedwongen wijze het programma leren kennen. Echter financieren fondsen slechts een beperkt aantal jaren. Het is dus van belang om met lokale partijen te zoeken naar het verduurzamen van het aanbod (Kastelein,2019).

2.2.6 Samenwerkingspartners in West

Het Gouden Mannen programma kent veel samenwerkende organisaties, zoals: ABC-Alliantie, WPI, huisartsenpraktijken, Punt P, Manveltschool, welzijnswerk, Core Active en verschillende buurthuizen. Op basis van signaleringen van de zorg/welzijns-professionals van deze organisaties worden zij doorwezen naar Kantara. Nauw contact hebben met deze organisaties is dus van groot belang. Verder werkt het programma Gouden Mannen nauw samen met de wijk, stadsdeel en gemeente (Kastelein, 2019).

2.2.7 Aard van de financiers

De relatie met gemeente Amsterdam, stadsdeel west is resultaatgericht. De resultaatafspraken zijn vastgelegd in contracten. Het contact met de gemeente is intensiever dan met de fondsen. De relatie met de fondsen is voornamelijk schriftelijk. Elk jaar financieren er een paar fondsen het programma. Vertrouwen is van groot belang voor beide partijen. Om het vertrouwen te winnen en blijvend te houden, is het nodig om goed te kunnen samenwerken en de fondsen uit te nodigen voor de geplande bijeenkomsten. Op deze manier kunnen zij, stichting Kantara-Brug, (andere) fondsen overtuigen van het programma (Kastelein, 2019).

2.2.8 Aard van relatie met samenwerkingspartners

Manveltschool biedt de locatie om het Gouden Mannen programma te ondersteunen voor bijvoorbeeld: het bieden van computer en Nederlandse taallessen en het maatschappelijk spreekuur in samenwerking met het ABC-alliantie west. Verder biedt sportschool Core Active tegen een schappelijke prijs voor de doelgroep die deelnemen aan het Gouden Mannen programma (Kastelein, 2019).

2.3 Macro-niveau

2.3.1. Relevante wet- en regelgeving van overheid

In 2015 ging de Wmo wet in. Sinds de invoering van de Wmo is de samenleving van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving veranderd. Dit houdt in dat burgers zelf verantwoordelijk zijn voor het vinden van oplossingen voor hun problemen (Veldheer et al., 2012; Verhoeven & Tonkens, 2013). De Wmo houdt in dat de zelfredzaamheid van de burgers zelf moet beschikken over een ondersteunend netwerk van naasten (Wmo, 2017).

Er zijn in totaal vier wet- en regelgevingen die van toepassing zijn op het Gouden Mannen programma. De eerste is de Wmo, oftewel de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Zoals hierboven aangegeven regelt deze wet dat de gemeenten ervoor moeten zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van mensen die niet zelfredzaam zijn (Wmo, 2017). Daarnaast moeten ze ervoor zorgen dat mensen kunnen participeren in de samenleving.

De tweede is de Wet inburgering. Deze wet houdt in dat nieuwkomers in Nederland een zelfredzaam bestaan ontwikkelen door de Nederlandse taal eigen te maken. Ten derde is de participatiewet van toepassing op het Gouden Mannen programma. Deze wet is gericht op burger met een arbeidsbeperking waarbij de focus wordt gelegd dat ze kunnen participeren. Als laatste geeft de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens) burgers het recht om informatie en inzage te krijgen in hun eigen gegevens. Kortom hoort stichting Kantara-Brug zo zorgvuldig mogelijk om te gaan met de gegevens van de doelgroep, anders botst dit tegen de Wbp wet, volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) (autoriteit persoonsgegevens, z.j.).

2.3.2 Politieke ontwikkelingen

In het coalitieakkoord van Amsterdam, genaamd ‘Een nieuwe lente en een nieuw geluid’, erkent gemeente Amsterdam het sociaal isolement onder de doelgroep waar het programma Gouden Mannen zich op richt. In het akkoord wordt er aangegeven dat het doel voor de komende periode (tot 2025) zal zijn dat Amsterdam zich zal kenmerken als een rechtvaardige, verbonden, vrije, duurzame en democratische stad. Er wordt aangegeven dat

als er nieuwe uitdagingen ongetwijfeld op het pad komen, zij samen met Amsterdammers oplossingen zullen bedenken (Gemeente Amsterdam, 2018).

In het coalitieakkoord wordt ook vermeld dat iedere Amsterdammer volwaardig moet participeren in de samenleving, maar dat het door verschillende oorzaken niet mogelijk is voor iedereen. Eén van deze oorzaken is armoede en schulden. In het coalitieakkoord (Gemeente Amsterdam, 2018) wordt vermeld dat gemeente Amsterdam zal bijdragen aan een verbetering van de schuldhulpverlening.

Verder worden er in het coalitieakkoord verschillende punten besproken over de ongelijke gezondheid in Amsterdam. Er wordt benoemd dat er nog grote verschillen zijn met betrekking tot de gezondheid van de burgers. Zo hebben de burgers die hoger opgeleid zijn, minder snel te maken met gezondheidsklachten dan mensen die laagopgeleid zijn. Er zal meer aandacht besteed worden voor de gezondheidsverschillen die veroorzaakt worden door o.a. rookgedrag, overgewicht, eenzaamheid, beweging en laaggeletterdheid. Het laatste punt sluit goed aan op de subdoelen van het Gouden Mannen programma, omdat de doelgroep ook kampt met eenzaamheid en laaggeletterdheid.

Ten slotte wordt er in het coalitieakkoord aangegeven dat er voldoende fysieke plekken zullen komen voor buurtbewoners om ervoor te zorgen dat netwerken versterkt worden. Daarnaast komt er aandacht voor ervaringsdeskundigheid, waarmee de cliënt en zijn sociale netwerk meer centraal komen te staan. Ook zal de sportparticipatie verhoogd worden in buurten. Sporten zal toegankelijker worden gemaakt voor mensen met een beperking, een hoge leeftijd of vluchtelingen etc. (Gemeente Amsterdam, 2018). Dit is tegelijkertijd een aanknopingspunt voor het Gouden Mannen programma, zoals eerder vermeld, biedt het Gouden Mannen programma ook sportactiviteiten aan.

2.3.3 Interventies voor sociale isolatie

Er zijn in Nederland verschillende interventies ontwikkeld om sociale isolatie te verminderen en te voorkomen. Uit een internationaal onderzoek van Findlay (z.j.) zijn er een paar voorbeelden van interventies genoemd die in Nederland zijn toegepast. De eerste interventie die genoemd wordt is een discussiegroep onder leiding van thuiszorg assistenten voor oudere vrouwen. Tijdens zo'n discussiegroep worden bijvoorbeeld recreatieve activiteiten besproken en worden ze meer betrokken in de woonbuurt en daarbij ook een stapje dichterbij de maatschappij. Het resultaat? Zes maanden na de interventie hebben de deelnemers frequentere sociale contacten, een toename van participatie in georganiseerde activiteiten en een afname van eenzaamheid, maar geen verandering in de beschikbaarheid van een goede vriend of vertrouwenspersoon.

Het tweede interventie die genoemd wordt, is een educatief programma dat gericht is op vriendschapsverrijking. Het programma bevat 12-wekelijkse sessies voor groepen van 8 tot 12 vrouwen. Het resultaat is het reduceren van eenzaamheid gedurende het jaar, maar de gemiddelde eenzaamheidsscore bleef binnen het bereik van de gematigd eenzame (Findlay, z.j.).

Maar wat is effectief bij mannen? In het artikel van Fokkema en Steyeart (2005) wordt het volgende benoemd; Volgens Fokkema en Steyeart (2005) blijkt dat vereenzaming niet noodzakelijk toeneemt maar wel een groter soortelijk gewicht krijgt op de sociale agenda. Er is ook nog niet vastgesteld dat de digitalisering eenduidige invloed heeft op de kwaliteit van sociale netwerken en eenzaamheidsgevoelens. Ten slotte blijkt dat de benadering van die invloed van digitalisering vanuit een deterministisch standpunt weinig oplevert.
Een benadering vanuit een sociaal-constructivistisch perspectief, oftewel wederkerend leren, is effectiever en laat ruimte voor sociale interventies. SeniorWeb is een landelijke vereniging met 150.000 leden, 410 leslocaties en

2.900 vrijwilligers. Zij zijn sinds 1996 actief met als doel de digitale wereld begrijpelijk te maken, zodat iedereen het gemak en het plezier van computer en internet kan ervaren (SeniorWeb, 2019).

Met de zaken die hier eerder zijn benoemd, startte SeniorWeb ter bevordering van de maatschappelijke participatie van kwetsbare ouderen een kleinschalig internet-aan-huis-project genaamd: 'Esc@pe... Als je wereld kleiner wordt'. Het project had voor 15 vijftigplussers, zonder enige computerervaring door chronische ziekte of handicap, voor een periode van drie jaar een pc met toebehoren (waaronder internetverbinding, monitor, speakers en een printer) kosteloos in bruikleen verstrekt. Om hen wegwijs te maken in de digitale wereld, kregen zij eerst 5 computerlessen van telkens twee uur aan huis, verzorgd door ervaren vrijwilligers van SeniorWeb. In deze lessen werden de beginselen van het gebruik van de computer en de geheimen van e-mailen en internet aangeleerd. De centrale vraag van het project luidde: 'Draagt pc'en/internetgebruik positief bij aan de bestrijding van eenzaamheidsgevoelens bij vijftigplussers die aan huis gebonden zijn?' Het resultaat bleek positief. Gedurende het project zijn de eenzaamheidsgevoelens onder de deelnemers van Esc@pe duidelijk afgenomen. Deze reductie in de eenzaamheidsscore is na drie jaar nog steeds afgenomen Fokkema en Steyeart (2005). Uit dit onderzoekt blijkt dus de effectiviteit van computercursus dat het Gouden Mannen programma ook aanbiedt.

2.4 Verbindingen tussen de verschillende niveaus

Met de ingang van de Wmo in 2015 werd de samenleving van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving omgezet (Wmo, 2017). Dit houdt in dat burgers zelf verantwoordelijk zijn voor het vinden van oplossingen voor hun problemen en daarbij wordt verwacht dat de burgers zelf moeten beschikken over een ondersteunend netwerk van naasten. De bedoeling was om minder gebruik te maken van de overheidsvoorzieningen. Dit ligt in tegenstrijd met de problematiek rondom sociaal isolement. Het probleem wordt niet aangepakt en daardoor niet verholpen, wat weer in tegenstrijd ligt met de uitspraken van het coalitieakkoord dat openbaar werd gemaakt in 2018. Daarin staat namelijk dat elke Amsterdammer moet participeren in de samenleving (Gemeente Amsterdam, 2018). Het blijkt dat het in de praktijk niet werkt en dat deze burgers niet beschikken over ondersteunende netwerken. Het Gouden Mannen programma kan daarbij goed van pas komen. Zoals eerder benoemd is het doel van het programma het sociale netwerk, zelfredzaamheid en zelfrespect te vergroten van de sociaal geïsoleerde mannen, zodat ze weer kunnen participeren in de samenleving. De middelen die hiervoor worden gebruikt zijn taal- en computerlessen, een sportcursus, leren omgaan met stress en activering om samen activiteiten te ondernemen. Daarbij sluit het Gouden Mannen programma mooi aan op het coalitieakkoord (Gemeente, 2018) om de participatie te verhogen en het sociale netwerk te versterken. Daarnaast liggen de aandachtspunten voor het sociaal werk bij de werving en benadering van de doelgroep. Want hoe vind je de sociaal geïsoleerde man? Welke benadering(en) gebruik je? En wat is de best passende interventiemethode?

3 THEORETISCHE VERKENNING

In hoofdstuk 2 hebben we het probleem in kaart gebracht met de informatie dat al bekend is. In dit hoofdstuk zullen alle onduidelijke punten rondom sociaal isolement duidelijk gemaakt worden.

3.1 Begripsverheldering

3.1.1.Sociaal isolement**:** het ontbreken van ondersteunende relaties in het persoonlijke leven. Het gaat dan om persoonlijke relaties met familie, vrienden en bekenden waar mensen in geval van nood op terug kunnen vallen (Schoenmakers, 2014). Sociaal isolement is op basis van de omvang van de contactfrequenties met het sociaal netwerk objectief te bepalen (Gierveld & Tilburg, 2007). Het gaat over het aantal contacten dat je hebt met andere mensen. Sociale isolatie staat tegenover sociale participatie. Dit vormt een continuüm waartussen je heel weinig of heel veel sociale contacten kan hebben.

3.1.2. Eenzaamheid**:** Ten eerste is eenzaamheid altijd een subjectieve ervaring. Eenzaamheid is een gevoel, en dit gevoel wordt bepaald door het persoonlijke karakter. Verschillende personen ervaren in gelijkaardige situaties niet dezelfde gevoelens van eenzaamheid. Je kunt dus niet objectief, van buitenaf zien wie eenzaam is en wie niet (Gierveld & Tilburg, 2007). Ten tweede wordt eenzaamheid als onplezierig ervaren. Eenzaamheid is onvrijwillig en brengt negatieve gevoelens met zich mee. Er bestaat ook een positieve benadering van eenzaamheid, maar dan gaat het om het vrijwillig, tijdelijk verbreken van sociale contacten, zoals er even tussen uit gaan (Fokkema et al, 2016). Ten derde gaat eenzaamheid zowel over de kwantiteit als over de kwaliteit van de sociale relaties. Niet alleen de omvang van het sociaal netwerk speelt een rol, maar ook de tevredenheid met die relaties. Sommige onderzoeken concluderen dat de kwaliteit van de sociale relaties belangrijker is dan de kwantiteit om eenzaamheid te begrijpen (Vandenbroucke et al., 2012). Het gaat er dan niet zozeer om hoe vaak je iemand ziet of hoeveel sociale contacten je hebt, maar over de gevoelsbeleving die gepaard gaat met die contacten. Eén iemand aan wie je alles kan vertellen, kan in dit opzicht bijvoorbeeld belangrijker zijn dan tientallen kennissen met wie je je niet zo verbonden voelt. Toch spelen ook de omvang en de variatie binnen het sociaal netwerk een rol om eenzaamheid te begrijpen (Gierveld & Tilburg, 2007). Ten slotte is eenzaamheid het verschil tussen de kwantiteit en kwaliteit van de bestaande sociale relaties en de gewenste sociale relaties. Eenzaamheid is dus de uitkomst van de discrepantie tussen de sociale contacten die men heeft en de contacten die men zou willen hebben (Vandenbroucke et al., 2012).

3.1.3. Vormen van eenzaamheid: Sommige onderzoekers stellen dat eenzaamheid een éénduidige ervaring is. Volgens Vandenbroucke et al. (2012) is eenzaamheid geen uni dimensionele ervaring, omdat de oorzaak en de oorsprong van de gevoelens van eenzaamheid kunnen verschillen. Sociale en emotionele eenzaamheid zijn twee afzonderlijke, aparte ervaringen en verschillende vormen van eenzaamheid.

3.1.3.1. *Sociale eenzaamheid* gaat samen met een beperkt sociaal netwerk en het gemis van relaties met een brede groep van mensen. Je kunt bijvoorbeeld pas verhuisd zijn, waardoor je de oude sociale contacten mist (Van Baarsen et al., 2001).

3.1.3.2. *Emotionele eenzaamheid* ontstaat bij het gemis van een betekenisvolle, intieme of hechte relatie. Zelfs met een breed netwerk van sociale contacten kan je emotioneel eenzaam zijn, omdat je bijvoorbeeld een hartsvriend(in) of een partner mist.

Zie z.o.z. voor tabel 2; de verschillende vormen van eenzaamheid.

Kwaliteit van netwerk	Omvang netwerk	
	Groot netwerk	**Klein netwerk**
Voelt zich niet eenzaam	1. Sociaal weerbaren men met veel contacten die zich *niet* eenzaam voelen	3. Contactarmen mensen met weinig contacten die daarmee wel tevreden zijn
Voelt zich wel eenzaam	2. Eenzamen mensen die zich ondanks hun vele contacten erg eenzaam voelen	4. Sociaal geïsoleerden mensen met weinig contacten die zich daar erg eenzaam onder voelen

Tabel 2: vormen van eenzaamheid

3.1.4 Vormen van sociaal isolement: Volgens Brabantse Vereniging van instellingen voor Welzijn Ouderen (BWO) (BWO,2013) zijn er verschillende vormen van sociaal isolement. Om de type eenzaamheid of sociaal isolement te bepalen, analyseert de professional twee stappen van de cliëntsituatie: de duur (de persistentie) van het isolement en de motivatie/gerichtheid op sociale participatie.

3.1.4.1. De persistentie: Er moet eerst bepaald worden of het isolement is ontstaan (of dreigt te ontstaan) door ingrijpende levensgebeurtenissen of omstandigheden, of dat het reeds vroeg in het leven is begonnen, waardoor iemand nooit goed aansluiting bij anderen heeft kunnen vinden. De vier bijhorende hoofdcategorieën zijn:

• dreigend isolement: personen die door omstandigheden of gebeurtenissen vereenzamen en in een sociaal isolement dreigen te komen;

• situationeel isolement: personen die door recente omstandigheden of gebeurtenissen in een isolement zijn geraakt;

• structureel isolement: personen die al vele jaren in een sociaal isolement verkeren, met enkelvoudige problematiek; en

• structureel isolement *met complexe (psychiatrische) problematiek:* personen die structureel geïsoleerd zijn en tevens met problemen op andere levensterreinen kampen.

3.1.4.2. De motivatie met betrekking tot sociale participatie: Vervolgens moet worden nagegaan of de persoon gemotiveerd is om in contact te komen met anderen. Sommigen willen dit heel graag, maar zien zelf geen mogelijkheden om dat tot stand te brengen. Anderen willen liever geen contact met anderen, of durven dat (vooralsnog) niet aan. Op basis van deze inschatting kan binnen elke hoofdcategorie onderscheid worden gemaakt tussen:

• personen die gericht zijn op sociale participatie en graag betrokken willen raken bij anderen; en

• personen die niet (duidelijk) gericht zijn op sociale participatie en geen aansluiting zoeken bij anderen.

3.1.5 Overlevingsstrategieën

Deze twee dimensies hangen nauw samen met de sociale competenties waarover iemand beschikt en die nodig zijn om in sociale verbanden te kunnen participeren. De sociale competenties waarover mensen beschikken, hebben ook invloed op de strategieën die ze hanteren bij het omgaan met negatieve situaties of gebeurtenissen. Om deze reden zijn de acht categorieën getypeerd door termen die een dominante overlevingsstrategie weergeven:

- Actieven voelen zich prettig als ze een actief sociaal leven hebben;
- Geborgenen zoeken een beschermend netwerk waarin ze zich veilig en beschermd voelen;
- Achterblijvers verlangen naar de emotionele steun van een hechte relatie;
- Afhankelijken zoeken geborgenheid in een afhankelijkheidsrelatie;
- Compenseerders vullen het gebrek aan persoonlijke contacten in door functionele activiteiten;
- Buitenstaanders functioneren het liefst buiten de reguliere samenleving;
- Hoopvollen hebben veel behoefte aan contacten en hopen dat hun situatie ten goede zal keren;
- Overlevers hebben de moed opgegeven en zijn uitsluitend bezig met overleven (BWO, 2013).

Om de verschillende typen sociaal isolement te onderscheiden in één oogopslag, zie tabel 3.

Tabel 3. Interventieprofielen van sociaal isolement

Duur (persistentie) van het isolement	Uitgangssituatie m.b.t. sociale participatie	
	Gericht op sociale participatie	Niet (duidelijk) gericht op sociale participatie
Isolement dreigt door omstandigheden of gebeurtenissen	Actieven	Geborgenen
Situationeel isolement door omstandigheden of gebeurtenissen	Achterblijvers	Afhankelijken
Structureel isolement	Compenseerders	Buitenstaanders
Structureel isolement met complexe (psychiatrische) problematiek	Hoopvollen	Overlevers

Niet-westerse achtergrond: De term ‘niet-westerse achtergrond’ wordt gedefinieerd bij burgers die als herkomstland uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië (inclusief Turkije) komen. Personen met een westerse achtergrond komen uit Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië en Japan. In dit onderzoek wordt de doelgroep daarom aangeduid als mannen met een niet-westerse migratieachtergrond (CBS, 2016).

Migratieachtergrond: Iemand met een migratieachtergrond is een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren (CBS, 2016).

Eerste generatie migrant: Burgers die zelf in het buitenland zijn geboren worden ook wel de eerste generatie genoemd (CBS, 2016).

Tweede generatie migrant: Tweede generatie migranten zijn burgers die in Nederland zijn geboren en waarvan ten minste één ouder in het buitenland is geboren (CBS, 2016).

Allochtoon: De term ‘allochtoon’ is in 2016 vervangen door de term ‘persoon met migratieachtergrond’. De definitie is wel hetzelfde (CBS, 2016).

3.2 Oorzaken van sociaal isolement

Uit onderzoek is vastgelegd dat er bijna nooit één verklaring is van het ontstaan van sociale isolatie. Als je alleen bent, voel je je niet noodzakelijk eenzaam, maar het risico neemt wel toe. Een breed netwerk waarin er zowel relaties zijn met familieleden, als met de partner, de kinderen, de vrienden en de buren, maakt het makkelijker om betekenisvolle sociale relaties te behouden (Vandenbroucke et al., 2012).

Een persoon kan in een sociaal isolement raken door bijvoorbeeld het volgende:

1. Ziekte waarbij men afhankelijk wordt van professionele zorg. Hoe meer het ziektebeeld verergert, des te meer men niet meer in staat is om zelfstandig of met behulp van zorg sociale contacten te onderhouden;
2. Wegvallen van praktische (hulp)middelen zoals: vervoer of drugs- of alcoholgebruik;
3. Ontbrekende sociale vaardigheden;
4. Gebrekkige computervaardigheden (Kastelein, 2019);
5. Verlieservaring van een dierbare;
6. Verhuizing, bijvoorbeeld bij emigreren;
7. Achteruitgang in mentale gesteldheid door bijvoorbeeld een psychische stoornis;
8. Bij kinderen is een veel voorkomende oorzaak pesten. Een gepest kind zal zich isoleren opdat het niet gepest kan worden (verdedigingsmechanisme);
9. Sommige mensen isoleren zich uit angst voor afwijzing. In veel gevallen wordt dit maar weinig begrepen door de omgeving;
10. (Langdurige) werkloosheid;
11. Echt of vermeend onbegrip vanuit de sociale omgeving;
12. Posttraumatische stressstoornis (PTSS);
13. Plots- en laatdoofheid, waardoor de persoon niet kan communiceren zonder benodigde hulpmiddelen; en
14. Echtscheiding (Baarn, z.j.)

Als we kijken naar relevante wet- en regelgeving, de Wet maatschappelijke ondersteuning (de Wmo), wordt er van de samenleving verwacht dat mensen in geval van nood een ondersteunend netwerk hebben. Maar als we kijken naar de doelgroep, sociaal geïsoleerde niet-westerse mannen van 40 jaar en ouder, ontbreekt dat ondersteunend netwerk juist. Met als gevolg dat problemen niet verholpen worden en met grote kans dat het verergerd wordt.

Volgens (Machielse, 2015) spelen het hebben van sociale competenties, zoals (zelf)vertrouwen en sociale vaardigheden, een rol in het onderhouden van een ondersteunend netwerk. Machielse heeft het ook over coping strategieën. Men die beschikt over voldoende sociale competenties en sociale steun kunnen over het algemeen veel beter met problemen en tegenslagen omgaan dan mensen die minder sociale competenties en sociale steun hebben (Hortulanus et al., 2003). Wanneer men niet beschikt over deze sociale competenties, dan worden contacten vermeden, trekken ze zich terug of ontkennen het probleem. Het gevolg? Men ontwikkelt een schaamte, angst en verlies van grip op verschillende leefdomeinen (Machielse, 2015). Nicholson (2012) vertelt dat sociaal isolement verschillende nadelige effecten op de gezondheid en welzijn kan hebben. Burgers die zich in deze situatie bevinden, participeren niet in sociale banden en doen niet/nauwelijks mee in de maatschappij (Machielse, 2006). Sociale isolatie heeft volgens Rijn (2014) een negatieve invloed op het individu als op de maatschappij.

3.3 Preventie

Als we kijken naar de informatie die is benoemd bij kop ‘oorzaken van sociale isolatie’ kunnen we concluderen dat sociaal isolement veroorzaakt kan worden door verschillende redenen. Een preventie middel bij de doelgroep ‘sociaal geïsoleerde mannen van niet-westerse achtergrond van 40 jaar en ouder’ kan zijn door adequate coping mechanismen aan te leren die ingezet kunnen worden bij moeilijke situaties. Het bieden van praktische hulp zoals taalles, computervaardigheden, zoals het onderzoek van SeniorWeb, kan een paar oorzaken verminderen.

Volgens het onderzoek van Fokkema et al. (2016) over eenzaamheid onder oudere migranten wordt er gekeken naar vernieuwing van gezondheidszorg voor kwetsbare ouderen met een migratieachtergrond. Uit het onderzoek blijkt dat vooral een educatieve benadering succes heeft, en dat interventies met gebruik van ICT kansrijk zijn.

3.4 Huidige aanpak van sociaal isolement

In het gebiedsplan van stadsdeel Oud-Zuid staat omschreven wat de belangrijkste onderwerpen zijn en wat de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in 2019-2022 per onderwerp gaat doen. Een paar prioriteiten zijn:

- Gevarieerd woningaanbod en verbondenheid in de buurt; en
- Meer zorg voor bewoners met een verborgen ondersteuningsbehoefte.

Een paar activiteiten die worden uitgevoerd om de doelstelling 'Meer zorg voor bewoners met een verborgen ondersteuningsbehoefte' te behalen zijn:

1: Continuering van het project 'Zicht op signalen in Zuid'

Gebiedsplan (2019), activiteit 3.1.1: In 2018 is er gestart met het organiseren van informatiebijeenkomsten om sleutelfiguren uit de buurt en medewerkers van woningbouwcoöperaties te helpen met het signaleren en bespreekbaar maken van eenzaamheid, armoede en andere ondersteuningsbehoeften. In 2019 gaat het project door met het begeleiden van de huidige deelnemers en het werven van nieuwe. De samenwerking met de betrokken partijen worden versterkt. Er worden vier trainingen en drie vervolgtrainingen gegeven. Verder worden er intervisies en begeleiding georganiseerd voor de mensen die de training al hebben gevolgd.

2: Uitbreiding van Welzijn op Recept

Gebiedsplan (2019), activiteit 3.1.2: In het stedelijk programma Welzijn op Recept werkt de gemeente nauw samen met huisartsen om Amsterdammers met psychosociale klachten naar een welzijnscoach te verwijzen, die samen met de deelnemer verkent welke welzijnsactiviteiten bij de persoon aansluiten. In 2019 zal de bekendheid van het programma onder huisartsen in Oud-Zuid vergroot worden door onder andere samen met de partners een stedelijke campagne op te zetten. Verder is het een aandachtspunt om te kijken hoe het programma versterkt kan worden door andere zorgpartijen erbij te betrekken.

3: Vraagzuilen plaatsen voor doorgeleiding naar het zorg- en welzijnsaanbod in de wijk

Gebiedsplan (2019), activiteit 3.1.3: Op drie plekken in Oud-Zuid zullen vraagzuilen geplaatst. Amsterdammers met een ondersteuningsvraag kunnen via deze digitale zuilen contact opnemen met een medewerker van de organisatie achter de vraagzuilen (KOPPL) en worden na het beantwoorden van enkele eenvoudige vragen gekoppeld aan een passend aanbod in de wijk. Het is aan de gekozen organisatie om binnen één week contact op te nemen met de aanvrager. Zie foto 1 van KOPPL-vraagzuil.

Foto 1 KOPPL-Vraagzuil

4: Blijvend ondersteunen van buurtkamers als ontmoetingsplek

Gebiedsplan (2019), activiteit 3.2.2: In Oud-Zuid komen in verschillende buurtkamers veel bewoners met elkaar in contact. De kracht van deze ontmoetingsplekken zullen worden vergroot door de programmering van bestaande buurtkamers te verstreken. Er zullen nieuwe plekken gecreëerd worden voor verschillende doelgroepen.

In het gebiedsplan van De Pijp en Rivierenbuurt (2019) wordt er aangegeven dat hoewel het percentage van huishoudens met sociale problematiek lager ligt dan in veel andere gebieden in Amsterdam, betreft het in zo'n dichtbevolkt gebied in absolute zin toch wel een grote groep bewoners met een sociaal problematiek. In het gebiedsplan spreken ze op twee niveaus van een stapeling van problemen, dat is:

1. Op persoonlijk niveau: bij veel huishoudens die met armoede kampen, zien zij ook problemen op het gebied van gezondheid en opvoeding; en
2. Op buurtniveau: deze kwetsbare huishoudens concentreren zich veelal in specifieke buurten, waardoor hun problemen impact hebben op de gehele omgeving.

Het betreft hier vooral de Diamantbuurt, de Tellegenbuurt, de Rijnbuurt en de IJselbuurt. Politie en zorg- en welzijnsinstellingen geven aan dat niet alleen het aantal mensen met problemen, maar ook de zwaarte van de problematiek toeneemt, dat wordt namelijk gestaafd door de gegevens over GGZ--problematiek en het toenemende aantal mensen dat zich eenzaam voelt. Er kan gesteld worden dat er in het gebied De Pijp/Rivierenbuurt sprake is van een tweedeling: er wonen veel rijke mensen, maar ook veel mensen met sociale problemen. Die tweedeling biedt ook mogelijkheden: kansrijke bewoners kunnen hun kansarme buurtgenoten tot steun zijn. Bovendien kunnen de hulpverlenende instanties zich heel specifiek richten op de buurten waar de nood het hoogst is. Maar hoe gaat stadsdeel Zuid dit aanpakken? Zowel uit de wijken met relatief veel kwetsbare bewoners als uit de welvarender buurten komen signalen van armoede en eenzaamheid. Sommige bewoners met een hulpvraag beschouwen dit als een taboe, waardoor ze moeilijk(er) te bereiken zijn (Gebiedsplan, 2019).

3.5 Gebiedsplan Zuid

In het gebiedsplan van stadsdeel Zuid (2019) worden er verschillende 'prioriteiten' genoemd waar het stadsdeel in het komende jaar, 2019, op wil focussen. Een paar prioriteiten die van toepassing zijn voor dit vraagstuk zijn:

Prioriteit 1: Gevarieerd woningaanbod en verbondenheid in de buurt

De bevolkingssamenstelling van Oud-Zuid verandert. Dat komt door de vergrijzing en de komst van nieuwe Amsterdammers, zoals internationals, statushouders, studenten en starters. Verder wordt er gestreden tegen de groeiende tweedeling tussen arm en rijk. Door de hoge woningprijzen zijn er in de laatste jaren vooral kapitaalkrachtige mensen in Oud-Zuid komen wonen. Zij worden de buren van mensen die al lange tijd in Oud-Zuid wonen en die een stuk minder rijk zijn. Doordat het gebied zo gewild is, wordt het voor ouderen die willen verhuizen naar een passende woning en voor gezinnen met opgroeiende kinderen moeilijker om een betaalbare woning in hun eigen buurt te vinden. De verandering in de bevolkingssamenstelling heeft tot gevolg dat er minder contact is tussen buurtgenoten. Stadsdeel Zuid vindt het van belang om het gebied voor alle groepen toegankelijk te houden en om bewoners de gelegenheid te bieden elkaar te leren kennen. Dit willen zij doen door de volgende activiteit toe te passen:

Uitvoering: Pilot: taalvaardige bewoners helpen buurtgenoten die de taal aan het leren zijn

Stadsdeel Zuid wil een pilot toepassen op de gepensioneerde en andere geïnteresseerde bewoners met de vraag of zij als vrijwilligers de bewoners die Nederland in het algemeen nog moeten leren kennen, willen helpen. Zo worden deze bewoners uit hun isolement gehaald en nemen hun zelfredzaamheid en zelfvertrouwen toe. Hiermee wordt ontmoetingen tussen buurtgenoten tegelijkertijd ook gestimuleerd.

De tweede ‘prioriteit’ dat genoemd wordt in het gebiedsplan is:

> Prioriteit 2: Meer zorg voor bewoners met een verborgen ondersteuningsbehoefte
>
> Oud-Zuid staat bekend om de sociaaleconomisch sterke buurten, maar omvat ook buurten waar een stapeling van sociaal-maatschappelijke problematiek te vinden is. De meeste kwetsbare groepen, waaronder statushouders en mensen met een GGZ-achtergrond of een licht verstandelijke beperking, wonen in de Stadion- en Schinkelbuurt. Voor bewoners die hulp of ondersteuning nodig hebben, is er een breed spectrum aan voorzieningen. Maar er heerst een enorme taboe op het vragen naar hulp. Stadsdeel Zuid wil deze mensen ook bereiken. Ze vinden het belangrijk om de binding van de kwetsbare bewoners met de buurt en hun buurtgenoten te verstevigen, zodat onnodige overlast en onbegrip voorkomen kunnen worden. In Oud-Zuid wonen relatief veel ouderen die op bepaalde vlakken ondersteuning nodig hebben om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Stadsdeel Zuid is zich ervan bewust dat het aantal ouderen, met name in het Museumkwartier, de komende jaren nog flink zal toenemen, waardoor ook de vraag om ondersteuning zal stijgen. Ze willen het probleem aanpakken door te focussen op de volgende doelstellingen, namelijk:
>
> > Doelstelling 3.1 Meer zicht op verborgen eenzaamheid, armoede en andere ondersteuningsbehoeften
> > Zowel uit de wijken met relatief veel kwetsbare bewoners als uit de welvarender buurten komen signalen van armoede en eenzaamheid. Sommige personen met een hulpvraag beschouwen dit als een taboe, waardoor ze moeilijk te bereiken zijn. Stadsdeel Zuid wil beter zicht krijgen op deze problematiek, zodat er eerder ondersteuning en hulp aangeboden kan worden. Dit willen zij doen door bewoners beter te informeren over het hulp- en ondersteuningsaanbod in de buurt.
> >
> > Doelstelling 3.2 Ondersteuning die beter is afgestemd op de behoefte van de doelgroep
> > Verschillende vormen van (psycho)sociale problematiek – zoals dementie, armoede en eenzaamheid – vragen om verschillende benaderingen. Er zijn buurten waar een specifieke doelgroep overheerst. In het Museumkwartier zijn er vooral ouderen, voor wie verminderde mobiliteit en vereenzaming een reëel probleem vormen. In de Marathonbuurt juist meer mensen met een GGZ-achtergrond. Dit vraagt om een gebiedsgerichte aanpak, zodat we alle specifieke doelgroepen kunnen bereiken en mensen met een hulpvraag aan de juiste zorg-, welzijns- en ondersteuningsvoorzieningen gekoppeld kunnen worden (Gebiedsplan, 2019).

3.6 Samenwerking vs. concurrentie

Een samenwerking in de sector zorg en welzijn kan als een uitdaging worden ervaren. Volgens het artikel van Van de Maat, Avenhuis, & Van Xanten, (2014) kan het te maken hebben met de verschillende ‘talen’ die de sectoren spreken, losstaande financieringsstromen en vaak ook met vrees voor concurrentie. Waar zit het precies in dat de samenwerking soms wel en soms niet soepel verloopt? Wat worden als succesfactoren ervaren? En wat als drempels? Wat kan bijdragen aan een effectieve en soepele samenwerking?

Een samenwerkingsverband kan pas slagen wanneer de organisaties dezelfde doelen en doelgroepen voor ogen hebben. Zonder de gezamenlijke ambitie zal de samenwerking tussen partijen falen. Zo is het ook van belang dat er tijdens het communiceren, gecommuniceerd wordt in dezelfde talen, oftewel in dezelfde (vak)termen. Het gebruik van verschillende termen kan tot misverstanden leiden. Een oplossing daarbij kan zijn dat de doelgroep betrokken wordt om zo de gezamenlijke ambitie te verduidelijken en de kans op miscommunicatie te verkleinen (Van De Maat, Avenhuis, & Van Xanten, 2014).

Het Gouden Mannen programma in Stadsdeel West heeft bijvoorbeeld een samenwerkingsverband met de sportschool Core Active. De gezamenlijke ambitie is dat ze de gezondheid en sociale contact voor deze doelgroep willen verbeteren. De toegevoegde waarde van de samenwerking voor het Gouden Mannen programma is dat de doelgroep voor een schappelijke prijs aan hun gezondheid kan werken onder begeleiding van een sportinstructeur. Voor Core Active is de toegevoegde waarde dat ze nieuwe aanmeldingen krijgen. Het samenwerkingsverband leidt dus tot een win-winsituatie (Kastelein, 2019).

De samenwerking kan versterkt worden indien er sprake is van een gezamenlijke ambitie en meerwaarde vanuit de behoefte van de cliënt. In de praktijk komt sterk naar voren dat het overleggen met de cliënt en de samenwerkingspartners de samenwerking bevordert. De cliënt kan bijvoorbeeld aangeven wat voor hem mogelijk zou werken (Van De Maat, Avenhuis, & Van Xanten, 2014). Daarnaast kan de methode MDO (multidisciplinair overleg) toepasbaar zijn om de miscommunicatie te voorkomen. Bij een MDO komen vertegenwoordigers van verschillende organisaties bijeen om te overleggen over een cliëntsituatie om zo op één lijn te staan en elkaar op de hoogte te houden van de situaties, zodat er niet langs elkaar wordt gewerkt.

Bij het Gouden Mannen programma in Stadsdeel West en Nieuw-West is deze samenwerking te zien. Ten eerste is het programma ontstaan vanuit de behoefte van de cliënt. Ten tweede overleggen de (oud)deelnemers van het programma met de medewerkers van het programma zelf en de samenwerkingspartners over zaken die aansluiten op de behoefte van de cliënt (Kastelein, 2019).

3.7 Mogelijke samenwerkingspartners Zuid

Opmerkelijk is het dat er zich amper welzijnsorganisaties bevinden in Amsterdam-Zuid. Op de website van Amsterdam (Sociale Kaart Amsterdam, z.j.) zijn er drie zoekresultaten vastgesteld, waarvan drie keer locaties van organisatie PuurZuid, zie bijlage 6.

PuurZuid is een open organisatie op het gebied van maatschappelijke dienstverlening. Zij denken in alle wijken en buurten van Amsterdam Zuid mee en bieden wat de burgers wensen en nodig hebben. Inwoners van stadsdeel Zuid kunnen bij Puur Zuid terecht met vragen, advies en hulp op het gebied van welzijnswerk, maatschappelijk werk en schuldhulpverlening. Bewoners met maatschappelijke- persoonlijke of relatieproblemen kunnen terecht bij onze sociaal werkers. Puur Zuid helpt mensen in hun zelfredzaamheid. Daarnaast bieden zij een inloopspreekuur aan.

Verdere online- en telefonische zoekpogingen hebben niets opgeleverd. Er blijkt geen aanbod te zijn in Amsterdam-Zuid voor eerste generatie mannen van 40 jaar en ouder die sociaal geïsoleerd zijn. Maar als we kijken naar de samenwerkingspartners van het Gouden Mannen programma locatie west en nieuw-west, zijn er verschillende samenwerkingspartners, zoals: ABC-Alliantie, huisartsenpraktijken, WPI, Punt P, Manveltschool, welzijnswerk en verschillende buurthuizen. De samenwerkingspartners van stadsdeel-west kunnen ten voorbeeld genomen worden als samenwerkingspartners voor stadsdeel-Zuid.

Daarnaast wordt er in het gebiedsplan van De Pijp/Rivierenbuurt (2019) vermeld onder activiteit 5.1.2 dat de buurtgerichte samenwerking tussen stadsdeel, WPI en Combiwel zullen voortzetten. In 2018 was er een samenwerking gestart tussen Combiwel, de WPI en het stadsdeel, met als doel werkzoekenden in de buurt beter te helpen. In 2018 lag de focus op het Smaragdplein. In 2019 wil het stadsdeel uitbreiden naar andere plekken en thema's in de Zuid-Pijp.

4. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN VRAAGSTELLING

4.1 Probleemstelling

Vanuit de Wmo en het lokale beleid ligt er een wettelijke plicht om burgers te activeren, zodat zij (weer) kunnen participeren in de samenleving. Burgers die sociaal geïsoleerd zijn, participeren *niet* in de samenleving. Sociaal isolement kan verschillende oorzaken hebben. In verschillende gebiedsplannen van Amsterdam-Zuid wordt er benoemd dat het aantal ouderen de komende jaren nog flink zal toenemen, waardoor ook de vraag naar ondersteuning zal stijgen. Als er gekeken wordt naar de cijfers kan er het volgende geconcludeerd worden, namelijk dat:

De meeste mannen van niet-westerse achtergrond boven de 40 jaar en ouder wonen in Zuid-Pijp wonen, gevolgd door Nieuwe-Pijp en ten derde Stadionbuurt. Het is duidelijk dat dat 8% van de mannen van stadsdeel Zuid tussen de 35-64 jaar en 65 jaar en ouder met psychische klachten rondom de sociaal- emotionele gezondheid kampen, waarbij zij weinig regie hebben op eigen leven. Daarbij is het ook duidelijk dat er ***geen*** aanbod is voor sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder met een niet westers achtergrond wonend in stadsdeel Zuid.

Stadsdeel Zuid heeft bekend gemaakt de volgende punten ter doelstelling te nemen, namelijk:

Doelstelling 1: Meer zicht op verborgen eenzaamheid, armoede en andere ondersteuningsbehoeften;
Doelstelling 2: Ondersteuning die beter is afgestemd op de behoefte van de doelgroep.
Doelstelling 3: De opstapeling van sociale problematiek verminderen

Gemeente Amsterdam geeft aan dat er geen universele aanpak is voor het benaderen van een burger die sociaal geïsoleerd is. Er is geen ‘one size fits all’ aanpak. Naast de verschillende redenen, bestaan er ook verschillende vormen van sociaal isolement en niet vergeten de verschillende culturen en religies die er spelen.

Wat er wel bekend is dat cliënt gericht werken, oftewel kijken naar de behoefte(n) van de cliënt), effectief kan zijn in het hulpverleningstraject (Mönnink, 2015). Maar dat is hetgeen wat ontbreekt. Want wat zijn de wensen en behoefte(n) van niet-westerse mannen van 40 jaar en ouder eigenlijk? Wat hebben zij nodig om uit hun sociaal isolement te stappen?

Volgens Kastelein (2019) is er sinds de opening van Kantara, rond de 200 man uit hun isolement gekomen vanwege het Gouden Mannen programma. Er kan geconstateerd worden dat het programma een positieve werking heeft op de vermindering van sociale isolatie bij deze doelgroep, niet westerse mannen van 40 jaar en ouder. In Stadsdeel Zuid zijn er echter nauwelijks organisaties die deze doelgroep ondersteunen, dat kan komen doordat de doelgroep moeilijk te vinden is. Uit het gebiedsplan van stadsdeel Oud-Zuid voor 2019-2022, wordt er aangegeven dat het stadsdeel een aanbod wil neerzetten om deze doelgroep met verborgen ondersteuningsbehoefte te ondersteunen.

Daarbij is dit geen kwantitatief onderzoek, waarbij er gekeken wordt of het Gouden Mannen programma geïmplementeerd kan worden in stadsdeel Zuid, maar een kwalitatief onderzoek waarbij er wordt gekeken naar de wensen en behoeften van de doelgroep en of de professionals van Kantara-Brug en stadsdeel Zuid bij de aanpak van het sociaal isolement in stadsdeel Zuid van toegevoegde waarde zijn.

4.2 Doelstelling

Het uiteindelijke doel is het reduceren van het sociaal isolement onder de Amsterdammers en zelfs wel breder. Echter is dit op korte termijn moeilijk vast te stellen. Wel kunnen de resultaten van het onderzoek stichting Kantara-Brug en stadsdeel Zuid een richting op weg helpen. Zie hieronder voor de doelstellingen van dit onderzoek:

1. Kwaliteit van de zorg van Amsterdam Zuid optimaliseren;
2. Nieuwe inzichten verkennen rondom de problematiek sociaal isolement;
3. Het terugdringen van het sociaal isolement onder mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond;
4. Resultaten van het onderzoek zijn bruikbaar voor de toekomstplannen van stichting Kantara-Brug; en
5. Resultaten van het onderzoek zijn bruikbaar voor de toekomstplannen (die eerder benoemd worden in het coalitieakkoord) van stadsdeel Zuid.

4.3 Vraagstelling

Hoofdvraag: Welke wensen en behoeften hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid?

Deelvraag 1: Wat kunnen de mensen die te maken hebben met geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond zeggen over de behoefte en wensen van deze mannen?

Deelvraag 2: Welke wensen hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid?

Deelvraag 3: Welke behoeften hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid?

4.4 Hypothesen

Om zo objectief mogelijk te handelen, zijn gedachten en verwachtingen m.b.t. de resultaten van dit onderzoek hieronder genoteerd.

- Uit ervaring in stadsdeel West is naar voren gekomen dat het Gouden Mannen programma positieve effecten levert op het reduceren van sociaal isolement onder de doelgroep: mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond. Na het volgen van het programma zijn de deelnemers meer zelfredzaam en participeren ze actiever in de samenleving. Het Gouden Mannen programma zou het eerste programma in Amsterdam Zuid kunnen zijn die de sociale isolatie en verbinding met de samenleving bij de doelgroep versterkt. Vanuit de data die uit dit onderzoek komt, zal er dus een mogelijke implementatie van het Gouden Mannen programma geadviseerd worden voor stichting Kantara-Brug.

5. ONDERZOEKSOPZET

Met dit onderzoek wordt er gekeken naar de behoeften en wensen van de doelgroep. Er worden nieuwe inzichten verkend, die te verkrijgen zijn door middel van interpretaties en opvattingen.

5.1 Critical research

Er wordt uitgegaan van een specifieke kwalitatieve wetenschapsopvatting, namelijk: de maatschappelijke stroming, ook wel critical research, die een richting helpt tot positieve verandering in de maatschappij. Stadsdeel-Zuid kampt met een groot aantal mannen die sociaal geïsoleerd zijn. Het is een probleem op zowel micro als op macroniveau, dat verschillende gevolgen heeft. Een voorbeeld daarvan is weinig tot geen zelfontwikkeling van de doelgroepen of ontwikkelingen in de maatschappij. Voor de kwalitatieve wetenschapsopvatting, critical research, past de vorm actieonderzoek goed bij. Actieonderzoek is probleemgericht. Bij actieonderzoek wordt een probleem eerst met de betrokkenen geanalyseerd. Daarna wordt er onderzocht naar oplossingen en worden één of meer van die oplossingen getoetst.

5.2 Interviews

Als dataverzamelingsmethode is er gekozen voor één methode, namelijk: mondelinge individuele interviews. Tijdens het opstellen van de interviewvragen is de probleemverkenning en theoretische verkenning als rode draad gehanteerd en verschillende topics oftewel, onderwerpen, opgesteld en daaronder de interview vragen benoemd. Er is voor interviews gekozen, omdat de wensen en behoeften van deze mannen worden onderzocht. Wensen en behoeften zijn grotendeels subjectief en daardoor moeilijk te observeren, omdat het (bijna) niet fysiek te zien is. Als dat wel zo is, is er (meestal) een mondelinge toelichting nodig. Zo'n mondeling interview is flexibel, er komen veel onderwerpen aan bod en het kost de respondent weinig inspanning.

5.3 Onderzoekseenheden

De onderzoekseenheden zijn zes verschillende informanten; zowel professionals in het zorgdomein als naasten van de niet-westerse mannen van 40 jaar en ouder. De keuze voor deze informanten wordt in hoofdstuk 6.1. verder toegelicht.

5.4 Interviews

Doordat er allerlei bronnen beschikbaar zijn en dus sprake is van voorkennis van het onderwerp 'sociaal isolement', is er gekozen voor een halfgestructureerde interview, waarbij niet alleen de ontwerpen vastliggen, maar ook de belangrijkste vragen. Daarbij was er de mogelijkheid om door te vragen op belangrijke onderwerpen. De interview vragen kwam grotendeels met elkaar overheen, desondanks dat verschillende informanten geïnterviewd zijn. De keuze hiervoor was omdat niet elke informant de juiste expertise had om de vraag te kunnen beantwoorden.

De eerste keuze was om de mannen zelf te interviewen, maar de mannen waren onbereikbaar voor zo een korte tijd. Dit kan vastgesteld worden door de ervaring die is opgedaan. Eerder in de signalering van dit onderzoek is er vermeld dat deze mannen zijn benaderd. De mannen wilden meedoen met het onderzoek en de contactgegevens waren genoteerd, het leek allemaal te kloppen. Maar toch hebben deze mannen afgezegd. Er hebben meerdere toenaderingen plaatsgevonden en vergoedingen aangeboden, maar dit heeft niet geholpen. Dit heeft te maken met verschillende factoren. Vertrouwen is één van deze factoren, alsmede een taalbarrière, gebrek aan sociale vaardigheden en het belangrijkste, er is sprake van taboes.

Als startende vrouwelijke niet-westerse professional die 'even' deze mannen komt ondervragen over onderwerpen die heel persoonlijk zijn, is nagenoeg niet te bewerkstellingen. Vooral als er sprake is van een taalbarrière en er onvoldoende vertrouwen is gecreëerd.

5.5 Reflectie op kwaliteitsaspecten

Om terug te blikken op de kwaliteit van het onderzoek, dient eerst de geldigheid en de betrouwbaarheid van het onderzoek vastgesteld te worden. Geldigheid m.a.w. validiteit heeft te maken met de kwaliteit van de gegevens (Baarda et al., 2013). Bij validiteit gaat het om de systematische afwijkingen. Betrouwbaarheid heeft te maken met de mate van toevallige factoren.

5.5.1 Validiteit

Als er gekeken naar de geldigheid van het onderzoek, zijn er verschillende mogelijkheden om de geldigheid te bevorderen. De hypothesen van zowel de informanten als de onderzoeken zijn uitgeschreven om hier rekening mee te houden. Op die manier is er sprake van bewust zijn van mogelijke vooringenomenheid. Er is veel schriftelijk gedocumenteerd, vooral bij het analyseren van de onderzoeksresultaten.

5.5.2 Sterke en zwakke kanten

Daarnaast is triangulatie toegepast. Er is gekozen om alleen interviews te houden. Feitelijk gezien, zijn er te weinig interviews gehouden om een uitspraak te doen over een grote groep mannen in stadsdeel Zuid. Het is niet generaliseerbaar. Maar tegelijkertijd is er veel informatie verkregen door goed voorbereide interviewvragen op te stellen en de ruimte te nemen om door te vragen. Daarom zijn de onderzoeksresultaten wel geldig, maar om deze geldigheid in het vervolg te versterken, zou er in het vervolg een observatie plaats kunnen vinden. En niet één keer, maar meerdere keren, zodat de mannen wennen aan de onderzoeker.

5.5.3 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van het onderzoek is voldoende. Als onderzoeker, ben je zelf ook een onderzoeksinstrument. Doordat meerdere interviews zijn beluisterd en gebruik is gemaakt van audiorecorders, is er de mogelijkheid geweest tot het 'coderen' van deze interviews. Dat is het grote voordeel van audiorecorders; de mogelijkheid om het eindeloos af te spelen. Daarnaast zijn de interviews uitgebreid verbatim uitgewerkt om zo tot betrouwbare informatie te komen.

Het onderzoek, met daarin de methoden en onderzoeksprocedures, kunnen opnieuw toegepast worden. De kans is groot dat alle informanten hetzelfde antwoord gaan geven. De resultaten zullen grotendeels hetzelfde zijn, ook al zijn de standaardsituaties, waarbij er geen invloed op uitgeoefend kan worden, niet hetzelfde.

5.5.4 Ethische aspecten

De ethische aspecten van het onderzoek voldoen aan de eisen:

- De informanten hebben vrijwillig mee gedaan aan het onderzoek;
- Er is juiste voorlichting verstrekt door de informanten op de hoogte te stellen van het doel en werkwijze van het onderzoek;
- Er is rekening gehouden met de anonimiteit van de informanten; en
- Er is gekeken of het onderzoek nadelige gevolgen kan hebben voor de informanten.

Het laatste is soms lastig om vast te stellen, omdat de uitkomst van het onderzoek later beeld begint te krijgen. Maar doordat dit onderzoek gaat over het ontwikkelen van nieuwe inzichten en daarbij een positieve impact leveren aan de respondenten, was er geen gevaar voor de negatieve effecten voor de informanten.

6. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten die aan de hand van interviews zijn verkregen, geanalyseerd.

6.1 Informanten

In hoofdstuk 5 is er aangegeven dat de doelgroep moeilijk te benaderen is door verschillende factoren. Daarom is er gekozen voor informanten die direct met de doelgroep te maken hebben. Dat zijn; twee medewerkers van Kantara-Brug, een fysiotherapeute van de Core-Active, een medewerker uit afdeling gebiedspool/beleid-realisatie diversiteit stadsdeel Zuid en twee burgers uit stadsdeel Zuid. Core-Active wordt eerder genoemd in het onderzoek als sportschool/praktijk die de mannen sportactiviteiten en de middelen aanlevert. De medewerkster vanuit het stadsdeel heeft met haar expertise geholpen het vraagstuk te analyseren op verschillende aspecten. Daarnaast zijn er twee burgers uit stadsdeel Zuid geïnterviewd. Eén van de twee informanten is een tweede generatie migrant, zoon van een sociaal geïsoleerde man uit stadsdeel Zuid. De tweede persoon is een eerste generatie migrant, vrouw van een sociaal geïsoleerde man. De twee burgers uit stadsdeel Zuid, zijn persoonlijk benaderd in de wijk in Zuid. In tegendeel tot de benadering van de mannen, die eerder is genoemd in de signalering, liep het contact goed. Bij beide burgers waren er veel twijfels of ze mee wilden doen met het onderzoek. Nadat er duidelijk was uitgelegd dat de anonimiteit van de geïnterviewden gewaarborgd worden en wat er met de resultaten bewerkstelligd kan worden, zijn ze overgehaald om mee te doen.

De volgende benamingen zullen verder in dit hoofdstuk worden gebruikt in de resultaten.

	Respondenten	Benaming
1	Programma manager Gouden Mannen	R1
2	Projectleider bij Kantara-Brug	R2
3	Core-Active Fysiotherapeut	R3
4	Medewerker Gebiedspool/Beleidsrealisatie Diversiteit stadsdeel Zuid	R4
5	Burger uit stadsdeel Zuid	R5
6	Burger uit stadsdeel Zuid	R6

6.2 Hypothesen van informanten

Het uitwerken van de hypothesen van de informanten helpt om de geldigheid van het onderzoek te versterken. De verwachtingen van het onderzoek zijn dat de resultaten van dit onderzoek, stichting Kantara-Brug vooral zal ondersteunen m.b.t. de toekomstplannen en het zichtbaar maken van de mogelijkheden/kansen.

''De verwachtingen van het onderzoek is dat de resultaten van dit onderzoek de stichting Kantara vooral zal ondersteunen mbt de toekomstplannen.''-R1

''Dat je er achter komt waar er wat voor hiaten er zijn. Dus waar er kansen voor ons (Kantara) liggen.'' -R2

''Ja, het reduceren van het sociaal isolement, en dit kan daarbij goed helpen.'' -R4

Om de analyses van de onderzoeksresultaten overzichtelijk te houden, zullen vanaf de volgende bladzijde de antwoorden die betrekking hebben op de deelvragen geanalyseerd worden.

Deelvraag 1: Wat kunnen de mensen die te maken hebben met geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond zeggen over de behoefte en wensen van deze mannen?

6.3 Begripsomschrijving

Professionals in het zorgdomein verzamelen verschillende gegevens over de mentale- en fysieke gezondheidstoestand van mensen. Ze kijken daarbij naar de mogelijkheden, beperkingen en in het algemeen het welbevinden van de persoon. Deze informatie wordt altijd gerapporteerd. Daarbij heeft ieder professional zijn eigen 'taal'. Het is dus van groot belang dat er een eenheid bestaat in de begrippen die tijdens het interview zijn gebruikt, zodat er geen verwarring ontstaat en de communicatie goed verloopt. Er kan vastgesteld worden dat alle informanten het begrip eenzaamheid als een subjectieve ervaring zien: het is een gevoel.

''*Het gevoel van volgens mij van niet verbonden zijn. Daar gaat het om. Ja, want je kan ook heel eenzaam zijn op een verjaardag. Dat kan ook. Dus ja je kan je handen vol hebben, maar kan je alsnog eenzaam voelen.'' -R1*

In tegendeel tot wat sociaal isolement is. Sociaal isolement is het objectief missen van naasten of steunpilaren in je leven. Er kan vastgesteld worden dat er een eenheid bestaat in de begrippen die we spreken. Over het algemeen zijn er wel veel overeenkomsten tussen de twee begrippen. Eenzaamheid wordt gezien als een subjectieve ervaring, zoals eerder genoemd bij hoofdstuk 3.1 Begripsverheldering. Eenzaamheid heeft te maken met een gevoel waarin je kan verkeren, zelfs als je deze contacten hebt. Eenzaamheid heeft een verband met een ontbrekende vertrouwensband in iemand. Daarbij speelt verdriet en het hebben van vertrouwensbanden een rol. Sociaal isolement is wanneer er objectief vastgesteld kan worden dat men geen sociale contacten heeft, maar wel de behoefte hebben voor die contacten. Sociaal isolement wordt gezien wanneer je naar jezelf gekeerd bent, geen connectie hebt met de buitenwereld en er objectief vastgesteld kan worden dat iemand geen dagbesteding en geen doel in het leven heeft.

Het interessante, en een punt wat niet eerder is benoemd in het onderzoek, is dat men zich eigenlijk niet eenzaam hoeft te voelen om sociaal geïsoleerd te zijn. Bewustwording speelt een grote rol in het sociaal isolement. Het bewust of onbewust kiezen voor geen sociaal betrokkenheid of het gaan opzoeken.

''*Ik denk zelfs dat het ook kan dat je sociaal geïsoleerd kan zijn zonder dat je je eenzaam voelt.'' -R1*

En

''Nou sociaal isolement is dat als je de deur niet meer uitgaat en ja misschien aldan niet bewust kiest voor geen sociaal betrokkenheid of het gaat opzoeken. En eenzaamheid is meer een gevoel waarin je kan verkeren zelfs als je wel sociale contacten hebt. Dus het meer ervaren van, ik denk toch ook wel verdriet, om het feit dat je niet het gevoel hebt dat er geen mensen voor je zijn, terwijl je wel buiten de deur kan komen en wel contacten hebt maar dat dat niet genoeg voelt als vertrouwensband.'' -R3

6.4 Omvang van het probleem

Het analyseren van een probleem is de eerste stap op weg naar de oplossing ervan. Al is het verleidelijk om bij problemen direct over mogelijke oplossingen na te denken, wordt er eerst gekeken naar het probleem ansich. Het doel van dit onderzoek is om een positieve bijdrage te leveren met de resultaten van het onderzoek om uiteindelijk sociaal isolement in Amsterdam-Zuid te reduceren. Daarbij zijn er een aantal vragen gesteld aan de informanten om te kijken hoe ze erin staan en wat hun bevindingen zijn met de omvang van het probleem.

De omvang van sociaal isolement/eenzaamheid wordt gezien als een aardig groot multi-causaal probleem. Het is een indirect probleem naar de samenleving toe, maar voor sommige mensen is het een groot probleem.

''Ik denk zelf dat er wel grotere problemen zijn. Maar ik vind het wel een groot probleem. En ik denk dat het voor sommige mensen het een groot probleem is. Zo moet je het een beetje zien. Dus er zijn er grotere problemen, maar niet het allergrootste probleem, maar voor sommige mensen kan het een groot probleem zijn.'' -R1

De omvang wordt gezien als een groot probleem, alleen wordt de 'zichtbaarheid' van het probleem als spanningsveld ervaren doordat het probleem niet duidelijk genoeg gesignaleerd kan worden door verschillende professionals. Ook spelen het niet hebben van adequate coping mechanismen een rol; men weet niet hoe om te gaan met eenzaamheid, of begrijpen niet hoe het probleem aangepakt kan worden.

''Ja, ik zie het wel als een aardig groot probleem. Ik trek het iets breder. …Ja, ik zie gewoon dus mensen met een GGZ-problematiek. Dus mensen met stress, somberheid klachten, depressieve klachten, dus het is een veel groter probleem dan alleen eenzaamheid. En ik denk dat ja, daar zijn ook cijfers over bekend… Dat het een groot probleem is.'' -R2

En

''Nou ik denk dat er genoeg mensen zijn in mijn omgeving, en dan praat ik vooral over mijn werk, die in een dergelijke situatie zitten. …Dus ik denk dat er een hele grote doelgroep is, die vergeten is hierin. Maar vergeten is misschien niet het juiste woord, meer niet gevonden. Ja onzichtbaar. …En mensen dat ook aangeven dat ze eenzaam zijn, maar niet weten of niet begrijpen hoe ze daar zelf iets in kunnen veranderen. Dus ik zie het wel als een best groot probleem.'' -R3

6.5 Oorzaken van de problematiek

Er zijn verschillende oorzaken m.b.t. sociaal isolement. In de theoretische verkenning is er een uitgebreide stuk benoemd over de verschillende oorzaken. Verschillende informanten hebben aangegeven dat het ontbreken van een netwerk (vooral bij verlies ervaringen) een grote boosdoener is m.b.t. de problematiek rondom sociaal isolement.

Daarnaast worden punten als individualisering, digitalisering, onafhankelijkheid en ontkerkelijking genoemd die een rol spelen bij sociaal isolement.

''Ja, heeft te maken met individualisering. Dat zie je ook wel een beetje. Er zijn ook minder mogelijkheden tot fysieke contacten. Veel contact spelen zich af op het internet, met die twee dingen een beetje… Dus geïndividualiseerd. En allerlei soorten van andere manieren om met elkaar te communiceren. …Ja onafhankelijker, individualistischer. Je hebt allerlei soorten van dingen waarin we uuhhh. De verzuiling, de ontkerkelijking. Dus als die plekken waar gemeenschapszin zit, dat neemt af.'' -R1

De mogelijkheden m.b.t. fysieke contacten nemen af. En hoe minder netwerk, hoe meer men in het isolement verzeild raakt.

''Ik denk als je sowieso werk verliest, als je dus je dagbesteding verliest, als je daardoor merk je ook gewoon je hebt minder contact… Dus hoe minder netwerk, hoe langzamer je verzandt in het isolement.'' -R2

Daarbij spelen lichamelijke capaciteiten, intelligentieniveau en daarbij gebrek aan inzichten, financiële draagkracht, motivatie, manier van handelen bij verlieservaringen en moeilijke situaties een grote rol.

''Naja, je hebt werklozen mensen die doordat ze werkloos zijn geraakt eigenlijk niet geprikkeld zijn of niet het initiatief hebben om contact te zoeken met andere mensen en daardoor raak je snel in een isolement.'' -R2

En

''Ja, ik denk dat dat van allerlei redenen kan hebben, dat kan natuurlijk te maken hebben met trauma's, van recent of vanuit uhm uit het verleden. Het kan te maken hebben met een beperking in lichamelijke capaciteiten waardoor mensen niet meer de deur uit durven of kunnen. Het kan te maken hebben met uh verlies of rouw, uhm waardoor mensen zichzelf opsluiten. Maar ik denk vooral dat het gebrek in inzicht in uhm in hoe je je sociale contacten kunt aanboren of wat er voor nodig is om dat dat op gang te houden dat dat grootste oorzaak is.'' -R3

Dit verklaart de Mönnink (2015) ook. Volgens de Mönnink (2015) kan de terugloop van sociaal steun door middel van verstoring van sociaal netwerken (bijvoorbeeld bij verlies van sociale rol en verlies van werk) invloed hebben op de mentale en fysieke gesteldheid. Het hebben van een zwakke sociale steun heeft een negatief invloed op de geestelijke en fysieke gezondheid in tegendeel met mensen die wel een sterke sociale steun hebben.

6.6 Gevolgen van de problematiek

De gevolgen van sociaal isolement kan leiden tot gezondheidsklachten en psychische klachten. De mens is een sociaal wezen, waarbij dus van nature de behoefte is voor verbinding. Als er geen verbinding is, heeft het een negatief gevolg: o.a. minder functionaliteit.

''Ja als we in de negatieve zin kijken, het negatieve van sociaal isolatie is dat het kan uiten in gezondheidsklachten, psychische klachten. …Als we er van uit gaan dat mensen sociaal wezens zijn en een onderdeel is van een groter geheel en dat je daar bij het beste functioneert. En als dat (groter geheel) er niet is, dan gaat die persoon dus minder goed functioneren. Hij gaat zich in zijn hoofd van alles bedenken, dat krijgt weer een fysieke neerslag, dus dat wordt er niet beter op voor de persoon zelf en als de persoon zelf in de min functioneert gaat ie ook in de min functioneren naar zijn omgeving. En dan gaat de omgeving ook in de min functioneren. En dan krijg je dat...'' -R1

De gevolgen van sociaal isolement zijn vooral psychosomatisch. Het psyche beïnvloedt het fysieke en andersom. Er hangen veel gevolgen aan de problematiek. Een paar voorbeelden op micro-niveau zijn, o.a.: somberheid-, stress-, slapeloosheid-, depressieve-klachten.

''Naja, je kan ver reiken. Ja tot somberheid, stress, slapeloosheid, depressieve klachten, noem maar op. Dus het kan wel ernstige problematiek veroorzaken. Uiteindelijk heb je het over psychosomatische klachten. Het beïnvloedt elkaar.'' -R2

Maar ook op macro-niveau hangen er gevolgen. Veel eenzaamheid of sociaal isolement kan zorgen voor minder ontwikkelingen in de maatschappij.

''Als mensen steeds meer dat gevoel van eenzaamheid hebben en dat ze geïsoleerd raken dan komt er minder van de grond, in de wijk.'' -R3

Daarbij verklaart de theorie van de Mönnink dat de bouwstenen van je identiteit bestaan uit biopsychosociaal aard. Het biopsychosociaal-model verklaart dat het fysieke toestand samenhangt met de psychische toestand, maar ook de sociale situatie waarin er geleefd wordt (Mönnink, 2015). Maar ook de behoeftepiramide van Maslow is van toepassing, zie probleemverkenning; micro-niveau (Green, 2000). Zodra een lager gerangschikte behoefte niet is vervuld, zullen er geen ontwikkelingen plaatsvinden.

6.7 Aanpak van de problematiek

De Nederlandse cultuur wordt als individualistisch ervaren. Om het meer om te zetten naar collectivisme is het belangrijk dat er communities opgezet worden waarbij er genetwerkt kan worden. Een remedie voor sociaal isolatie is men weer laten onderbrengen in de samenleving en communiceren.

''Dat is een cultuur verhaal. Ja, ik bedoel we zijn heel erg op ons zelf gericht. Geïndividualiseerd. En je kijkt naar je kleine kring, maar als je ook naast je kijkt; naar de buurvrouw of de buurman daar moet je eigenlijk van alles opgaan dat het weer terug komt. Dus je moet gewoon communities maken, plekken maken waar mensen kunnen ontmoeten. Waarbij ze vragen kunnen stellen, netwerken kunnen zetten, waar ze hun kwetsbaarheid zichtbaar kunnen maken in alle veiligheid om er wat aan te doen. Vaak zitten mensen thuis te verpieteren. … Ja, ze moeten uit die huis. Het onderbrengen en delen. Tot langzaam weer meegroeien.'' -R1

De beste aanpak voor sociaal isolement is het aanbieden van een platform waarbij men kan netwerken of het verlenen van een dienst waarbij men helpt iemand te binden aan iets of iemand.

''In ieder geval in vorm van een platform dat mensen de gelegenheid biedt om elkaar te ontmoeten. In ieder geval, je moet wel er voor zorgen, zorg dragen, dat mensen een plek hebben om elkaar te ontmoeten. Zoals ik, of iemand

anders, die hun kan binden met iets anders. … ja dus dat mensen elkaar meer gaan opzoeken, verbinding met elkaar krijgen, elkaar gaan versterken en samen dingen gaan ondernemen.'' -R2

Maar er is sprake van belemmeringen op de werkvloer, namelijk het traceren en benaderen van de doelgroep. Eerder in het onderzoek wordt deze belemmering ook benoemd. Outreachend te werk gaan kan gebruikelijk zijn, mitst het op basis van een vertrouwensband wordt aangepakt. Vanuit een vertrouwensband werken wordt gezien als de beste aanpak. Daarnaast moet de doelgroep duidelijk in kaart gebracht worden en dient er zorg aan gedragen te worden om de doelgroep op één plek te krijgen.

''Ja, dat zien we hier ook, dat we daarmee worstelen. Dat we mensen goed kunnen traceren en vervolgens daar iets mee te doen… Wat wij merken is het helpt als er letterlijk bij die mensen aan gebeld wordt. Eerst even jezelf vertrouwd maken en een kopje koffie met ze drinken om een vertrouwensband te scheppen, zodat je iemand mee kan nemen. Want alleen een belletje of alleen een briefje door de deur met een folder …is niet voldoende dus er zal heel veel mankracht nodig moeten zijn die mensen in kaart krijgen… of naja in kaart krijgen is één, maar om echt actie op te ondernemen dat is het tweede en dat is toch wel de grootste belemmering.''

6.8 Aanbod

Zoals in de probleemverkenning genoemd, blijkt er geen aanbod te zijn voor mannen met een niet-westerse achtergrond die sociaal geïsoleerd zijn. Uit het interview met de medewerkster van stadsdeel Zuid blijkt dus dat er meerdere organisaties en stichtingen een vestiging in stadsdeel Zuid hebben geopend, maar dat het niet lang duurde voordat ze weer dicht waren, omdat het aanbod niet goed aansloot aan de behoeften en wensen van deze mannen. In vergelijking met verschillende organisaties die geopend zijn, is er tot nu toe geen één organisatie die lijkt op de integrale aanpak van het Gouden Mannen programma.

''Nou, eigenlijk geen één. Want wij zijn de enige die het echt integraal aanbieden, dus wat we zeggen is als we kijken naar de mensen, zijn er vele domeinen; sport, gezondheid, vrije tijd etc. Nou, er zijn veel organisaties die gaan allemaal maar op sport zitten… Maar wat wij doen is, kijken naar de vaardigheden, sociaal netwerk, uitjes, sport, taal. We pakken 'm heel integraal, dus er is eigenlijk geen organisatie die voor deze groep mannen dit soort dingen organiseren.'' -R1

''*Uhh… weinig. Een voorbeeld is Daadkr8 dit zit in nieuw-west en daar zitten we nu.''-R2*

En

''Ik denk niet zo veel, eigenlijk durf ik wel te zeggen dat wij daar onderscheidend in zijn.''-R3

Het Gouden Mannen programma heeft een integrale aanpak met als resultaat dat deelnemers meer zelfvertrouwen krijgen, ze zijn opener (in communicatie) en ze raken meer betrokken. De resultaten van het Gouden Mannen programma zijn vooral positief: de klachten worden minder, behandeling met psycholoog wordt opgezegd, ze stellen zich open tot vrijwilligerswerk, activiteiten en andere initiatieven waarbij ze wat terug kunnen doen voor de maatschappij. Daarbij worden de resultaten meetbaar gemaakt door in dialoog te gaan met de mannen. Het spinnenwebmodel wordt ingezet als meetinstrument, zie voorbeeld bijlage 9. Het programma heeft een positieve invloed op microniveau. Men heeft minder klachten mbt het problematiek, veerkrachtiger en zelfredzaam. Een succesverhaal is dat de mannen wat terug hebben gedaan voor de maatschappij. Dit hebben ze gedaan in vorm van een diner voor eenzame ouderen.

''Ja, dat mannen aangeven dat de klachten verminderen. Dus dat ze de behandeling bij hun psycholoog wordt opgezegd. Of dat ze zich weer in hun familie voelen. Ze knappen er wel van op, dat vind ik het belangrijkste resultaat. Aan de resultaten zie je dat de mannen weer mee gaan bewegen in vrijwilligerswerk, activiteiten, bewoners-initiatieven, dus dat ze eigenlijk ook wel weer terug kunnen doen. …Ja, je hoort natuurlijk van verhalen. Maar ook met dat spinnenwebmodel krijgen we dat inzichtelijk.'' -R2

''Dat die aan zijn klachten werkt, dat ie zich stuk minder eenzaam voelt en dat ie zich stuk veerkrachtiger en zelfredzamer wordt. … bijvoorbeeld een groep mannen hebben een keer een diner georganiseerd voor eenzame

ouderen. Ja hartstikke leuk, dan zag je die migranten mannen voor de Hollandse oudjes koken…dus mannen, uit het Gouden Mannen programma, gingen koken voor de buurt voor andere mensen, eigenlijk voor andere eenzamen mensen. Eigenlijk heel mooi want ze komen zelf uit een eenzame positie, maar dat ze zich ook voor andere eenzame mensen in gingen zetten, was heel mooi om te zien." -R2

Deelvraag 2: Welke wensen hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid?

6.9 Wens(en)

Een wens van iemand is persoonlijk en er kan geen duidelijk uitspraak gedaan worden over de wens. Wat wel kan is helpen om deze mannen tot de wens na te laten denken. In veel gevallen hebben deze mannen geen wens in het leven; geen uiteindelijk doel. De wens kan alleen duidelijk worden als men bewust wordt van het probleem om er uiteindelijk wat aan te doen. Daarbij gaat dat gepaard met een realisatie dat het allemaal beter kan in het leven. De wens moet als het ware gecreëerd worden. Dit kan door als eerste stil te staan naar wat men wil en vervolgens intrinsieke motivatie te activeren om er wat aan te doen. Men weet niet een beter manier van leven, daarbij kunnen op basis van gesprekken geïnformeerd worden dat het anders kan; dat het beter kan.

"Ja, er moet sowieso een soort awareness zijn dat men er last van heeft. Want er zijn ook mannen die sociaal geïsoleerd zijn, mensen die daar… Ja die het probleem er niet in zien. En niet anders geweten. Dus er moet eerst awareness krijgen over dat dat het anders kan in het leven. En als je die awareness hebt, dan moet er ook iemand bereid zijn om het anders te gaan doen. Ja als die twee dingen niet aanwezig zijn. Dan ben je aan het trekken aan een dood paard. Dan houdt het op. Dus we hebben het ook over intrinsieke motivatie." R1

Deelvraag 3: Welke behoeften hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid?

6.10 Behoefte(n)

Uit de onderzoeksresultaten kwamen verschillende tekortkomingen naar voren, en daarmee ook de behoeften van deze mannen. Desondanks de individualisering, ontkerkelijking en meer onafhankelijkheid onder de burgers, blijft de behoefte voor verbinding met andere sociale wezens aanhouden. Het hebben van een sociaal netwerk wordt gezien als een behoefte van de doelgroep. Naast het werken is het hebben van een netwerk, waarbij je ook op terug kan vallen, oftewel de steunpilaren in het leven, ook van groot belang.

"…Maar je ziet ook dat die behoefte in al die dingen. Denk maar aan een songfestival. Dan is iedereen ja. Dus er is wel behoefte aan die verbinding. En voelen ook dat we niet verschillend zijn van elkaar."-R1

"Ja gewoon meer netwerk te krijgen, netwerken. Ja echt netwerken." -R5

En

"Ik denk dat deze mannen behoefte hebben aan een netwerk om zich heen en dat ze zich alleen kunnen opbouwen door in contact komen met mensen die in herkenbare of in een vergelijkbare situatie zitten. …of door iemand geïntroduceerd worden in een groep waarin ze dit kunnen delen met mensen en of dat nou is op sport niveau of dat ze gaan biljarten, maar ik denk dat de grootste behoefte is om in contact te komen met ja lotgenoten… ja dat klinkt zo negatief, maar ik het opbouwen van een netwerken, dat dat de behoefte is en dat mag van lotgenoten zijn maar ook van anderen, maar dat helpt wel om dat te doen." -R3

Terugblikkend naar de theoretische verkenning, bleek er geen aanbod te zijn voor deze doelgroep. Er is geen ruimte waar men kan netwerken of 'lotgenoten' kan tegenkomen. Om aan die behoefte te voldoen, hoort er een ruimte en andere middelen beschikbaar gesteld te worden. Dit zal resulteren in meer onderlinge interactie en daardoor minder burgers die met sociaal isolement kampen en die uiteindelijk participeren in de samenleving, zoals eerder genoemd bij de resultaten van het Gouden Mannen programma.

''Dus plekken organiseren en middelen ter beschikking stellen. Ja je zult mensen moeten hebben die uh werk doen om die communities te laten lopen, koffie en thee te zetten, het gebouw aan te vegen, om programmering te maken, mensen uit te nodigen…'' -R1

Maar voordat er een ruimte beschikbaar wordt gesteld, is er een aandachtpunt en dat is de werving van deze sociaal geïsoleerde mannen. De beste benadering voor de doelgroep moet heel laagdrempelig aangepakt worden en moet gaan via vertrouwde relaties, zoals de huisarts. Outreachend werken kan, maar is een risico. Ook is het belangrijk dat er vanuit kansen wordt benaderd en niet vanuit de problematiek.

''En daarom is het niet gewerkt in al die andere instellingen (te westers). Niet iedereen is hetzelfde en je kan niet 1 aanpak voor iedereen, …Dus eerst het doelgroep bereiken. Het vertrouwen en bewegen, om inderdaad het vertrouwen te winnen…'' R4

Dat blijkt ook door de benadering van Core-Active en Kantara-Brug. Sinds een aantal maanden komt er een vaste groep van 10 mannen (uit het programma Gouden Mannen) regelmatig sporten. De mannen krijgen ondersteuning op maat vanuit Core-Active. De (Arabisch sprekende) buurtcoach vanuit Kantara helpt hier enorm bij door de belemmeringen in de communicatie met deze mannen verminderen en met als resultaat: meer interactie, meer zelfvertrouwen en ontwikkeling.

''Het helpt heel erg dat er iemand is bij Kantara die echt letterlijk de eerst stap met ze zet. Dus meeneemt hierna toe, over de drempel mee en van: hier is Core-Active. En als ze er eenmaal zijn, dan blijven ze vaak wel. Maar de eerste stap is dan moeilijk en we bieden hier ook de fysiotherapie aan. Dus mannen die klachten ervaren tijdens het sporten, dan ben ik er meestal bij en spring ik even bij en vraag ik wat voor klachten er zijn of ik ze kan helpen, maar dan merk je al dat die stap ook kleiner is. …Dus wij zien dat ze meer vertrouwen krijgen in hun eigen kunnen en hun eigen lichaam. …Conditioneel maar ook in zelfvertrouwen en in kracht echt groeien.'' R3

De ervaring van Core-Active inspireerde om door te vragen naar benaderingen.

''Ik denk dat het helpt om de mensen te benaderen met of via iemand waardoor de drempel lager wordt. Dus toch de doelgroep benaderen met iemand die wat herkenbaar voor hun is he, dus waarin mensen zich herkennen, waar mensen zich veilig voelen.'' -R3

De mannen benaderen op een laagdrempelige manier helpt niet alleen de klachten van de persoon, maar zorgt ook voor meer participatie in maatschappij dat weer gelinkt is aan meer ontwikkeling in de samenleving. Daarbij kan mankracht en persoonlijk benaderen, door bijvoorbeeld maatschappelijk werkers en buurtcoaches, effectief zijn om deze mannen mee te laten doen dan een folder door de brievenbus. Daarbij kan mankracht, het inzetten van een tussenpersoon met de juiste uiterlijke kenmerken en die de taal van deze mannen spreekt, het middel zijn, om de mannen te benaderen.

'' …zelf van zou je dit niet willen doen, en dan moet je niet zo kortaf zijn en een weet ik veel briefje doen door de brievenbus doet, dat gaat toch niet helpen hij gaat het toch niet lezen …Wat je moet doen is persoonlijk contact hebben, en dat is gewoon ehm iemand van zelfde achtergrond stuur iemand met he die wel die persoon gaat snappen en die wel iets gemeen heeft, waardoor ze het gesprek aan gaan.'' -R6

7. CONCLUSIE

Om antwoord te geven op de hoofdvraag: *welke wensen en behoeften hebben sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder van niet-westerse achtergrond in stadsdeel Zuid*, zijn de volgende punten te benoemen:

- Het hebben van een steunend netwerk
- Beschikken over adequate coping mechanismen
- Behoefte tot leren kennen en netwerken met 'lotgenoten'
- Adequate werving door professionals van de doelgroep
- Bewustwording van de problematiek bij de doelgroep
- Toekomstbeeld/visie ontwikkeling van de individu

Er kan vastgesteld worden dat alle informanten het begrip eenzaamheid als een subjectieve ervaring zien: het is een gevoel. In tegendeel tot wat sociaal isolement is. Sociaal isolement is het objectief missen van naasten of steunpilaren in je leven. Er kan vastgesteld worden dat er een eenheid bestaat in de begrippen die we spreken.

Het interessante is dat men zich eigenlijk niet eenzaam hoeft te voelen om sociaal geïsoleerd te zijn. Bewustwording speelt een grote rol in het sociaal isolement. Het bewust of onbewust kiezen voor geen sociaal betrokkenheid of het gaan opzoeken.

De omvang van sociaal isolement/eenzaamheid wordt gezien als een aardig groot multi-causaal probleem. Het is een indirect probleem naar de samenleving toe, maar voor sommige mensen is het een groot probleem. De 'zichtbaarheid' van het probleem wordt als spanningsveld ervaren.

Naast het niet hebben van een steunend netwerken, is het niet hebben van adequate coping mechanismen een oorzaak bij sociaal isolement: men weet niet hoe om te gaan met eenzaamheid, of begrijpen niet hoe het probleem aangepakt kan worden. Daarnaast worden punten als individualisering, digitalisering, onafhankelijkheid en ontkerkelijking genoemd die een rol spelen bij sociaal isolement. De mogelijkheden m.b.t. fysieke contacten nemen af. En hoe minder netwerk, hoe meer men in het isolement verzandt raakt. Daarbij spelen lichamelijke capaciteiten, intelligentieniveau en daarbij gebrek aan inzichten, financiële draagkracht, motivatie, manier van handelen bij verlieservaringen en moeilijke situaties een grote rol. Volgens de Mönnink (2015) kan de terugloop van sociaal steun door middel van verstoring van sociaal netwerken (bijvoorbeeld bij verlies van sociale rol en verlies van werk) invloed hebben op de mentale en fysieke gesteldheid. Het hebben van een zwakke sociale steun heeft een negatief invloed op de geestelijke en fysieke gezondheid in tegendeel met mensen die wel een sterke sociale steun hebben.

Uit de onderzoeksresultaten kwamen verschillende tekortkomingen en daarmee de behoeften van deze mannen naar voren. Desondanks de individualisering, ontkerkelijking en meer onafhankelijkheid onder de burgers, blijft de behoefte voor verbinding voor andere sociale wezens aanhouden. Het hebben van een sociaal netwerk wordt gezien als een behoefte van de doelgroep. Naast het werken is het hebben van een netwerk, waarbij je ook op terug kan vallen, oftewel de steunpilaren zijn in het leven, ook van groot belang.

Er is geen aanbod waar men kan netwerken of 'lotgenoten' tegen te komen. Om aan die behoefte te voldoen, hoort er een ruimte beschikbaar gesteld te worden. Dit zal resulteren in meer onderlinge interactie en daardoor minder burgers die met sociaal isolement kampen en die uiteindelijk participeren in de samenleving. Maar voordat er een ruimte beschikbaar wordt gesteld, is er een aandachtpunt en dat is de werving van deze sociaal geïsoleerde mannen.

Het blijkt dus dat er meerdere organisaties en stichtingen een vestiging in stadsdeel Zuid hebben geopend, maar dat het niet lang duurde voordat ze weer dicht waren, omdat het aanbod niet goed aansluit aan de behoeften en wensen van deze mannen.

De beste aanpak voor sociaal isolement is het aanbieden van een platform waarbij men kan netwerken of het verlenen van een dienst waarbij men helpt iemand te binden aan iets of iemand. Maar er is sprake van

belemmeringen op de werkvloer, namelijk het traceren en benaderen van de doelgroep. Er kan vastgesteld worden dat meerdere zorgprofessionals in het zorgdomein tegen de benadering van deze doelgroep lopen. Vooral de benadering van de professionals naar de doelgroep wordt niet voldoende afgestemd.

De beste benadering voor de doelgroep moet heel laagdrempelig aangepakt worden en moet gaan via vertrouwde relaties. Vanuit een vertrouwensband werken, wordt gezien als de beste en ook de meest gebruikte benadering. Outreachend te werk gaan kan gebruikelijk zijn, mitst het op basis van een vertrouwensband wordt aangepakt. Daarbij kan mankracht, het inzetten van een tussenpersoon met de juiste uiterlijke kenmerken en die de taal van deze mannen spreekt, het middel zijn om de mannen te benaderen. Dit help niet alleen de klachten van de persoon maar zorgt ook voor meer participatie in de maatschappij dat een verband heeft met meer ontwikkelingen in de samenleving.

Een wens van iemand is persoonlijk en er kan geen duidelijk uitspraak gedaan worden over de wensen van deze mannen. Wat wel kan, is helpen om deze mannen tot de wens na te laten denken. In veel gevallen hebben deze mannen geen wens in het leven; geen uiteindelijk doel. De wens kan alleen duidelijk worden als men bewust wordt van het probleem om er uiteindelijk wat aan te doen. Daarbij gaat dat gepaard met een realisatie dat het allemaal beter kan in het leven. De wens moet als het ware gecreëerd worden. Dit is een aanknopingspunt met het aanbod van het Gouden Mannen programma. Het aanbod van het Gouden Mannen programma, dat een integrale aanpak heeft, sluit goed aan op de behoefte van deze mannen en kan, als middel om aan de behoefte en wensen van deze mannen te voldoen, een positieve invloed hebben op deze mannen.

8 TERUGKOPPELING NAAR BEROEPSPRAKTIJK

8.1 Kennis vs. nieuwe kennis

In het begin van het onderzoek is er gesignaleerd dat er een grote groep sociaal geïsoleerde mannen zijn van niet-westerse afkomst van 40 jaar en ouder. Deze groep wordt ook wel *stilstaand* genoemd; de mannen zijn uitgewerkt en dreigen in een kwetsbare positie te belanden. De problematiek wordt gezien als multi-causaal; de problematiek heeft meerdere oorzaken. De mannen zijn sociaal geïsoleerd, dus nieuwe vrienden opdoen zal het probleem wel verhelpen, toch? Gedurende het onderzoek is de problematiek vanuit een oplossingsgerichte denkwijze benaderd, maar tijdens de analyse kwamen er meerdere factoren naar boven. De focus is verschoven van oplossingsgericht denken naar eigenlijk *écht* kijken wat de behoeften van deze mannen zijn en waar de gebreken zich bevinden in de hulpverlening.

Eerder in de probleemverkenning werd er benoemd dat er geen aanbod was voor deze doelgroep. Later, tijdens het interview met R4, is naar voren gekomen dat in het verleden wel verschillende organisaties een vestiging hebben geopend, maar dat het niet werkte doordat de aanpak niet voldoende werd afgestemd op de doelgroep.

Het is van groot belang dat er gekeken wordt naar *de werving* in plaats van het aanbod. De integrale aanpak vanuit het Gouden Mannen kan werken, maar om de mannen binnen te halen, dat maakt het complex.

Als we een stap terugnemen en eerst kijken naar de definitie van sociaal isolement: het ontbreken van ondersteunende relaties in het persoonlijke leven. Het gaat dan om persoonlijke relaties met familie, vrienden en bekenden waar mensen in geval van nood op terug kunnen vallen.

Eerdergenoemd in de conclusie werd de term bewustwording genoemd als een belangrijk punt. *Men weet niet beter.* Door bewust te handelen, weet men te handelen voor het probleem. Maar wanneer is iemand nou *écht* sociaal geïsoleerd?

Wat als er ***geen*** sprake is van bewustwording, is er dan wel sprake van sociaal isolement?

En wat als er ***geen*** sprake is van bewustwording en ***geen*** sprake is van de behoefte voor sociale contacten. Is iemand dan alsnog sociaal geïsoleerd?

Kan iemand, buiten de persoon zelf om, vaststellen dat iemand sociaal geïsoleerd is? Wat is de indicatie voor sociaal isolement? Wat als de persoon die sociaal geïsoleerd is het helemaal niet ziet als een probleem? Dienen wij, als professionals, alsnog outreachend te benaderen?

Met de resultaten van dit onderzoek, wordt er geconcludeerd dat sociaal isolement een probleem wordt wanneer er twee van de drie punten van toepassing zijn op de cliënt situatie:

1. Er sprake is van behoefte tot sociaal contacten;
2. Er zijn geen sociale contacten/steunend netwerk in het leven; en
3. Er is geen sprake van een doel in het leven.

Men kan sociaal geïsoleerd zijn als er ***wel*** sprake is van behoefte tot contacten en er sprake is van ***geen*** steunend netwerk in het leven. Het kan zijn dat men sociaal geïsoleerd is wanneer er sprake is van ***geen*** steunend netwerk en ***geen*** sprake van doel in het leven. Het kan ook zijn dat men sociaal geïsoleerd is wanneer er ***geen*** sprake is van een doel in het leven en er ***geen*** sprake is van behoefte tot sociaal contact.

Daarnaast streven wij, als maatschappij, naar een ideale samenleving waarbij het niet uit maakt hoe je er uit ziet en willen we iedereen even gelijk behandelen. Maar zo ver is de samenleving (nog) niet, in ieder geval deze doelgroep (nog) niet. Uiterlijke kenmerken zijn van groots belang voor het winnen van het vertrouwen van deze mannen. Een westers uiterlijk voor deze doelgroep met niet-westerse uiterlijke kenmerken, werkt averechts. Zodra er sprake is van 'herkenbare' uiterlijke kenmerken en ook deze taal gesproken kan worden, is er ingang en kunnen er stappen gezet worden.

8.2 Visie

Als ik als startent professional terugkijk naar het vraagstuk, zie ik dat er dingen vaak heel anders zijn gelopen dan dat ik had gedacht. Ik heb vaker het moment gehad van ‘’als ik dát nou van tevoren had geweten…, dan zou het mij minder tijd gekost hebben en zou ik minder energie en focus gelegd hebben op …’’, maar tegelijkertijd denk ik dat dat mij toch wel weer op het punt bracht waar ik hoor te zijn.

Ik wil een positieve invloed uitoefenen op de kwetsbare doelgroepen binnen de maatschappij. Dit zal resulteren in een actieve bijdrage van de kwetsbare doelgroepen wat zich zal vertalen naar een sociaal inclusief Nederland. Indien onze maatschappij representatief wil zijn en optimaal wil functioneren is dit een cruciaal stap die genomen dient te worden. Iedereen verdient een stem in Nederland en iedereen dient een actieve bijdrage te leveren.

8.3 Gouden Mannen (programma) to the rescue

Het is passend om het Gouden Mannen programma te implementeren in Amsterdam-Zuid als aanpak van de problematiek. Het Gouden Mannen programma heeft een integrale aanpak wat goed kan aansluiten op het multi-causaal probleem: sociaal isolement. Wel is het van belang dat de informatie die uit dit onderzoek is geresulteerd, m.b.t. de ervaringen en de benaderingen van de doelgroep, meegenomen worden in de toekomstplannen van de stichting.

Tijdens het interview met één van de informanten kwam naar voren dat Kantara-Brug nog zoekend was naar de meetbaarheid van de resultaten. Daarbij is er eerder vermeld dat er rapportages gemaakt worden, visuele beelden gebruikt worden om de ontwikkelingen bij te houden (zoals een tekening) en het spinnenwebmodel wordt toegepast. Uit het interview kwam echter naar voren dat deze rapportages te subjectief zijn en is Kantara-Brug zoekend om de objectieve meetbaarheid van de ontwikkelingen van het doel te versterken. Verder kan er een vervolgonderzoek plaatsvinden in de vorm van een kwalitatief onderzoek, waarbij er uitgebreid wordt gekeken naar de resultaten van het Gouden Mannen programma, onderverdeeld in de activiteiten die worden gegeven. De resultaten lijken me erg interessant voor verschillende professionals, maar ook bruikbaar voor Kantara-Brug.

8.4 De meerwaarde

De meerwaarde van dit onderzoek zijn de nieuwe inzichten die zijn verkend. Dit levert een bijdrage aan de kwaliteit van de zorg in Amsterdam-Zuid. Daarnaast zijn de nieuwe inzichten bruikbaar voor professionals in het zorgdomein en stichting Kantara-Brug. Het onderzoek biedt handvatten om adequaat te handelen, met nadruk op de benadering, met sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder met niet-westers achtergrond.

8.5 De boodschap in vorm van een adviesrapport

Zoals benoemd in de doelstelling en onder het kopje meerwaarde van dit hoofdstuk, wil ik de nieuwe inzichten overbrengen aan professionals in het zorgdomein van stichting Kantara. Dus om terug te komen naar de complexiteit van de problematiek, denk ik dat de professionals de focus op het verkeerde leggen. De focus ligt voornamelijk op het aanbod en niet op de werving van deze onzichtbare mannen. En om de werving te optimaliseren moeten de juiste middelen ingezet worden. Oftewel; mankracht (met de ‘juiste’ uiterlijke kenmerken), liefde, respect en geduld uiten en hebben. De kennis die is opgedaan wil ik in vorm van een adviesrapportage aan de programma manager van stichting Kantara verstrekken. Uit een interview kwam naar voren dat Kantara-Brug kijkt naar hiaten. De resultaten van dit onderzoek sluiten daarbij goed aan, omdat de kansen voor Kantara-Brug liggen in stadsdeel Zuid. Dit onderzoek kan aanvullend werken voor het plan van aanpak en voor de implementatie van het Gouden Mannen programma naar stadsdeel Zuid.

9 BRONNENLIJST

Autoriteit Persoonsgegevens (z.j.). Introductie AVG. Geraadpleegd van https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/algemene-informatie-avg/algemene-informatie-avg

Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Goede, M. d., Peters, V., & Julsing, M. (2010). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek.* Houten: Noordhoff Uitgevers B.V.

Buitink, J., & Fleischmann, K. (2013). *Beroepscode voor de maatschappelijk werker. Collectieve beroepsnormen van het beroep maatschappelijk werker.* Utrecht: Leerdam

Brabantse vereniging van instellingen voor Welzijn Ouderen, BWO. (2012) Maatwerk bij de aanpak van eenzaamheid. Geraadpleegd op 16 april 2019. Van https://www.samentegeneenzaamheid.nl/sites/wte/files/maatwerk_bij_de_aanpak_van_eenzaamheid_bvwo.pdf

CBS. (2016). Afbakening generaties met migratieachtergrond. Geraadpleegd op 15 april 2019, van https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2016/47/afbakening-generaties-met-migratieachtergrond

CBS. (2016). Wat verstaat het CBS onder een allochtoon? Geraadpleegd op 15 april oktober 2019, van https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/specifiek/wat-verstaat-het-cbs-onder-een-allochtoon-

Endt-Meijling, M. van. (2012). *Met nieuwe ogen: Werkboek voor de ontwikkeling van en transculturele attitude.* Bussum: Coutinho.

Findlay, R. (z.j.). Interventions to reduce social isolation amongst older people: where is the evidence? Geraadpleegd op 30 april 2019. Van https://pdfs.semanticscholar.org/a29b/f12cfcd8dafc84043332dedc7a220571e17b.pdf

Fokkema, T. & Steyaert, J (2005). Achter de geraniums of achter het computerscherm? ICT als middel ter bestrijding van eenzaamheid bij ouderen. Geraadpleegd op 30 maart 2019 van http://www.steyaert.org/jan/publicaties/2005TSIFokkemaenSteyaert.pdf

Fokkema, T., Welschen, S., Tilburg, T. & Thomese, F. (2016). *Eenzaamheid onder ouderen migranten: literatuuronderzoek en interviews.* Geraadpleegd op 30 maart 2019 van http://www.bensajetcentrum.nl/assets/wbb-publications/314/160223Eenzaamheid%20onder%20oudere%20migranten%20literatuuroverzicht%20en%20interviews.pdf

GGD Amsterdam (z.j.). Gezondheid in beeld. Geraadpleegd op 30 maart 2019 van https://amsterdam.ggdgezondheidinbeeld.nl/

GGD Amsterdam (2018). *Sterk en Zwak in Amsterdam: Een analyse van 11 leefdomeinen in 22 Amsterdamse gebieden. Amsterdam: GGD Amsterdam*

Gemeente Amsterdam (2018). Eenzaamheid in Amsterdam. Geraadpleegd op 13 april 2019 van https://www.amsterdamsnetwerkeenzaamheid.nl/media/filer_public/ce/85/ce851428-500b-4d4d-9bdd-4c7b2290120b/ois_factsheet_eenzaamheid_in_amsterdam.pdf

Gemeente Amsterdam. (2018). Een nieuwe lente en een nieuw geluid. Geraadpleegd op 13 april van https://assets.amsterdam.nl/publish/pages/703778/coalitieakkoord_amsterdam

Gemeente Amsterdam (z.j.). Amsterdamse Netwerk: (een)zaamheid. Geraadpleegd op 13 april 2019 van https://www.amsterdamsnetwerkeenzaamheid.nl/

Gemeente Amsterdam (2019). Gebiedsplan 2019: De Pijp/Rivierenbuurt. Geraadpleegd van file:///C:/Users/munev/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/gebiedsplan_de_pijp-rivierenbuurt_2019%20(1).pdf

Green, C. (2000). *A Theory of Human Motivation.* Geraadpleegd op 13 april 2019 van http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm

Hortulanus, R., Machielse, A. & Meeuwesen, L. (2003). *Sociaal isolement. Een studie over sociale contacten en sociaal isolement in Nederland*. Den Haag: Elsevier Overheid.

Jong Gierveld, J. de & Tilburg, T. van (red.). (2007). *Zicht op eenzaamheid. Achtergronden, oorzaken en aanpak*. Assen: Van Gorcum.

Kantara (2019). Huidige projecten. Geraadpleegd op 30 maart 2019 van http://www.kantara-brug.nl/nl/projecten/huidige-projecten

Kantara (2019). Over Kantara. Visie en missie. Geraadpleegd op 30 maart 2019. Van http://www.kantara-brug.nl/nl/over-kantara/visie-en-missie

Kastelein, L. (2019). Afstudeerwerk: *De implementatie van het Gouden Mannen programma in Amsterdam Stadsdeel* Oost [Thesis]. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam

Khalil, M., & Verschoor, W. (2017). Interventie Gouden Mannen. Geraadpleegd op 30 maart 2019 van https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Interventie-Gouden-Mannen%20[MOV-13052138-1.0].pdf

Khalil, M., & Verschoor, W. (2017). Interventie Gouden Mannen. Geraadpleegd op 30 maart 2019 van https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2018-10/Interventie-Gouden-Mannen%20%5BMOV-13052138-1.0%5D.pdf

Machielse, A. (2006). Onkundig en onaangepast. Een theoretisch perspectief op sociaal isolement. Geraadpleegd op 16 april 2019. Van https://husite.nl/kus/wp-content/uploads/sites/208/2018/07/Wmo-wijzer-Eenzaamheid-en-sociaal-isolement-2016.pdf.

Machielse, A. (2015). *Ouderen in sociaal isolement: ervaren baat van hulp.* Utrecht, Nederland: Movisie

Mandemaker, A. (2019) Wachtlijst ggz naar 90.000 mensen. Geraadpleegd van https://www.ad.nl/eindhoven/wachtlijst-ggz-naar-90-000-mensen~a2ae6eca/

Mönnink, H. de (2009). *De gereedschapskist van de maatschappelijk werker: cliëntgericht multi-methodisch handelen.* Amsterdam: Reeds Business

Mönnink, H. de (2015) *Verlieskunde: Methodisch kompas voor de beroepspraktijk.* Amsterdam: Reeds Business Education

Nicholson, N.R. (2012). A review of social isolation. Geraadpleegd op 16 april 2019. Van https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10935-012-0271-2

Rijn, M. van (2014.). *Intensiveren en verankeren aanpak eenzaamheid*, Kamerbrief d.d. 16 juli 2014. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Schoenmakers, E. (2014). Ken de verschillen tussen Eenzaamheid en Sociaal isolement. Geraadpleegd op 30 maart 2019. Van https://www.sociaalwerknederland.nl/thema/sociale-basis-preventie/publicaties/publicatie/5566-ken-de-verschillen-tussen-eenzaamheid-en-sociaal-isolement

SeniorWeb (2019). Over SeniorWeb. Geraadpleegd op 13 april 2019 van https://www.seniorweb.nl/over-seniorweb

Sociale Kaart Amsterdam (z.j.). Zoeken. Geraadpleegd op 10 mei 2019 van https://www.socialekaart.amsterdam.nl/search/organisatie/welzijn/1803/201

Tazelaar, F., & Springer, M. (z.j.) Werkloosheid en sociaal isolement. Geraadpleegd op 13 april 2019 van file:///C:/Users/munev/Downloads/20364-%23%23default.genres.article%23%23-24336-1-10-20160204%20(1).pdf

Vandenbroucke, S., Lebrun, J. M., Vermeulen, B., Declercq, A., Maggi, P., Delye, S. & Gosset, C. (2012). Oud word je niet alleen. Geraadpleegd op 13 april 2019 van https://www.kuleuven.be/lucas/nl/Publicaties/publi_upload/2012_Rapport_Isolement_Ouderen.pdf

Van de Maat, J. W., Avenhuis, A., & Van Xanten, H. (2014). Samenwerken tusssen zorg en welzijn. Geraadpleegd op 19 april 2019 van: https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Samenwerken-tussen-zorg-en-welzijn-nu-is-de-tijd%20%5BMOV-2346033-1.0%5D.pdf

Veldheer, V., Jonker, J., Noije, L. van, & Vroman, C. (2012). *Een beroep op de burger. Minder verzorgingsstaat, meer eigen verantwoordelijkheid.* Den Haag: SCP.

Visser, M., Gesthuizen, M. & Scheepers, P. (z.j.) Financiële spanning en informeel sociaal isolement. Geraadpleegd op 13 april 2019. Van https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/121113/121113.pdf?sequence=1

Wet maatschappelijke ondersteuning. (2017). Geraadpleegd op 13 april van https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/wmo-2015

Welzijn Baarn (z.j.) Sociaal isolement / vereenzaming. Geraadpleegd op 15 april 2019. Van https://www.welzijnbaarn.nl/overzicht/13-samenleven-en-participatie/60-sociaal-isolement-vereenzaming

10 BIJLAGEN

Bijlage 1: Screenshot analyse gemeente Amsterdam

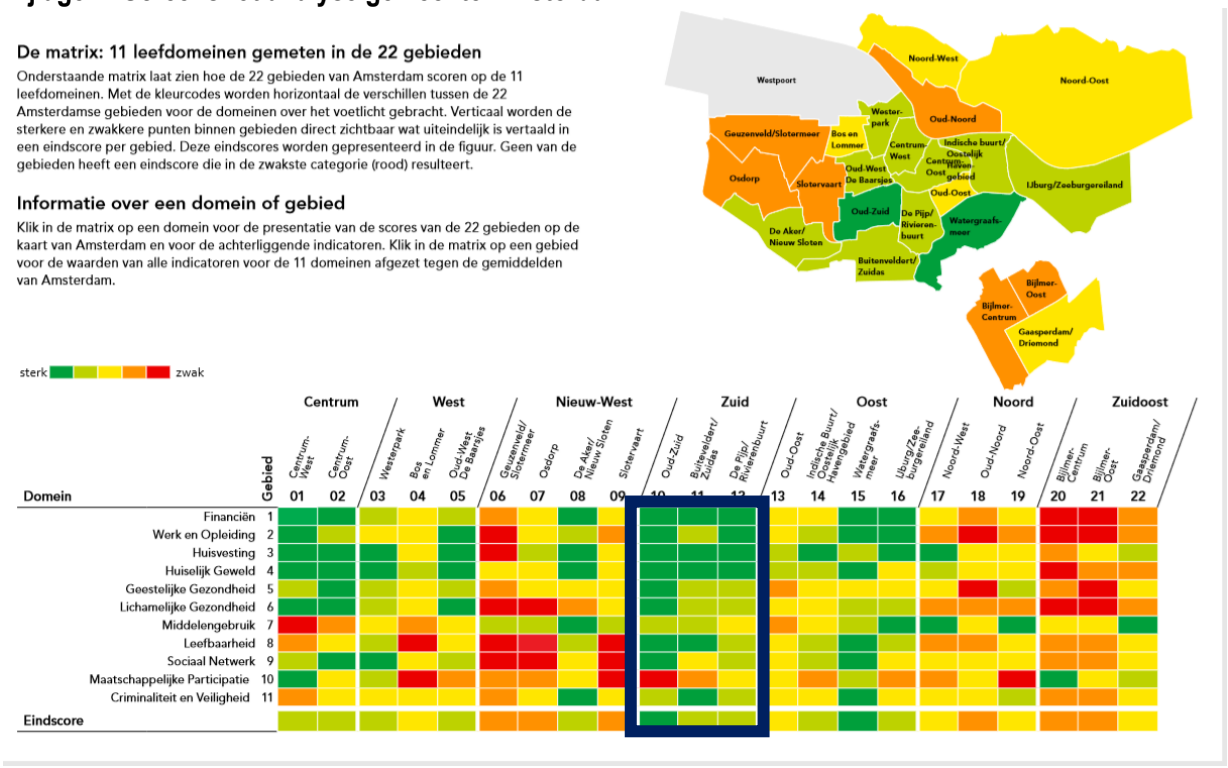

Bijlage 2: Satellietshot van 'het voetbalveldje', moskee Arrahman en moskee Al-Karam

Bijlage 3: Mailcontact Aafke Elbrecht

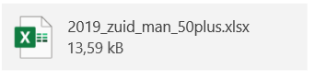

Beste M. Gokmen,

Bij deze de bevolkingscijfers over mannen van 50 jaar en ouder in stadsdeel Zuid.
De leeftijd is ingedeeld in twee groepen en de migratieachtergrond in drie groepen.
De gebieden zijn alle wijken van stadsdeel Zuid zodat u zelf de gewenste gebieden kunt samenvoegen.

Cijfers over eenzaamheid voor deze groep hebben wij niet. Wellicht kunt u terecht bij de GGD (https://amsterdam.ggdgezondheidinbeeld.nl) voor deze informatie.

Mochten er nog vragen zijn, dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

Aafke Elbrecht
Junior data analist
Onderzoek, Informatie en Statistiek

Gemeente Amsterdam

Bijlage 4: Bijlage van mailcontact met Aafke Elbrecht

Mannelijke bevolking in stadsdeel Zuid naar leeftijdsgroepen, migratieachtergrond en wijken, 1 januari 2019

		Migratieachtergrond			Totaal
Wijken	**Leeftijd**	**Geen Migratieachtergrond**	**Niet-westers Migratieachtergrond**	**Westers Migratieachtergrond**	
Zuid-as	50-74 jaar	120	**35**	70	225
	75+ jaar	12	**1**	4	17
Oude Pijp	50-74 jaar	1060	**307**	354	1721
	75+ jaar	109	**41**	24	174
Nieuwe Pijp	50-74 jaar	784	**339**	246	1369
	75+ jaar	123	**81**	58	262
Zuid-Pijp	50-74 jaar	589	**424**	208	1221
	75+ jaar	84	**77**	43	204
Hoofddorpplein-buurt	50-74 jaar	771	**154**	208	1133
	75+ jaar	120	**19**	23	162
Schinkelbuurt	50-74 jaar	269	**85**	101	455
	75+ jaar	29	**6**	6	41
Willemspark	50-74 jaar	501	**58**	209	768
	75+ jaar	79	**6**	25	110
Museumkwartier	50-74 jaar	1314	**113**	504	1931
	75+ jaar	327	**10**	98	435
Stadionbuurt	50-74 jaar	828	**318**	289	1435
	75+ jaar	173	**54**	53	280
Apollobuurt	50-74 jaar	854	**64**	285	1203
	75+ jaar	201	**8**	49	258
Scheldebuurt	50-74 jaar	1090	**158**	304	1552
	75+ jaar	243	**25**	48	316
IJsel buurt	50-74 jaar	399	**131**	114	644
	75+ jaar	60	**21**	15	96
Rijnbuurt	50-74 jaar	678	**235**	164	1077
	75+ jaar	134	**26**	33	193
Prinses Irenebuurt e.o.	50-74 jaar	115	**9**	49	173
	75+ jaar	41	**.**	15	56
Buitenveldert-West	50-74 jaar	1021	**273**	357	1651
	75+ jaar	417	**30**	117	564
Buitenveldert-Oost	50-74 jaar	590	**185**	197	972
	75+ jaar	347	**25**	107	479
Totaal	50-74 jaar	13482	**3318**	4377	21177

Bijlage 5.1: Sociale uitsluiting onder Amsterdammers van 19 jaar en ouder in %

	totaal 4 dimensies	sociale participatie	materiële deprivatie	sociale grondrechten	normatieve integratie
Amsterdam	**9**	**7**	**9**	**10**	**7**
geslacht					
mannen	10	6	9	11	7
vrouwen	8	7	9	10	6
leeftijd		*	*	*	
19-34 jaar	8	5	5	10	7
35-44 jaar	10	6	9	13	6
45-54 jaar	11	9	13	10	6
55-64 jaar	9	8	13	9	6
65-74 jaar	8	5	10	7	7
75 jaar en ouder	6	7	8	5	8
opleiding	*	*	*	*	*
LO	25	14	24	23	13
Vmbo	16	11	17	16	11
Havo, Vwo, Mbo	10	6	10	12	7
Hbo, wo	3	3	3	4	3
inkomen[1]	*	*	*	*	*
maximaal € 15.200	16	10	19	16	9
€ 15.200 - 19.400	14	9	14	15	9
€ 19.400 - 24.200	7	6	6	9	6
€ 24.200 - 31.000	6	5	4	7	6
minimaal € 31.000	1	2	1	3	3
burgerlijke staat	*	*	*	*	*
gehuwd, samenwonend	6	4	7	9	5
ongehuwd	10	7	9	10	9
gescheiden	19	14	23	16	10
weduwe, weduwnaar	14	11	12	11	8
herkomst	*	*	*	*	*
Nederland	3	4	3	4	4
Marokko	19	10	19	33	10
Turkije	30	13	26	24	9
Suriname	17	12	23	16	15
ov. niet-westers	20	12	14	20	9
ov. westers	5	5	7	6	6
huishoudsamenstelling	*	*	*		*
2 partners met kinderen	6	5	7	12	4
1-oudergezin	16	8	21	14	13
alleenwonend	12	10	11	10	7
overig	8	5	8	9	6
ervaren gezondheid	*	*	*	*	*
(zeer) goed	5	3	4	7	6
minder dan goed	23	17	23	18	9

Bijlage 5.2: Sociale uitsluiting onder Amsterdammers van 19 jaar en ouder in %

Vervolg tabel 3: Sociale uitsluiting onder Amsterdammers van 19 jaar en ouder (%)

	totaal 4 dimensies	sociale participatie	materiële deprivatie	sociale grondrechten	normatieve integratie
Amsterdam	**9**	**7**	**9**	**10**	**7**
psychische klachten	*	*	*	*	*
nee	6	4	7	8	6
ja	45	33	36	32	10
≥2 chronische ziekten	*	*	*	*	
nee	5	4	5	7	6
ja	17	13	18	16	8
beperking horen, zien, bewegen	*	*	*	*	*
nee	6	4	6	8	6
ja	27	18	28	22	12

Bijlage 6: Resultaten welzijnsorganisaties stadsdeel Zuid

3 RESULTATEN VOOR: 'WELZIJN'

Bijlage 7: Resultaten welzijnsorganisaties stadsdeel Zuid

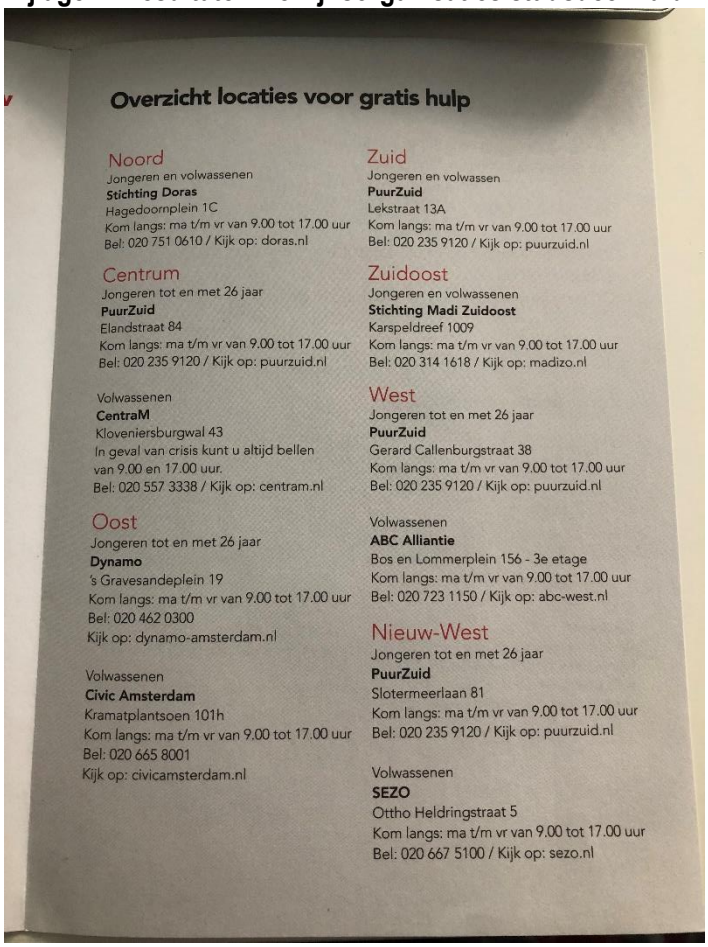

Overzicht locaties voor gratis hulp

Noord
Jongeren en volwassenen
Stichting Doras
Hagedoornplein 1C
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 751 0610 / Kijk op: doras.nl

Centrum
Jongeren tot en met 26 jaar
PuurZuid
Elandstraat 84
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 235 9120 / Kijk op: puurzuid.nl

Volwassenen
CentraM
Kloveniersburgwal 43
In geval van crisis kunt u altijd bellen van 9.00 en 17.00 uur.
Bel: 020 557 3338 / Kijk op: centram.nl

Oost
Jongeren tot en met 26 jaar
Dynamo
's Gravesandeplein 19
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 462 0300
Kijk op: dynamo-amsterdam.nl

Volwassenen
Civic Amsterdam
Kramatplantsoen 101h
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 665 8001
Kijk op: civicamsterdam.nl

Zuid
Jongeren en volwassen
PuurZuid
Lekstraat 13A
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 235 9120 / Kijk op: puurzuid.nl

Zuidoost
Jongeren en volwassenen
Stichting Madi Zuidoost
Karspeldreef 1009
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 314 1618 / Kijk op: madizo.nl

West
Jongeren tot en met 26 jaar
PuurZuid
Gerard Callenburgstraat 38
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 235 9120 / Kijk op: puurzuid.nl

Volwassenen
ABC Alliantie
Bos en Lommerplein 156 - 3e etage
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 723 1150 / Kijk op: abc-west.nl

Nieuw-West
Jongeren tot en met 26 jaar
PuurZuid
Slotermeerlaan 81
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 235 9120 / Kijk op: puurzuid.nl

Volwassenen
SEZO
Ottho Heldringstraat 5
Kom langs: ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur
Bel: 020 667 5100 / Kijk op: sezo.nl

Bijlage 8: Voorbeeld interviewvragen van interview 1

Münevver Gökmen
Sociaal isolement

Interviewvragen

1. Informeren dat het gesprek wordt opgenomen, gaat u hiermee akkoord?
2. Informeren dat het met derde partijen zoals gemeente stadsdeel Zuid gedeeld kan worden, gaat u hiermee akkoord?
3. Vertellen waar we zijn, wanneer en hoelaat het is.
4. Voorstel ronde zelf
5. Doel van het interview
6. Aangeven wat er met de informatie gedaan kan worden
7. Doelen van dit onderzoek opnoemen
8. Voorstel ronde geïnterviewde, naam, leeftijd en functie
9. Wat verwacht u van de uitkomst van het onderzoek? Heeft u eventuele hypotheses?
10. Om uw antwoorden beter te analyseren, wil ik u een paar persoonlijke vragen stellen zodat ik uw referentiekader in beeld kan brengen. Mochten er vragen tussen zitten die u liever niet wilt antwoorden, dan kunt u dat aangeven
11. Kunt u wat vertellen over uw zelf?
12. Kunt u vertellen over de cultuur waarin u bent opgegroeid. Welke normen en waarden zijn het belangrijkst
13. Bent u gelovig? Zo wel, waarom wel of waarom niet?
14. Welke opleiding heeft u gevolgd?
15. Waar werkt u en wat is uw functie en hoelang bent u werkzaam?
16. Welke werkzaamheden doet u het voornaamst?
17. En wat zijn meer bijzaken?
18. Waar is uw werk belangrijk voor?
19. Wat vindt u leuk aan uw werk?
20. Hoe kun je leren goed te worden in wat u doet?
21. Wat moet je echt goed kunnen om dit beroep uit te oefenen?
22. Wat heeft u geïnspireerd om te doen wat u doet?
23. Hoe beschrijft u zich als zorgprofessional?

Topic 1. Stadsdeel Zuid

1. Bent u bekend in stadsdeel Zuid?
2. Hoe zou u het stadsdeel beschrijven?

Topic 2. Sociaal isolement / eenzaamheid

1. Wat is volgens u eenzaamheid?
2. Wat is volgens u sociaal isolement?
3. Wat is volgens u het verschil tussen eenzaamheid en sociaal isolement?
4. Hoe groot is dit probleem eigenlijk?
5. Wat is volgens u de oorzaken voor sociaal isolement? Hoe kan iemand sociaal geïsoleerd raken?
6. Speelt de maatschappij een rol bij het problematiek rondom eenzaamheid?
7. Speelt de maatschappij een rol bij het problematiek rondom sociaal isolement?
8. Uit onderzoek blijkt dat er een verband is tussen werkloosheid en sociaal isolement. Waarom is er volgens u bij sommige werklozen wél sprake van sociaal isolement en bij andere niet?
9. Wat is volgens u de gevolgen voor sociaal isolement?
10. Wat is volgens u de beste aanpak voor sociaal isolement?
11. Hoe kan er volgens u voor meer participatie in de samenleving gezorgd worden?

Topic 3. Kantara

1. Wat is Kantara?
2. Welke doelen/missie/visie hebben jullie?
3. Op welk maatschappelijk probleem focussen jullie vooral op?
4. Hoe verminderen jullie de sociale isolatie?
5. Welke organisaties lijken op het programma Gouden Mannen?
6. Met welke organisaties werken jullie samen?
7. Waarom is de samenwerking belangrijk?
8. Het Gouden Mannen programma is ook ingezet in stadsdeel nieuw-west. Hoe is de opzet van het programma gegaan destijds in stadsdeel West en Nieuw-West?
9. Hoe bevalt het programma?
10. Wat gaat er goed?
11. Waar lopen jullie tegen aan?
12. Wat zijn de resultaten van het Gouden Mannen programma?
13. Stel dat het programma in Zuid geïmplementeerd wordt, denkt u dat deze resultaten ook zullen aanslaan als het in Zuid wordt ingezet?
14. Welke buurten/wijken in stadsdeel Zuid zijn op geografische plek volgens u het beste?
15. Welke contactpersonen zijn nodig om het programma in Zuid in kaart te zetten?
16. Hoeveel medewerkers zijn er voor nodig om het programma staande te houden?
17. Hoeveel geld is er nodig?
18. Welke fondsen komen in aanmerking voor het steunen van Gouden Mannen in Zuid? Hoe kom ik daarachter? Hoe kunnen ze benaderd worden?

Topic 4. Het programma Gouden Mannen

1. Wat is volgens u het doel van het programma?
2. Waarom heet het programma Gouden Mannen?
3. Waarom wordt de focus gelegd op de mannelijke populatie van stadsdeel Zuid?
4. Welke problematiek speelt er bij deze mannen?
5. Want waarom is sociaal geïsoleerd zijn een probleem volgens u?
6. Wat wordt er gedaan om het probleem aan te pakken? Hoe wordt dat nu vorm gegeven?
7. Wat zijn de invloeden op micro niveau van het programma?
8. Wat zijn de invloeden op meso niveau van het programma?
9. Wat zijn de invloeden op macro niveau van het programma?
10. Heeft u succesverhalen mbt het programma?
11. Wat is volgens u de formule voor het succes van het Gouden Mannen programma?
12. Heeft u minder goede ervaringen mbt het programma?
13. De interventie heeft verschillende activiteiten waaronder: NL'se taal, sociale vaardigheden, computervaardigheden en het aanleren van adequate coping mechanismen met betrekking tot somberheid en stress. Welke is het populairst onder de doelgroep?
14. Hoe zorgen jullie voor verbondenheid in de groep?
15. Welke patronen herkent u in het werkveld mbt doelgroep? Is er sprake van terugval?
16. Welke middelen werken goed voor het minderen van de sociale isolatie?
17. Welke middelen werk minder goed voor het verminderen van de sociale isolatie?
18. Welke middelen mist u?
19. Welke vindt u het meest effectief?
20. Het programma is ook al gevestigd in Amsterdam west en in Amsterdam oost. Zou het volgens u ook in Amsterdam Zuid geïmplementeerd moeten worden? En waarom?
21. Denkt u dat er genoeg 'animo' is voor het programma? Graag toelichting
22. Kunt u een voorbeeld noemen waaruit blijkt dat er behoefte is vanuit de doelgroep?
23. Wat zijn de randvoorwaarden om het Gouden Mannen programma in stadsdeel Zuid in te zetten?

24. Welke stappen zijn er voor nodig om het Gouden Mannen programma op te zetten?
25. Welke contact personen zijn nodig om het programma in Zuid in kaart te zetten?
26. Welke buurten/wijken in stadsdeel oost zijn op geografische plek volgens u het beste
27. Hoe is dat gedaan in stadsdeel West en Nieuw-West?
28. Hoe vinden jullie de doelgroep?
29. Hoe kunnen de mannen volgens u het beste benaderd worden?
30. Wat is volgens u de behoefte van de mannen die sociaal geïsoleerd zijn?
31. Wat zijn volgens u de wensen van de mannen die sociaal geïsoleerd zijn?
32. Wat is nodig om de sociaal weerbaarheid te vergroten?

Topic 5. De deelnemer Gouden Mannen

1. Hoe ziet uw dag eruit
2. Wie heeft u om uw omgeving
3. Heeft u betekenisvolle contacten buiten de eigen familie?
4. Bent u gelukkig?
    a. Zo wel, hoe kunt u uw geluk omschrijven?
    b. Zo niet, waar ligt het 'm in?
5. Hoe zit het met uw fysieke gezondheid?
6. Hoe zit het met uw mentale gezondheid?
7. Wat is een volgens u de formule voor een perfect leven?
8. Wat heeft u van die formule al?
9. Wat heeft u nog nodig?
10. Wat weet u over het Gouden Mannen programma?
11. Zou het programma nut hebben als het gevestigd zou zijn in Zuid?
12. Zijn er ook praktijkvoorbeelden waarom het in Zuid moeten worden ingezet?

Afsluiting

1. Wat vond u van het onderzoek?
2. Zijn er punten die niet genoemd zijn, maar waar u nog wel wat over wilt zeggen?

Bijlage 9: Spinnenwebmodel

Bijlage 10: Beroepsproduct

Adviesrapport

Amsterdam Zuid is een stadsdeel met ruim 140.000 inwoners met meer dan 100 nationaliteiten. Het stadsdeel is bruisend en ontwikkeld. Er zijn veel gezinnen met een migrantenachtergrond waarbij het met veel kinderen uit die gezinnen goed gaat; ze doen het goed op school, zijn geïntegreerd, spreken de taal en zijn niet snel op hun mondje gevallen.

De GGD heeft een nieuw meetinstrument ontwikkeld, dat helpt om inzicht te geven op de gezondheidssituatie van de bevolking. In deze analyse van de GGD , Sterk en Zwak in Amsterdam (2018), staat welke Amsterdamse gebieden en voor welke leefdomeinen het minder goed gaat met de inwoners. Daarbij scoort stadsdeel Zuid hoog op de leefdomeinen financiën, werk en opleiding, huisvesting, huiselijk geweld, geestelijke en lichamelijke gezondheid en leefbaarheid. Op de leefdomeinen middelengebruik, sociaal netwerk en maatschappelijke participatie scoort stadsdeel Zuid geel, oranje en zelfs rood, zie bijlage 1.

Uit een onderzoek blijkt ook een stilstaande groep; mannen van 40 jaar en ouder die meer en meer geïsoleerd zijn geraakt of gedreigd zijn om zich in een kwetsbare positie te bevinden.

Vanuit de Wmo en het lokale beleid ligt er een wettelijke plicht om burgers te activeren, zodat zij (weer) kunnen participeren in de samenleving. Burgers die sociaal geïsoleerd zijn, participeren niet in de samenleving. Sociaal isolement kan verschillende oorzaken hebben, waar de cliënt door middel van coping wel en geen positieve invloed op de situatie kan uitoefenen. In verschillende gebiedsplannen van Amsterdam-Zuid wordt er benoemd dat het aantal ouderen de komende jaren nog flink zal toenemen, waardoor ook de vraag om ondersteuning zal stijgen. Als er gekeken wordt naar de cijfers kan er het volgende geconcludeerd worden, namelijk dat:

De meeste mannen van niet-westerse achtergrond boven de 40 jaar in Zuid-Pijp wonen, gevolgd door Nieuwe-Pijp en ten derde Stadionbuurt. Cijfers over de ervaringen van sociaal isolatie of eenzaamheid van deze burgers heeft stadsdeel Zuid niet kunnen aanleveren, aangezien het deels middels een subjectieve waarneming is ervaren en dat de doelgroep als ‘onzichtbaar’ wordt beschreven. Wel is het duidelijk dat 8% van de mannen van stadsdeel Zuid, tussen de 35-64 jaar en 65 jaar en ouder, met psychische klachten rondom de sociaal- emotionele gezondheid kampen, waarbij zij weinig regie hebben op eigen leven. Daarbij is het ook duidelijk dat er geen aanbod is voor sociaal geïsoleerde mannen van 40 jaar en ouder met een niet westers achtergrond wonend in stadsdeel Zuid.

Stadsdeel Zuid heeft bekend gemaakt de volgende punten ter doelstelling te nemen, namelijk:

Doelstelling 1: Meer zicht op verborgen eenzaamheid, armoede en andere ondersteuningsbehoeften;
Doelstelling 2: Ondersteuning die beter is afgestemd op de behoefte van de doelgroep.
Doelstelling 3: De stapeling van sociale problematiek verminderen

Gemeente Amsterdam geeft aan dat er geen universele aanpak is voor het benaderen van een burger die sociaal geïsoleerd is. Er is geen ‘one size fits all’ aanpak. Naast de verschillende redenen, bestaan er ook verschillende vormen van sociaal isolement en niet te vergeten de verschillende culturen en religies die er bij spelen. Wat er wel bekend is dat cliënt gericht werken, oftewel kijken naar de behoefte(n) van de cliënt), effectief kan zijn in het hulpverleningstraject. Maar dat is hetgeen wat ontbreekt. Want wat zijn de wensen en behoefte(n) van niet-westerse mannen van 40 jaar en ouder eigenlijk? Wat hebben zij nodig om uit hun sociaal isolement te stappen?

De afgelopen maanden is hier kwalitatief onderzoek naar gedaan en hierbij worden de resultaten gepresenteerd.

De problematiek, sociaal isolement onder deze mannen, werd gezien als multi-causaal; de problematiek had meerdere oorzaken. De mannen zijn sociaal geïsoleerd, dus nieuwe vrienden opdoen zal het probleem wel verhelpen, toch? In de analyse kwamen meerdere factoren naar boven. De focus werd van oplossingsgericht denken gelegd naar eigenlijk écht kijken wat de behoeften van deze mannen zijn.

Eerder in de probleemverkenning van het onderzoek werd er benoemd dat er geen aanbod was voor deze doelgroep. Later, tijdens de interviews, is erachter gekomen dat er in het verleden wel verschillende organisaties een vestiging hebben geopend, maar dat het niet werkte doordat de aanpak niet voldoende afgestemd was op de doelgroep.

Een behoefte van de doelgroep is dus dat er meer aandacht besteed wordt aan de benadering dan het aanbod. De integrale aanpak vanuit het Gouden Mannen kan werken, maar om de mannen binnen te halen, dat maakt het complex.

Wij, als maatschappij, streven naar een ideale samenleving waarbij het niet uit maakt hoe je er uit ziet en willen we iedereen even gelijk behandelen. Maar zo ver is de samenleving (nog) niet, in ieder geval deze doelgroep (nog) niet.

Uiterlijke kenmerken zijn van groots belang voor het winnen van de vertrouwen van deze mannen. Een westers uiterlijk voor deze doelgroep met niet-westerse uiterlijke kenmerken werkt averechts. Zodra er 'herkenbare' uiterlijke kenmerken zijn en ook deze taal gesproken kan worden, is er ingang en kunnen er stappen gezet worden.

Daarnaast zijn er ook andere factoren die spelen, zoals bewustwording. Want wanneer is iemand volgens zichzelf sociaal geïsoleerd? Als iemand anders het signaleert? En wat als de behoefte tot sociaal contact er niet is, is iemand dan alsnog sociaal geïsoleerd? En zo wel, is het dan wel een probleem? Wat zijn de gevolgen op micro-, meso- en macro-niveau?

Sociaal isolement is wanneer er objectief vastgesteld kan worden dat er geen netwerk is waar men op terug kan vallen. Als het probleem door iemand gesignaleerd wordt, is de volgende stap bewustwording. Onwetendheid, dat een sterk verband heeft met bewustwording, is het resultaat van onduidelijkheden, in dit geval, het sociaal isolement. *Men weet niet beter*. Het is een afwijking tussen de werkelijkheid en de perceptie van de realiteit. Dus zodra men meer weet, en dus leert dat het anders en beter kan, kan er bewust naar gehandeld worden. Door regelmatig samen stil te staan en te kijken naar wat deze mannen werkelijk willen doen en ontwikkelen in het leven, wordt men bewust en kunnen er keuzes gemaakt worden in het leven en ontwikkelingen plaatsvinden. En wanneer een individu ontwikkelt, heeft dat positieve ontwikkelingen op meso- en macro niveau.

Dus om terug te komen naar de complexiteit van deze problematiek, is de focus verkeerd geplaatst. De focus ligt voornamelijk op het aanbod en niet op de werving van deze onzichtbare mannen. En om de werving te optimaliseren moeten de juiste middelen ingezet worden. Oftewel; mankracht (met de 'juiste' uiterlijke kenmerken), liefde, respect en geduld.

11 DATA-ANALYSE TABELLEN

Interview 1

INTERVIEW 1

Gebruikte tekens:

[ ] Gelijktijdig spraak.
((<)) Een korte pauze (korter dan twee seconden)
((>)) Een lange pauze (meer dan twee seconden).
.,?!;: Normale interpunctie.
(! !) De nadruk leggen op iets. Tussen (! En !).
* * Er gebeurt iets om het praten heen.

Let op: achtergrondkleur toegepast in tabelcellen i.v.m. leesgemak, heeft verder geen betekenis m.b.t. resultaten

NR.	FRAGMENT (VERBATIM)	INTERPRETATIE	CODE	THEMA	THEORIE/LITERATUUR
23-24	IR: Uuhm nou wat zijn uw verwachtingen met betrekking tot het onderzoek. Heeft u eventuele hypotheses? RE: Nouja dat het/er vooral ondersteunend. Want uhh we zijn bezig met/om, we hebben een project Gouden Mannen dats een integraal programma waarin we de kwetsbaarheid voor die mannen terug kunnen dringen om ze included in de samenleving te krijgen en uh gewoon beter naar zichzelf kijken uuuuh dat doen we nu in West en in Nieuw-West en we willen het heel graag uuh uitroelen over de andere delen van de stad	De verwachtingen van het onderzoek is dat de resultaten van het dit onderzoek de stichting vooral zal ondersteunen mbt de toekomstplannen.	Toekomstplannen, verwachtingen, resultaten.	Toekomst-beeld	
122-134	IR: ((<)) Ja. Uuuh topic 2. Dan gaat het over het sociaal isolement en eenzaamheid. Uuhm. Wat is volgens u eenzaamheid? RE: Poeh. Uh. Wat is dat nou precies. ((<)) Het gevoel van volgens mij van niet verbonden zijn. Daar gaat het om.	Eenzaamheid wordt gezien als een subjectieve ervaring en sociaal isolement is wanneer er objectief vastgesteld kan worden dat men geen sociale contacten heeft, maar wel de behoefte voor die contacten zijn.	Eenzaamheid, sociaal isolement, subjectief, objectief, Sociaal contacten	Begrips-omschrijving	Behoefte piramide van Maslow

	IR: Een subjectieve ervaring dus? Gevoel? RE: Sorry? IR: U zegt gevoel, dus meer een subjectieve ervaring dus? RE: Ja, ja. Want je kan ook heel eenzaam zijn op een verjaardag. Dat kan ook. Dus ja uhh. Ja precies. Ja. Dus ja je kan je handen vol hebben, maar kan je alsnog eenzaam voelen. IR: En sociaal isolement? Wat betekent dat voor u? RE: Ja feitelijk gaat dat over, de feitelijke situatie die waarneembaar is vanuit de optekening over de individu vanuit de samenleving. Familie, vrienden, kennis, collega's, noem maar op. Als je ziet dat daar lijnen lopen, dan heb je het daar over sociaal isolement. Ja dat is denk ik zo vast te stellen. Ik denk zelfs dat het ook kan dat je sociaal geïsoleerd kan zijn zonder dat je je eenzaam voelt.				
144-155	IR: Ja, moet dus aangepakt worden eigenlijk. Uuhmmm. Wat is volgens u de oorzaak van het sociaal isolement? RE: Ja uuuh, heeft te maken met individualisering. Uuh. Individualisering. ((<)). Ja ja. Dat zie je ook wel een beetje. Uuh. Er zijn ook minder mogelijkheden tot	Individualisering, onafhankelijkheid, ontkerkelijking speelt een rol bij de oorzaak van sociaal isolement. Daarnaast zijn de mogelijkheden mbt fysieke contacten ook verminderd.	Oorzaak, sociaal isolement, individualisering, minder mogelijkheden, communiceren, onafhankelijkheid, verzuiling, gemeenschapszin	Oorzaak	

	fysieke contacten. Veel contact spelen zich af op het internet, met die twee dingen een beetje… ((<)) Dus geïndividualiseerd. En allerlei soorten van andere manieren om met elkaar te communiceren. IR: En, uuh afhankelijkheid? Denkt u dat er daar iets mee te maken heeft? Ja dat men onafhankelijker wordt? RE: Ja onafhankelijker, individualistischer. Ja uuh natuurlijk uhhh. ((<)) Je hebt allerlei soorten van dingen waarin we uuhhh. De verzuiling, de ontkerkelijking. IR: Wat bedoelt u met ontkerkelijking? RE: Mensen gaan minder naar de kerk. IR: Oh zo. Ja. Dus als die plekken waar gemeenschapszin zit dat neemt af. IR: Dat neemt af.				
135-137	RE: Maar je ziet ook dat die behoefte in al die dingen. Denk maar aan uuh aan een uuh een songfestival. Dan is iedereen ja IR: Ja, haha. RE: Dus er is wel behoefte aan die verbinding. En voelen ook dat we niet verschillend zijn van elkaar.	Behoefte voor sociaal contacten blijven aanhouden ondanks de individualisering, onafhankelijkheid, ontkerkelijking etc.	Behoefte, verbinding	Behoefte	Behoefte piramide van Maslow

174-175	IR: ((>)) Wat is volgens u de gevolgen van sociaal isolement. RE: Wat de gevolgen er van zijn? IR: Ja, we hebben de oorzaken gehad… RE: Ja als we in de negatieve zin kijken, we hebben het negatieve van sociaal isolatie is dat kan uiten in gezondheidsklachten, psychische klachten. Ja gewoon vervallen echt. Ik bedoel als we er van uit gaan dat mensen sociaal wezen is en onderdeel is van een groter geheel he en dat je daar bij het beste functioneert. En als je dat en als dat er niet is, dan gaat die persoon dus minder goed functioneren. Hij gaat zich in zijn hoofd van alles bedenken, dat krijgt weer een fysieke neerslag, dus dat wordt er niet beter op voor de persoon zelf en als de persoon zelf in de min functioneert gaat ie ook in de min functioneren naar zijn omgeving. En dan gaat de omgeving ook in de min functioneren. En dan krijg je dat.	De gevolgen van sociaal isolement kan leiden tot gezondheidsklachten en psychische klachten. De mens is een sociaal wezen waarbij dus van nature de behoefte is voor verbinding. Als er geen verbinding is, heeft het een negatief gevolg: o.a. minder functionaliteit.	Gevolgen, gezondheidsklachten, psychische klachten, sociaal wezen, behoefte, functioneren, kwetsbaarheid, veiligheid, delen, meegroeien	Gevolg	
178-183	IR: Ja uhmm wat is volgens u de beste aanpak voor sociaal isolement? RE: Wat de beste aanpak is? IR: Ja.	De Nederlandse cultuur wordt als individualistisch ervaren. Om het meer om te zetten naar collectivisme is het belangrijk dat er communities opgezet worden, waarbij er genetwerkt kan worden.	Aanpak, individualisme, collectivisme, netwerken, middel, community	Aanpak	*Vijf dimensies van Hofstede* Hofstede (Endt-Meijling, 2012) meent dat Nederland interculturele communicatie via 4 stappen

	RE: ((>)) Ja tis. Uuhm ik weet niet of er echt een aanpak is. Dat is gewoon, dat heeft et maken met omkijken naar die anderen. Dat is een cultuur verhaal. RE: Cultuur? IR: Ja. Ja ik bedoel we zijn heel erg op ons zelf gericht. Geïndividualiseerd. En uhh. En je kijkt naar je kleine kring, maar als je ook naast je kijk naar de buurvrouw of de buurman daar moet je eigenlijk van alles opgaan dat het weer terug komt. Dus je moet gewoon communities maken, plekken maken waar mensen kunnen ontmoeten. Waarbij ze vragen kunnen stellen, netwerken kunnen zetten, waar ze hun kwetsbaarheid zichtbaar kunnen maken in alle veiligheid om er wat aan te doen. Vaak zitten mensen thuis te verpieteren.				aan te leren is, namelijk: 1. Bewustwording van eigen waarden en normen. 2. Verzamelen van kennis over andere culturen 3. De verschillen tussen de eigen cultuur en andere culturen begrijpen 4. Leren om symbolen van andere culturen te gebruiken of te wel aanleren van vaardigheden.
176-177	IR: [Ja, ja]. RE: Ja, ze moeten uit die huis. En uuh. Het onderbrengen en delen. Tot langzaam weer meegroeien. ((>)).	Een remedie voor sociaal isolatie is men weer laten onderbrengen in de samenleving en communiceren.	Onderbrengen, delen	Aanpak	
188-191	IR: Nou, u zei het zo'n beetje. Meer communities. Maar hoe er volgens u meer, volgens u meer participatie in de samenleving gezorgd worden? RE: Ja, dat is een beetje de randvoorwaarden organiseren. Dus plekken organiseren en	Voldoende plekken (inloopcentra) en middelen (taken die mensen, eventueel gezamenlijk, kunnen uitvoeren, kan zorgen voor meer participatie in de samenleving	Randvoorwaarden, participatie, communities, middelen, mensen, taken	Aanpak	

	middelen ter beschikking stellen. IR: Ja, en wat voor middelen? Naast de communities. RE: Ja je zult mensen moeten hebben die uh werk doen om die communities te laten lopen, koffie en thee te zetten, het gebouw aan te vegen, om programmering te maken, mensen uit te nodigen…				
196-201	IR: Welke doelen, missies en visie heeft Kantara? RE: ((>)) Dan ga ik 'm even letterlijk doen. Nou over ons. Kantara-Brug wilt de sociale cohesie tussen Nederlanders versterken door middel van het slaan van duurzame bruggen tussen en mensen vanuit uiteenlopende culturen, etnische en religieuze achtergronden. IR: Uh even kijken en hoe vermindert Kantara de sociale isolatie? RE: Uh nou in ieder geval door programma's te ontwikkelen waarin dat thema's een rol speelt en waar binnen in het programma aandacht wordt besteedt. Waarin maximaal mogelijk het opheffen van sociaal isolement.	Kantara heeft als doel om de sociale cohesie tussen Nederlanders te versterken. Ze ontwikkelen diverse programma's om dit doel te bereiken.	Doelen, missie, visie	Kantara	
200-214	IR: Uuhm, welke organisaties lijken op het programma het	Geen aanbod in Amsterdam die lijkt op Kantara mbt de integrale aanpak voor	Organisaties, aanbod, integrale aanpak	Aanbod	

	programma Gouden Mannen? RE: Nou, uhh eigenlijk geen één. IR: Of op Kantara Want wij zijn de enige die het echt integraal aanbieden, dus wat we zeggen is gewoon als we kijken naar de mensen zijn er vele domeinen; sport, gezondheid, vrije tijd bla bla bla. Nou er zijn veel organisaties die gaan allemaal maar op sport zitten, we gaan met jou sporten… Maar wat wij doen is, kijken naar de vaardigheden, sociaal netwerk, uitjes, sport, taal. We pakken 'm heel integraal, dus er is eigenlijk geen organisatie die voor deze groep mannen. Dit soort dingen organiseren. ((>)) In Den Haag heb je wel wat hoor. Het vader centrum. ((<)). IR: Ja oke, maar wel helemaal in Den Haag. RE: Ja, maar moet je misschien een keer checken op het internet. Het vader centrum? IR: Ja, vader centrum. ((>)) Yess. IR: [Ja?] Maar als het goed begrijp is dus het vader centrum in Den Haag die het er meest op lijkt. RE: Ja, ja. Wat ik tot nu toe langs heb zien komen, is dat het wat er het meeste op lijkt. Ja… die is in Den Haag.	mannen van 40 jaar en ouder.			

216-221	IR: ((>)) En met welke organisaties werken jullie samen? RE: Ooh met heeel veel. IR: Ja heel veel haha, te veel? RE: Ja dat is gewoon echt alles wat in het sociaal domein rondloopt. Dus maatschappelijk werk, welzijn, werk en inkomen, stadsdelen, sport, migrantenorganisaties, echt echt alles gewoon. IR: Ja, en vluchtelingen? RE: Ja in die zin. Niet per se voor vluchtelingen, maar op het moment dat iemand met een vluchtverleden bij ons binnenkomt en 40+ is en kwetsbaar is, dan kunnen we iets betekenen.	Kantara heeft verschillende zakelijke partners o.a. maatschappelijk werk, welzijnsorganisaties, stadsdelen, sportorganisaties, migrantenorganisaties etc.	Samenwerkingen, zakelijke partners	Zakelijke partners	Zie meso niveau theoretische verkenning
226-235	IR: ((<)) Oke. ((>)) En hoe bevalt het programma tot nu? RE: Uuh het is niet niet uuhh. Het is niet enkelvoudig, het is ingewikkeld dossier. Het is een ingewikkeld dossier, omdat uhhhhh. Bij we voor een integrale benadering kiezen, het beleid en financiën zijn helemaal niet integraal, allemaal ontkokert en verkokerd. IR: En wat bedoelt u daarmee? RE: Dat is allemaal in hokjes… En dan ja ja, ben je ook de financiering en heb je	Het programma Gouden Mannen opzetten en het onderhouden wordt als ingewikkeld ervaren. Dat komt door de integrale benadering. Alleen is het beleid en de financiën niet integraal ingesteld vanuit de financiers, met name stadsdelen, en zijn er verschillende hokjes en potjes waar er rekening mee gehouden moet worden.	Gouden Mannen, ingewikkeld, integrale benadering, financiers	Meso-niveau	

	een integrale aanpak hebben wij. Dus dat is een lastige. En uuhmmm. ((<)).				
232-235	Op dit moment uuhmmmm is er politieke draai is de PvdA is weg. En het nou lijkt het er op dat er heeeel veel accenten komt te zitten op de bemiddeling en werk toe. Feitelijk moeten alle bakken van de mensen die in de bijstand zitten, leeggemaakt worden. Amsterdam loopt achter, landelijk. Dus er dreigt gewoon een boete vanuit Den Haag. Dus Amsterdam is nu enorm veel actie aan het maken om de bakken van de werklozen leeg te maken. IR: En hoe gaan ze dat, heeft u enig idee hoe ze dat gaan doen? RE: Ja, gewoon één op één gesprekken, 40 duizend mensen moeten één op één gesproken worden. Maar wij zitten niet zo op werk. Wij zitten op meer op deelnemen, participeren in de samenleving. Included raken, dus betrokken raken in de samenleving. Betrokken raken op jezelf. Kijk werk voor deze mannen is een stap te ver, vaak een stap te ver, misschien als je 40 man heb dat er één of twee, misschien in aanmerking komen, maar dat is het gewoon niet. Dus ja, dan kom je een beetje uit op het blikveld van het beleid kom je te zitten en daarmee van de	Amsterdam ervaart politieke veranderingen. De PvdA is weg, dat betekent dat de focus wordt gelegd op bemiddeling en werk. De financiën mbt mensen die in de bijstand zitten, moeten worden besteed door één op één gesprekken te houden met die mensen en ze weer tot werkvloer te verbinden. Dat is in tegenstelling tot Kantara. De focus van Kantara zorgt ligt op meer participatie in de samenleving en meer sociale cohesie. Dit betekent dat Kantara drempels kan ervaren Hierdoor komt Kantara deels buiten het blikveld te liggen mbt het beleid en ook de financiering. Het is een aandachtspunt van Kantara om het onzichtbare (problematiek van de mannen), zichtbaar te maken naar de financiers.	Politieke veranderingen, macro-niveau, financiën, missie Kantara, aandachtspunt, beleid	Macro-niveau	

	financiering. Dus de opdracht die ik heb is om heel duidelijk te maken dat er best een groot probleem aan de gang is, dat daar geen aandacht voor is en dat er aandacht voor moet komen. ((>)) Ja.				
236-238	IR: Waar lopen jullie tegen aan? RE: Ja, dat is makkelijk. Dus eigenlijk het beleid en de veranderingen…	Kantara loopt tegen de beleidsveranderingen aan.	Drempels in het werkveld, beleid, politieke veranderingen	Macro-niveau	
238-263	IR: Uuuhhmm. Kunt u een beetje vertellen over de resultaten van het Gouden Mannen programma? RE: Ja het verhaal wat je doet is gewoon uuuuuhhh je bedient een aantal cliënten en ((<)) Uuuhumm. En bij bij intake kijken we hoe gaat het nou met de mannen. Dat scannen we met het spinnenwebmodel. Uuhum. En gewoon gesprek. Op deze zes onderdelen staan ze in de min. We plakken daar op basis van … uh ja curriculum op. Ja iemand die zit niet goed in zijn vel dan oh! Dan plakken we een sportprogramma er op. En hij weet zich ook niet goed te redden met… oh! Ja. Taalprogramma. En we weten eigenlijk niet goed hoe hij zich met het internet moet oh! Internetprogramma. Dus dat is wat we eigenlijk doen. Dus we zien gewoon dat het met die mannen goed gaat, beter gaat. Nou, na het programma zie je gewoon veranderingen,	Het Gouden Mannen programma heeft een integrale aanpak met als resultaten dat deelnemers meer zelfvertrouwen krijgen, ze zijn opener (in communicatie), ze raken meer betrokken. Op dit moment worden er meerdere manieren om de ontwikkelingen meetbaar te maken gebruikt zoals; de ZRM, het spinnenwebmodel, storytelling, rapportages, visualisering. Maar het meten van de vooruitgang van deze deelnemers is een aandachtspunt. Er kunnen wel aannames vastgesteld worden, maar die kunnen nu nog niet wetenschappelijk onderbouwt worden.	Resultaten, aandachtspunt, meetbaarheid,	Gouden Mannen	Zie bijlage voor voorbeeld spinnenwebmodel

	ik denk dat we zien dat we meer vertrouwen hebben in wat ze aan het doen zijn. Ze zijn wat meer opener, ze kunnen makkelijker praten. Ja, ze raken wat meer included. Alleen om echt de impact te meten, van… wat is nou het causale verband tussen wat wij doen en hoe je nou ziet, dat het beter gaat met die mannen. Ja zover zijn we nog niet. We hebben wel aannames over… maar we kunnen niet wetenschappelijk onderbouwen… Ja. IR: Uhumm en wat missen jullie om dat uuhh… RE: Ja dan moet je gewoon echt onderzoek naar gaan doen. Met alle aannames die er in zitten en met name naar de causaliteit. IR: En uuh meetinstrumenten. Zoals uhm een zelfredzaamheidsmatrix? RE: Ja die hebben we ook allemaal, maar al die instrumenten kleven gewoon weer naar bezwaren of… je hebt te weinig data of je hebt te weinig wetenschappelijk kennis om met de data om te gaan. Uuh of je zit te ver in de subjectiviteit zit je. Toen ik binnen kwam, ongeveer 1,5 jaar geleden. Toen was het beeld; ja we zijn goed bezig we zien resultaten met die mannen. En dat ik zag ook allemaal wel. Maar dat was te weinig				

	om op de zeepjes te klimmen zeg maar en te zeggen moet je kijken wat fantastisch bezig geweest. IR: Jaaa.. precies RE: Dus ik ben nu heel erg aan het zoeken, van hoe kan je dat verhaal nou sterken maken. Nou dan speelt het spinnenwebmodel een rol in, maar niet allemaal maar. Het ZRM speelt een rol, maar niet alleen maar. Want die verhalen zijn ook met storytelling aan het ophalen bij die mannen. IR: Uuhh ((<)), zoiets als rapportages? Die jullie…. RE: [ja] ja die je met gesprekken met de mannen, laten tekenen en laten visualiseren. IR: Ja ja zodat je het echt een beetje op papier hebt en op basis daarvan … RE: Ja op basis daarvan een kwalitatief en een kwantitatieve meting. Ja een mix daarvan. En die twee dingen bij elkaar opgeteld, die zeggen iets meer dan dat we er niks over doen. Maar ik vind het nu nog te weinig. Ja ja. Want… ((<)) die mannen die zien wij maar een paar uur in de week. Uhuuum. Die mannen die zijn zeven dagen in de week, 16 uur per dag zijn ze bezig. En dan heb je het over 112 uur dat die				

	mannen eten en drinken en boodschappen en dit dat. En van die 112 uur zien wij ze maar twee uurtjes… Dat is 1/60 deel van… IR: Alles… RE: Alles ja. En kun je dan die 1/60 deel kun je zeggen dat van alles wat je doet dat de causaliteit is van die mannen dat dat.. jaa… Maar toch zie je dat de mannen voor uit gaan.				
284-285	IR: ((>)) Jaa, welke buurten en wijken in stadsdeel Zuid zijn op geografisch plek volgens u het beste? RE: Jaaaa. Ze hebben daar over gehad, de van Deysselbuurt, maar daar moet ik me echt verder in verdiepen. En ik vind ook op het niveau van ja. Wij hebben een programma en een welzijnsorganisatie maar het stadsdeel die zijn eigenlijk the owners van het maatschappelijke vraagstuk wat daar ligt. Dat zijn wij niet. Wij komen van buiten. Dus op basis van, wat wilt die politiek nou. En hoe beschrijven ze dat in hun gebiedsplannen. En gebiedsplannen zijn weer een vertaling van het coalitieakkoord, lenteakkoord bla bla bla. Nou en dan zeggen ze, zegt het stadsdeel, dit is onze politieke ambitie. En dat is leidend. En daar zit zoveel geld. En de vraag is dan naar de welzijnsorganisatie. Wat kunt u hiermee? En dan zegt zo'n	Het is aan de behoefte van de stadsdelen om Kantara als 'middel' in te zetten voor het maatschappelijk probleem die ervaren wordt. Geografisch gezien is Deysselbuurt op dit moment te benoemen.	Behoefte, stadsdelen, middel, maatschappelijk probleem, geografisch	Behoefte	

	welzijnsorganisatie, nouuu ik heb een club en dan komen wij. Ja.				
286-307	IR: ((<)) Uhhh jaa. ((<)) en meer een praktische vraag… Welke contactpersonen zijn er nodig om het programma in Zuid in elkaar te zetten? Ja je moet gewoon de ambtelijke contacten hebben ennnn de contacten op het niveau van domein sociaal. En op de ze sessionlevel zitten. Dus het heeft geen zin om met uitvoerders in het begin. IR: Dus je moet eigenlijkkk het hoger RE: [Ja]. Je moet bovenin het groen licht hebben… IR: En daar heeft u ook contact mee? RE: Ja ja ja. IR: ((<)) Uuhmmm. Hoeveel medewerkers zijn er ongeveer nodig? RE: Ook als we kijken naar west en nieuw west. West en nieuw-west zijn twee verschillende dingen. Nieuw-West valt niet onder Kantara Brug. Die is van Sezo. En Kantara Brug heeft 1, 2, 3, 4 medewerkers. 4 bestuursleden en twee mensen die wel werken, maar die niet in loondienst zijn. Dus ik ben niet in loondienst daar, maar ik word ingehuurd.	Ambtelijke contacten zijn vooral nodig om het programma Gouden Mannen op te zetten. Qua financiën kan het benodigde budget ingeschat worden en de punten waar rekening mee gehouden moet worden, kan benoemd worden. Verder wordt er aangegeven dat samenwerkingsbanden met andere organisaties/instanties van belang zijn.	Zakelijke contacten, ambtelijke contacten, financiën, schatting begroting, samenwerkingsbanden	Middelen	

	IR: Ingehuurd, ja. Oke helemaal goed. Uuhm… ik ga 'm toch stellen. Hoeveel geld is er ongeveer nodig? RE: Voor? IR: Voor het programma in Zuid. RE: Waarom vind je dat ingewikkeld om te vragen? IR: Weet ik niet, ik weet niet of er daar een totaal bedrag van is of dat het anders ligt… RE: Nou nee joh, je moet daar niet beschaamd over doen, want als je iets wilt gaan doen, moet je weten hoeveel geld je in je pot hebt. Dus ga op dit punt, in alle volgende dingen die je doet ga je schaamte voorbij. Want alles draait uiteindelijk om geld. IR: Ja he, dat is ook weer zo. RE: Ja ik denk dat zo'n project tussen de. Tja wat zal ik zeggen… Tussen de pff… 90 en 130 duizend euro kost. Dus dan heb je de binnenkant. Zeg maar waar echt de begeleiding zit. En waar het eigenlijk zit om het curriculum te organiseren. Dat kost tussen de 50 en 75 duizend euro. Dan heb je twee personeelsleden parttime voor nodig en dat backoffice. En daar naast heb je gewoon al die diensten nodig van de partijen die dat				

	aanbieden. Dus je hebt sportaanbod nodig, digitaal en ja… als mensen dat al in hun contract hebben zitten vanuit het stadsdeel en ze kunnen ons daarbij bedienen. Dan kan je de beurzen dichthouden. Als je dat niet doet. IR: Dan komt er weer een potje bij… RE: Ja, komt er weer een potje bij. Het zit 'm in de maximale binnenkant van maximaal 75 duizend en zo'n 60 / 70 duizend. Zo moet je het ongeveer zien… IR: Ja.. ik had het zelf hoger verwacht… RE: Ja? Echt… Nou kijk eens aan. IR: Jaa.. want als je kijkt naar de doelen en die integrale aanpak. RE: En op een gegeven moment moet je ook gaan kijken, van wat kost dat per man he. Dus, Als je dat hele verhaal hebt. Stel dat het 20.000 duizend kost en je hebt 30 mannen rondlopen. Kost het 5000 euro per man, per jaar. Dat is best wel veel. Veel van die trajecten gaan niet veel verder 2500duizen euro of 1500 euro. Maar ik vind dat ook veel te weinig. Dat zijn allemaal kleine stukjes. Terwijl wij pakken gewoon het hele verhaal…				
317-318	IR: Uuhmm. Waarom wordt de focus gelegd	Geen aanbod in Amsterdam Zuid voor	Aanbod, Amsterdam Zuid	Aanbod	

	op de mannelijk populatie van stadsdeel Zuid? RE: Omdat wij van mening zijn, dat er van alle doelgroepen. Van alles aan de gang is. Ik bedoel jongens, meisjes, kinderen, tieners, maar niet voor mannen.	mannen (40 jaar en ouder)			
319-327	IR: ((>)) Ja. ((>)). Wat is volgens u de formule van succes voor het Gouden Mannen programma? RE: Wat de formule isss? Aaah tjie. Is dat je uhhhh voldoende stakeholders hebt. IR: Stakeholders RE: Dat zijn dragers van het project. Maar niet alleen dragers op het niveau van intern Kantara Brug, want wij zijn hele leven geroepen… RE: [uuhumm] IR: Maar dat je de welzijnspartijen meekrijgt. Dat je de sport… Dus dat is zeg maar de integraliteit van die analyse en je uhhh integreren en je operationaliseren. Dat dat werkelijk wordt gedragen van de mensen, die die ja die de infrastructuur. Dat is het gewoon en voldoende geld. Voldoende middelen.	Het succes van het Gouden Mannen programma komt door voldoende stakeholders en samenwerkingsbanden en voldoende draagkracht op financieel gebied.	Succes, Gouden Mannen, stakeholders, samenwerkingsbanden, draagkracht, financiën	Middelen	Zie bron in theoretische verkenning; samenwerking vs concurrentie

329-336	IR: Heeft u ook minder goede ervaringen met betrekking tot het programma? Dat iets uitpakt, zonder het zo hoorde uit te pakken? RE: Ja tuurlijk. IR: Ja je moet het eigenlijk heel erg gaan onderhouden. Want weet je ik vergelijk het met en dat is een beetje misschien niet eerbiedig maar zo bedoel ik het ook helemaal niet. Het is net pandjes weet je die gewoon eigenlijk een lange tijd niet zijn geschilderd. Die gewoon op een gegeven moment rotten in gaan zitten. Dat moet je uuuuuhhh de vensters vernieuwen en dan moet je gewoon plamuren en schuren uuh… IR: Ja. RE: Ja en ik zie vaak dat het constateert wordt van ja dat en dat is er aan de hand. En als je werkelijk gaat kijken; ik vind het gewoon achterstallig onderhoud bij deze mannen. Als je werkelijk gaat kijken hoe dat achterstallig onderhoud er uit ziet en ja dan uh dan vergt dat een hele gedegen en duurzame aanpak. IR: Ja. RE: En dat is gewoon dat is gewoon het project kwetsbaar in. Krijg je dat voor elkaar? Krijg je dat ook gefinancierd? IR: ((>)) Heeft het… Zijn er middelen die die	Een drempel die ervaren wordt in het werkveld, wat gezien wordt als een minder goede ervaring, is vooral de vraag of het werk dat Kantara levert de middelen, altijd ter beschikking gesteld kan worden.	Drempel, minder goede ervaring, Kantara, financiën	Drempels	

	missen? Om de aanpak… RE: Nou het is niet echt dat er middelen missen. Het is alleen dat of de middelen beschikbaar zijn. Dus wat je ziet is dat wij… Als je ons in het midden neerzet, daar heb je al het aanbod. En als het aanbod het geld krijgt van de overheid om voor ons de dingen te doen. Is er niks aan de hand. Als de organisaties dat geld wel krijgen en hun opdracht is niet gerelateerd aan onze doelgroep, dan hebben wij een probleem. IR: Ja… RE: Dan moet je geld zoeken aan de buitenkant. IR: Precies. RE: En dat is ingewikkeld. IR: Ja. RE: Dus geld is er wel. In Amsterdam. Maar of… IR: [het beschikbaar wordt gesteld] RE: Juist, of het beschikbaar wordt gesteld is een tweede.				

375-386	IR: ((>)) Denkt u dat er genoeg animo is voor het programma? RE: Ja, dat denk ik wel. IR: Ja, waarom? Kunt u dat toelichten? RE: Uuh, dat is uuhhh wat we horen van de collega's lokaal. Uhum Als wij iets posten over Gouden Mannen dat we ook naar Zuid willen, dan gaat de hele uitvoering gaat er op reageren. Dat ze dat ook willen. Dus daar zien we dat wel. Maar dat zijn ook wel rapportages van GGGD weet je wel, over de… IR: [de mentale gezondheid van de burgers] RE: Jaaaa, enzovoorts enzovoort. Als je dat allemaal scant dan zie je allemaal dat er heel veel mensen zijn die en het SES. Sociaal Economische … IR: Status ja. RE: Ja die zit ook laag in sommige buurten. Dus er is genoeg data is er en er is genoeg verhalen van de lokale infrastructuur. Waarop wij baseren dat we minimale 60 mannen kunnen gaan opnemen. IR: Minimaal 60? RE: Ja, maar we beginnen met 20 mannen. In Zuid. We willen het goed neerzetten. Maar ik denk wel dat er meer dan 60	Er is genoeg aanname om het programma in Zuid te implementeren. Schatting zit op ongeveer 60 deelnemers, maar het streven is eerst naar 20 deelnemers	Animo, deelnemers, Gouden Mannen	Gouden Mannen	

	mannen te vinden zijn, die het programma wel kunnen gebruiken. Dat denk ik wel ja.				
393-398	IR: Hahaha, ja. ((>)). Nou hoe kunnen mannen nou het beste benaderd worden? U gaf mij al een tip dat je eigenlijk de wijk in moet gaan. RE: Ja je moet heeeel outreachend werken. Koud, koud kan niet. Er zijn eigenlijk twee manieren of er zijn organisaties die wij in beeld hebben en die brengen zij hun naar ons toe. IR: Uhumm RE: Of ja dat gebeurd meestal op basis van een warme relatie. De huisarts, maatschappelijk werker, juridische hulpverlener, schulphulpverlening. En ja als die het niet kunnen leveren. Dan moeten wij ze opzoeken. Op straat. In de moskee. In de theehuizen. In de weet ik veel waar, de hangplekken. IR: Ja, gewoon op straat dat had ikke uuhh. RE: Ja gewoon gaan en warm.	De meest gebruikelijke manier om deelnemers te werven is op basis van een outreachend benadering of op basis van vertrouwede relaties (zoals: de huisarts etc).	Deelnemers werven, outreachend, benadering, vertrouwen	Benadering doelgroep	
399-402	IR: Nou uhhh, wat is volgens u de behoefte van de mannen die sociaal geïsoleerd zijn? RE: Ja gewoon meer netwerk te krijgen, netwerken. IR: Ja, netwerken?	Een netwerk hebben (waarbij je ook op terug kan vallen/steunpilaren) en kunnen netwerken.	Netwerken, steunpilaren, behoefte	Behoefte	Behoefte piramide van Maslow

	RE: Ja echt netwerken.				
403-410	IR: En wat zijn de wensen? Dus als ze een soort toverstokje hadden en ze konden een wens doen voor een perfecte situatie. Wat is volgens u de wens van de sociaal geïsoleerde man? RE: Wat voor mij de wens is voor de sociaal geïsoleerde man… IR: Ja, wat kunt u er over zeggen? RE: Ja, er moet sowieso een soort awareness zijn dat men er last van heeft. Want er zijn ook mannen die sociaal geïsoleerd zijn, mensen die daar… IR: Die het probleem er niet in zien? RE: Ja die het probleem er niet in zien. En niet anders geweten. IR: Ja, die weten niet beter. RE: Jaaa, weten niet beter. Dus er moet eerst awareness krijgen over dat dat het anders kan in het leven. En als je die awareness hebt, dan moet er ook iemand bereidt zijn om het anders te gaan doen. Ja als die twee dingen niet aanwezig zijn. Dan ben je aan het trekken aan een dood paard. Dan houdt het op. Dus we hebben het ook over intrinsieke motivatie.	Bewust worden van het probleem om er wat aan te kunnen doen en daarbij realiseren dat het allemaal beter kan. Dit in combinatie met het triggeren van intrinsieke motivatie om als persoon door te ontwikkelen.	Bewustwording, realiseren, triggers, ontwikkeling, motivatie	Wensen	
411 - 416	IR: Ja, ja. Nou dan heeft u eigenlijk mijn laatste vraag ook beantwoord.	Om de sociaal weerbaarheid onder de doelgroep te vergroten	Sociaal weerbaarheid, motivatie, liefde, aandacht, respect	Benadering	De Mönnink over intrinsieke motivatie

	Want wat is volgens u nou nodig om de sociaal weerbaarheid te vergroten? RE: Nou ja, er zijn uhhh paar dingen nodig. Dus zeg maar gedeelde analyse van wat er aan de hand is. Gedeeld verhaal over van welk impact je maatschappelijk je wilt maken en wie waar welke rol heeft… IR: Uhummm RE: Dan heb je die mannen nodig die intrinsiek gemotiveerd zijn, om er mee aan de slag te gaan en dan heb je daar omheen de mensen nodig die er ja die zeg maar ik ik ik roep altijd over, het gaat altijd over het terug organiseren van liefde, aandacht en respect. En eigenlijk die drie dingen. Ennnnnnnnn. Als werker kun je m heel technisch benaderen, maar uiteindelijk zit de heli, die zit op het niveau van aandacht, liefde en respect. Daar zit ie op. En dat moet je ook kunnen brengen als professional. RE: Als je dat niet kunt brengen, dan houdt het op.	is vooral het volgende nodig: - Intrinsieke motivatie - Liefde - Aandacht - Respect			

Interview 2

INTERVIEW 2					
Gebruikte tekens: [ ] Gelijktijdig spraak. ((<)) Een korte pauze (korter dan twee seconden) ((>)) Een lange pauze (meer dan twee seconden). .,?!;: Normale interpunctie. (! !) De nadruk leggen op iets. Tussen (! En !). * * Er gebeurt iets om het praten heen. ***Let op: achtergrondkleur toegepast in tabelcellen i.v.m. leesgemak, heeft verder geen betekenis m.b.t. resultaten***					
NR.	**FRAGMENT (VERBATIM)**	**INTERPRETATIE**	**CODE**	**THEMA**	**THEORIE/LITERATUUR**
21-22	IR: Uuhmm, wat zijn uw verwachtingen met betrekking tot de uitkomsten van het onderzoek? Heeft u eventuele hypotheses waar we rekening mee kunnen houden? RE: Uhh ik verwacht wel dat je, dat je er achter komt waar er wat voor hiaten er zijn. Dus waar je uhhhm waar er kansen voor ons liggen. En uuh, die krijg ik nu nog niet voldoende daaruit.	Er wordt van het onderzoek verwacht dat de mogelijkheden/kansen van Kantara zichtbaar worden.	Mogelijkheden, kansen, Kantara, hypothese, verwachtingen, hiaten, resultaten	Hypothese	
63-68	IR: Uuhm, dat waren de vragen over uzelf. Ik heb twee korte vragen over stadsdeel Zuid. Bent u bekend in stadsdeel Zuid? RE: Uhm, nou mijn vader woont daar. Uuhmmm, dus een beetje bekend maar niet heel veel. IR: niet heel veel. Re: Ja. IR: en hoe zou het stadsdeel omschrijven? RE: Uuhmmm. Nou ik fiets er regelmatig wel doorheen. Ik vind het	R2 kent het stadsdeel wel, fietst er regelmatig doorheen. De stadsdeel ziet en ervaart hij als aardig rustig, behalve de Pijp en andere 'drukkere' straten.	Stadsdeel Zuid, beschrijving, de Pijp, ervaringen, meningen	Stadsdeel Zuid	

	aardig rustig stadsdeel dus uuh over algemeen kom ik daar wel tot rust, als ik daar dan doorheen fietst. Ja. Behalve de Pijp enzo.				
75-93	Uhh, dan gaan we over naar topic 2. Dat gaat over het sociaal isolement en de eenzaamheid. RE: Uhum IR: Dan beginnen we eerst met de begripsverheldering. Uuhm, nou wat is volgens u eenzaamheid? Wanneer is iemand eenzaam. RE: Nouja ik denk dat iemand eenzaam is, wanneer iemand dat voelt. Of als ie zich alleen voelt. Of uhhh contacten heeft. Of ik bedoel je hebt mensen die uuuuhh 100 contacten hebben, maar kunnen eenzaam zijn. Je hebt mensen die 1 contact heeft maar die is niet eenzaam. Dus ja.. IR: ja. RE: Ja, dus is meer wat die gene voelt. IR: de ervaring ja. En uhh wat is volgens u sociaal isolement? RE: uuh, ja lijkt er erg op, maar wel als je uh naar je zelf gekeerd bent. Dus als je echt weinig tot niks te doen hebt. Dus dat je alleen maar thuis zit, uh. Dus bijvoorbeeld ook geen werk hebt. Ik denk dat	Over het algemeen zijn er wel veel overeenkomsten tussen de twee begrippen, maar eenzaamheid wordt gezien als een subjectieve ervaring. Integendeel tot sociaal isolement. Sociaal isolement wordt gezien wanneer je naar jezelf gekeerd bent, geen connectie hebt met de buitenwereld en er objectief vastgesteld kan worden dat iemand geen dagbesteding en geen doel in het leven heeft.	Eenzaamheid, sociaal isolement, subjectief, overeenkomsten, objectief, dagbesteding, doel in het leven.	Begrips-omschrijving	Behoefte piramide van Maslow

	het wel grotendeels gelijk komt. IR: uhum ja. RE: Elk jaar geven ze een nieuw naampje er onder. IR: Uh, dus ik begrijp uit een antwoord dat sociaal isolement meer te maken heeft met de middelen: uh iets te doen hebben. En eenzaamheid meer een ervaring. ((<)) Klopt dat? RE: uhh nog één keer? Dat is..? IR: Dus eenzaamheid: je kan 100 man om je heen hebben, maar je kan je eenzaam voelen. En bij sociaal isolement is dat je als je geen werk hebt dus meer het objectieve middelen hebt… RE: [Ja, ja]. Dat je dan geïsoleerd bent ja. Geïsoleerd van de buitenwereld.				
93-96	IR: Uhh, hoe groot is het probleem voor u? Of tenminste hoe, hoe groot ziet u het probleem? RE: uhh ja, ik zie het wel als een aardig groot probleem. Ik trek het iets breder. Want wat ik al zei; de ene keer is het armoede, dan weer eenzaamheid en weer isolement, maarja voor mij is het gewoon wat uhhmmm. ((>)) Even kijken wat was de vraag? IR: Hoe groot is het probleem?	De omvang van Sociaal isolement/eenzaamheid wordt gezien als een aardig groot multi-causaal probleem.	Omvang probleem, multicausaal	Sociaal isolement / eenzaamheid	

	RE: Oh ja, ja ik zie gewoon dus mensen met een GGZ problematiek. Dus mensen met stress, somberheid klachten, depressieve klachten, uh dus voor is het veel groter probleem dan alleen eenzaamheid. En ik denk dat ja, daar zijn ook cijfers over bekend. Dat het een groot probleem is. Ja.				
97-99	IR: Ja, ja. ((<)) Wat zijn volgens u de oorzaken van sociaal isolement. Hoe kan volgens u iemand sociaal geïsoleerd raken? RE: uuhh, ik denk als je sowieso werk verliest, als je dus je dagbesteding verliest, als je daardoor merk je ook gewoon je hebt minder contact met collega's, je hebt uhhhm minder vrienden uiteindelijk. Dus uhh minder netwerk, minder netwerk. Dus hoe minder netwerk, hoe langzamer je verzandt in het uhm in het isolement. ((<)) Dus opeenstapeling van dingen.	Er zijn verschillende oorzaken m.b.t. sociaal isolement. Het ontbreken van een netwerk (vooral bij verlies van werk) is daarbij de grote boosdoener. Hoe minder netwerk, hoe meer men in het isolement verzandt raakt.	Oorzaken, sociaal isolement, ontbreken netwerk, verlies van werk	Oorzaak	Volgens de Mönnink (2015) kan de terugloop van sociaal steun door middel van verstoring van sociaal netwerken (verlies van sociaal rol en verlies van werk) invloed hebben op de mentale en fysieke gesteldheid. Volgens de Mönnink (2015) heeft het hebben van een zwakke sociale steun een negatief invloed op de geestelijke en fysieke gezondheid in tegendeel met mensen die wel een sterke sociale steun hebben.
103-104	IR: Uuhm, speelt de maatschappij een rol bij het problematiek rondom eenzaamheid of sociaal isolement? Dus wat zijn eigenlijk de invloeden van de maatschappij op het probleem? RE: Ja naja goed, we hebben hier in de maatschappij wel hoge	De maatschappij legt een hoge druk (en daarbij hoge verwachten) op de burgers. Wanneer je niet actief of arbeidzaam bent, dan word je niet meer gezien als onderdeel van de maatschappij	Invloeden van de maatschappij, druk, onderdeel,	Macro-niveau	

	druk vind ik. Dus uh, als je niet werkt. Of uhhh niet iets zinnigs doet, ben je al snel niet meer onderdeel van de maatschappij dus dat kan wel extra druk veroorzaken.				
105-106	IR: Uuh. Nou uit onderzoek blijkt dus dat er een verband zit tussen uh werkloosheid en sociaal isolement. Waarom is er volgens u wel sprake van sociaal isolement en bij sommigen niet? RE: Naja, je hebt werklozen mensen die uhh die doordat ze werkloos zijn geraakt eigenlijk niet geprikkeld zijn of niet het initiatief hebben om contact te zoeken met andere mensen en daardoor raak je snel in een isolement. Maar je hebt ook mensen die werkloos zijn en het positieve er van in zien, van hey ik zoek vrijwilligers werk of werkervaringsplek om toch onder de mens te blijven. ((<))En actief te blijven en ja dan dan dan voorkom je het isolement.	Manier van handelen bij verlieservaringen zoals werkloosheid, maar ook bij moeilijk situaties speelt een grote rol.	Coping, oorzaken, voorkomen, sociaal isolement	Oorzaak	De wijze waarop iemand omgaat met levensgebeurtenissen (de individuele coping) bepaalt mede de kwaliteit van leven (Mönnink, 2009).
107-112	IR: En uh ja, wat zijn de gevolgen van sociaal isolement? RE: Naja, je kan ver reiken. Uuuuuh. Ja tot somberheid, stress, slapeloosheid, depressieve klachten, uh ja noem maar op. Dus het kan wel ernstige problematiek veroorzaken.	De gevolgen van sociaal isolement zijn vooral psychosomatisch. Het psyche beïnvloedt het fysieke en andersom.	Gevolgen, micro, psychosomatisch.	Gevolgen micro	De bouwstenen van je identiteit zijn van biopsychosociaal van aard. Het biopsychosociaal-model verklaart dat het fysieke toestand samenhangt met de psychische toestand, maar ook de sociale situatie waarin er geleefd wordt (Mönnink, 2015).

	IR: Uh, ik hoor u zeggen ook over het mentale maar ook het fysieke? RE: Ja, uuh uiteindelijk heb je het psychosomatische klachten. IR: [het beïnvloedt elkaar.] RE: Ja. Ja.				
115-117	IR: Uuh, ja en wat is volgens u de beste aanpak voor sociaal isolement? RE: Uh naja, in ieder geval in vorm van een platform dat mensen de gelegenheid biedt om elkaar te ontmoeten zoals het Gouden Mannen. Maar dat ook zeg maar, een platform bieden zoals ik ben ook een coach via een ander organisatie en uh daarin in uuhh help ik ook veel mensen daarin in hun welzijn te verbeteren. In ieder geval, je moet wel er voor zorgen, zorg dragen ,dat mensen een plek hebben om elkaar te ontmoeten. Zoals ik, of iemand anders, die hun kan binden met iets anders.	De beste aanpak voor sociaal isolement is het aanbieden van een platform waarbij men kan netwerken of het verlenen van een dienst waarbij men helpt iemand te binden aan iets of iemand.	Aanpak, platform, netwerken, dienstverlening	Aanpak	Volgens de Mönnink (2015) kan de terugloop van sociaal steun door middel van verstoring van sociaal netwerken (verlies van sociaal rol en verlies van werk) invloed hebben op de mentale en fysieke gesteldheid. Volgens de Mönnink (2015) heeft het hebben van een zwakke sociale steun een negatief invloed op de geestelijke en fysieke gezondheid in tegendeel met mensen die wel een sterke sociale steun hebben.
118-119	IR: Hoe kan er volgens u meer participatie in de samenleving gezorgd worden? RE: Uh ja dus dat mensen elkaar meer gaan opzoeken, verbinding met elkaar krijgen, elkaar gaan versterken en uh samen dingen gaan ondernemen.	Verbindingen leggen onder burgers zorgt voor meer participatie in de samenleving.	Verbinding, participatie, samenleving.	Participatie	

143-144	IR: Uh ja, op welk maatschappelijk probleem focust jullie, stichting Kantara, vooral op? RE: uh ja, ik ben sinds het begin betrokken. En dat is in principe een organisatie die de verbinding tussen verschillende eilanden die in de samenleving in principe apart van elkaar uuuuhhh bewegen. Maar op dit moment richten we op deze doelgroep mannen met de project Gouden Mannen.	Stichting Kantara legt verbindingen tussen verschillende domeinen die in de samenleving apart van elkaar liggen; zoals mannen die sociaal geïsoleerd zijn en weinig tot niet participeren in de samenleving. Dit doen ze door middel van projecten/programma's te starten.	Kantara, doelen, focus, verbindingen. participatie	Kantara	Zie meso niveau
149-150	IR: En uh welke organisatie lijken op het programma Gouden Mannen? RE: Uhh… weinig. Een voorbeeld is Daadkr8 dit zit in nieuw-west en daar zitten we nu.	Op Daadkr8 na (waar het programma Gouden Mannen geïmplementeerd is) zijn er geen andere organisaties die op Gouden Mannen lijken.	Daadkr8, Gouden Mannen, andere organisaties	Meso-niveau	
167-169	IR: Hoe bevalt het programma tot nu? RE: Uh, ja nu heel goed. Maar het heeft wel een jaar geduurd voordat het uhh een beetje ontwikkeld heeft. Uh ja. In het begin was het heel erg zoeken. Werven. Na eigenlijk wat je nu meemaakt, hadden we nu ook: je kan de mannen niet vinden zomaar. Dus dat is de grootste uitdaging. IR: Ja de onzichtbare doelgroep. RE: Ja, ja. Dus je moet, het moet eigenlijk allemaal via netwerken komen. Via netwerken moet het verwezen worden.	De doelgroep is onzichtbaar. De grootste uitdaging is het werven. Het werven van deze mannen moet vooral via een vertrouwde relatie, zoals de huisarts.	Netwerken, vertrouwen, werven, doelgroep, aandachtspunten	Aandachts-punten	

172-177	IR: Ja, en uhhhh wat zijn de resultaten van het Gouden Mannen programma? RE: Ja, de mooiste resultaten vind ik dat dat dat mannen aangeven dat ze uhhhh klachten verminderen. Dus dat ze uuuh de de de uuhhh de behandeling bij hun psycholoog wordt opgezegd. Of dat ze uhh zich weer in hun familie voelen. Of naja heel breed, ze knappen er in ieder geval wel van op, dat vind ik het belangrijkste resultaat. Aan de resultaten zie je dat de mannen weer mee gaan bewegen in vrijwilligerswerk, activiteiten, bewoners-initiatieven, dus dat ze eigenlijk ook wel weer terug kunnen doen. IR: Ja. ja. RE: Ja, onze inzet om de geestelijke gesteldheid van mannen duurzaam te verbeteren. IR: En hoe maken jullie dat meetbaar? RE: Ja, je hoort natuurlijk van verhalen. Maar ook met dat spinnenwebmodel dat inzichtelijker te krijgen.	De resultaten van het Gouden Mannen programma zijn vooral positief: de klachten worden verminderen, behandeling met psycholoog wordt opgezegd, gaan meer bewegen in vrijwilligerswerk, activiteiten en andere initiatieven waarbij ze wat terug kunnen doen voor de maatschappij. Daarbij worden de resultaten meetbaar gemaakt door in dialoog te gaan met mannen. Het spinnenwebmodel wordt ingezet als meetinstrument.	Resultaten, meetbaar, participeren, terug doen, maatschappij, spinnenwebmodel	Resultaten Gouden Mannen	
221-223	IR: Uuh, welke buurten/wijken in stadsdeel Zuid zijn op geografisch plek volgens u het beste? RE: Uhhh, geen idee. Dat weet ik niet, maar jij. Ik denk toch Hoofddorppleinbuurt, denk ik of Diamantbuurt.	Uit het hoofd kan gezegd worden dat Diamantbuurt (een wijk) en Hoofddorppleinbuurt de buurten/wijken zijn waar Gouden Mannen programma gevestigd kan worden.	Diamantbuurt, Hoofddorppleinbuurt, stadsdeel Zuid, geografisch gezien,	Buurten/wijken	

301-302	IR: Uuh, waarom wordt de focus gelegd op de mannelijke populatie van stadsdeel Zuid? RE: Omdat het onze expertise is geworden, we merkten dat er heel veel is voor vrouwen en dat vrouwen over het algemeen stukje zelf-organiseerender zijn en makkelijker contact maken met mannen en uhh dat er groter eenzaamheid is voor deze doelgroep mannen.	In vergelijking met vrouwen is er geen aanbod voor mannen terwijl er wel veel eenzaamheid heerst bij de mannen. En dat vrouwen adequater kunnen handelen op het gebied van eenzaamheid/sociaal isolement.	Eenzaamheid, mannen, vrouwen, coping, oorzaak, aanbod	Oorzaak / aanbod	Eerder vermeld in probleemverkenning: geen aanbod. Zie ook bijlage voor zoekresultaten
304-306	IR: Wat zijn de invloeden op micro niveau van het programma? Dus dan kijken naar het niveau van de cliënt… RE: ((<)) Ja. Ja ja. Dat die aan zijn klachten werkt, dat ie zich stuk minder eenzaam voelt en dat ie zich stuk veerkrachtiger en zelfredzamer wordt.	Het programma heeft een positieve invloed op micro niveau. Men heeft minder klachten mbt het problematiek, veerkrachtiger en zelfredzaam.	Invloeden, micro niveau, positief, minder klachten, problematiek, veerkracht, zelfredzaam	Resultaten	
344-354	RE: bijvoorbeeld een groep mannen hebben een keer een diner georganiseerd voor eenzame ouderen. Ja hartstikke leuk, dan zag je die migranten mannen koken voor de Hollandse oudjes koken… IR: Ja, ja. Dat is eigenlijk ook weer mijn volgende vraag. Wat is een succesverhaal van het project Gouden Mannen? ER: Ja ja. IR: Ja, hij ging dus koken voor een groep uhh… RE: Nee nee de groep Gouden Mannen, dus	Een succes verhaal is dat de mannen wat terug hebben gedaan voor de maatschappij. Dit hebben ze gedaan in vorm van een diner voor eenzame ouderen.	Succesverhaal, resultaten, maatschappij	Resultaten	

	mannen uit het Gouden Mannen programma, gingen dus koken voor de buurt voor andere mensen, eigenlijk voor andere eenzamen mensen. Eigenlijk heel mooi want ze komen zelf uit een eenzame positie maar dat ze zich ook voor andere eenzame mensen in gingen zetten, was heel mooi om te zien. IR: Ja, ja en uh waar was dit? RE: Dat was aan de uhh Westervaar. In West.				
355-356	IR: Uuh, en wat is volgens u de formule voor het succes van Gouden Mannen? RE: Ja, aandacht, liefde en respect. Uuh je moet wel gepassioneerd zijn om dit werk te doen en te willen. Je moet een gevoel van uhmm en geduld hebben met wij kunnen iets met deze doelgroep doen. En ik denk dat er daarom weinig organisaties en weinig projecten zijn.	Aandacht, liefde, respect en geduld hebben, zijn de drie punten die hebben gezorgd voor het succes van het programma.	Formule, succes, Gouden Mannen	Gouden Mannen	
356-357	IR: En wat zijn minder goede ervaringen mbt het programma? RE: Ja het was dus eerst heel erg zoeken van uhh wat is nou de beste aanpak. En uhh ik denk dat het programma na een jaar het aardig het aardig onder de knie hebben en hoe dat er uit ziet. En de doorstroomformule en kijken naar uitstroom he, ja daar ligt nog het kwetsbare en ontbreekt een beetje. Nog wel ja.	Een minder goede ervaring was het zoeken naar de aanpak. Er wordt nu gewerkt aan een duurzame aanpak. Dit blijft een aandachtspunt. Optie: Verder onderzoek naar doen?	Duurzame aanpak, ervaringen, aandachtspunt	Aandachtspunt	

	((>)). Ja je ziet dat ze er wel van opknappen. En dat ze zelfstandig verder gaan en gaan met vrijwilligerswerk aan de slag, maar je hebt ook een groep die niet zo goed weet wat ie wil en vindt het contact heel fijn en hoe zorg je dat dat in stand blijft en dan kijken we naar de woning industrie; hoe kunnen we daar iets organiseren en ja dat is nog wel een aandachtspunt. Dus hoe kunnen we nou duurzaam verder? Zich beter voelen zonder dat er telkens een aanspraak gedaan moet worden op ons.				
367-373	IR: Nou, het interventieprogramma heeft verschillende activiteiten, Nederlandse taal, sociale vaardigheden etc en uhhh welke is nou het populairst onder de doelgroep? RE: ((>)) Uuh, ik denk zeg maar het deel met de GGZ instelling met de preventies. Omgaan met stress, somberheid en angst. IR: uhh herkenning zoeken? Is dat uhh? Hebben ze dat nodig? En met taboes? RE: ja nou, het is meer dat er daarin wordt gefaciliteerd om in gesprek te gaan. En daar zien ze herkenbaarheid, gelijkgestemde contact. Inderdaad taboes worden doorbroken. En uuhh ze gaan gewoon meer in gesprek met	Ondersteuning in het ontwikkelen van adequate coping mechanismen lijkt het populairst onder de doelgroep.	Coping, doelgroep, aanbod, behoefte	Behoefte	Ook het meest effectieve volgens Herman de Mönnink!

	elkaar en dat helpt. Ze helpen eigenlijk hunzelf. En de trainer faciliteert meer het gesprek. IR: Ja. Ja. RE: ((<)). Ja en dat is het mooi om te zien…				
374-375	IR: En welke middelen werken minder goed? Zijn er dingen waarvan jullie denken, dat dat is… RE: [Ja ja] Dat is toch minder hoge verwachtingen hebben, dus meer op hun niveau uhhh en geduldig.	Als professional geduldig zijn en minder verwachtingen hebben	Benadering, geduldig, cliëntgericht	Benadering	Stukje uit de Mönnink
392-393	IR: Zijn er middelen die u mist? Waarvan u denkt, dat zou wel heel fijn zijn om… toe te werken naar… RE: Ja, je mist altijd wel uhmmmm handen en voeten. Maar wat ik juist heel fijn vindt, is dus uhm omdat we dus uhh we beperkte financiën hebben, is dat je eigenlijk op die manier heel creatief moest omgaan met de mogelijkheden en dat we ons erg inzetten in die integrale aanpak en die samenwerkingen en uhhhm wat ik nog miste en wat ik hier wel heb, is een centrum waar al die mannen weer op terug kunnen vallen, dus het west verhaal is iets anders dan nieuw-west Hier is het hele centrum, hier kunnen op terug vallen en van alles doen. Maar het is juist mooi als ze verder gaan met ontwikkelen ja.	Gebrek aan mankracht wordt ervaren als een ontbrekend middel. Daarnaast beperkt het beperkte financiën het optimaliseren van het aanbod, zoals een fysieke centrum waar de mannen op terug kunnen vallen.	Mankracht, middelen, gebrek, financiën	Middelen	

396-402	IR: Uhh het programma is ook al gevestigd in Amsterdam west en Amsterdam-oost. Of tenminste de stappen zijn gemaakt om het in oost te implementeren. Zou het volgens u ook in Amsterdam Zuid geïmplementeerd moeten worden? RE: Ik denk overal waar deze eenzame mannen rondlopen, moet daar een programma voor zijn. Een aanbod. Ik vraag me alleen af of er voldoende vraag is… IR: animo? RE: ja ja. IR: Dat was ook mijn volgende vraag. Denkt u dat er voldoende animo is voor het programma? RE: Ja nou ik hoop het, genoeg concentratie is van mannen dat uuhh en genoeg doorverwijzers die mannen hierop kunnen attenderen. Dat is eigenlijk wel de grootste uitdaging. ((>)) Want het programma dat is niet zo moeilijk om dat neer te zetten, het gaat om de mannen uhh dat ze komen.	Het programma moet geïmplementeerd worden daar waar nodig. Geografisch gezien kan er weinig over gezegd worden.	Animo, aanbod, behoefte, geografisch gezien	Behoefte	
406-407	IR: Zijn er randvoorwaarden omtrent het programma? RE: In ieder geval een aantal betrokken partijen, waar we een relatie mee hebben die zou dus een omzetprogramma moeten doen, een voorwaarde is om voldoende mannen zijn	Een paar randvoorwaarden zijn is contact en samenwerkingen hebben met betrokken partijen, voldoende vraag, centrum met daarin computers en ruimtes waar de faciliteiten gegeven kunnen worden.	Randvoorwaarden, middelen, mankracht, vraag	Middelen	

	in die omtrek die er gebruik van willen maken of die er na toe willen reizen. Uuhm je moet iets van een centrum hebben waar computers zijn. Uuh en waar faciliteiten zijn en ruimte is om dat te geven.				
410-413	IR: Hoe vinden jullie de doelgroep op dit moment? RE: de doelgroep wordt grotendeels verwezen… IR: door? RE: de GGZ, de huisartsen, maatschappelijk werk, fysiotherapie, reïntegratiebedrijven, ja.	De doelgroep wordt grotendeels verwezen door vertrouwelijke relaties van de mannen of samenwerkingspartners van Kantara	Doelgroep, werving, samenwerkingspartners	Werving	
417-422	IR: Hoe kunnen de mannen volgens u het beste benaderd worden? RE: Nou in ieder geval uhhh wel insteken op een organisatie die deze mensen al spreekt. Dus kijken of je daaraan kan sluiten. IR: heeft het te maken met vertrouwen? RE: Ja, laagdrempelig, dus die gene heeft een vertrouwensband en als die gene jou meeneemt is er ook een vertrouwen met die ander persoon. En daarin uhhhmmmm. Ja aansluiting zoeken. Ja ik ben echt van de aansluiting zoeken met de desbetreffende persoon. IR: [Uhum] en outreachend? Hoe kijkt u daar tegen op? Dus ik zei in het begin al, ik ben	De beste benadering voor de doelgroep moet heel laagdrempelig aangepakt worden en moet gaan via vertrouwde relaties. Outreachend werken kan, maar is spannend. Belangrijk dat er vanuit kansen wordt benaderd niet vanuit de problematiek.	Handvatten voor de professional, benadering doelgroep	Benadering	

	letterlijk de wijk in de gegaan… RE: Ja, ja. Ik vind het heel spannend, ik zou het niet durven doen. Maar ja ja heel open zijn. Dus niet denken vanuit problematiek, maar denken vanuit kansen.				

Interview 3

INTERVIEW 3

Gebruikte tekens:

[ ] Gelijktijdig spraak.
((<)) Een korte pauze (korter dan twee seconden)
((>)) Een lange pauze (meer dan twee seconden).
.,?!;: Normale interpunctie.
(! !) De nadruk leggen op iets. Tussen (! En !).
* * Er gebeurt iets om het praten heen.

Let op: achtergrondkleur toegepast in tabelcellen i.v.m. leesgemak, heeft verder geen betekenis m.b.t. resultaten

NR.	FRAGMENT (VERBATIM)	INTERPRETATIE	CODE	THEMA	THEORIE/LITERATUUR
19-22	IR: Ja, okee mooi. En uhm over de verwachtingen van het uitkomst van het onderzoek. Heeft u eventuele hypotheses, als u zo het verhaal een beetje hoort? RE: poeh, dats moeilijk te zeggen. Ja, ik denk dat de stadsdelen één op één niet vergelijkbaar zijn. Ik weet natuurlijk wel een beetje hoe het hier in de West loopt, maar of dat zo ook voor Zuid zal gelden… IR: En hoe gaat het hier in West dan? RE: Ja uhh het is een beetje een golvend beloop. We merken dat uhh dat het heel afhankelijkheid is van de begeleiding van de groep, dus uhh dat heeft te maken met wie wij hier uhh als begeleiding hier neer kunnen zetten, maar ook vanuit Kantara hoe het daar wordt opgepakt en he of het daar meer wordt gestimuleerd voor het sport uhh sportkant. Dus het wisselt, maar ik moet zeggen dat het dit jaar en daarmee bedoel ik	Verwachtingen met betrekking tot het onderzoek zijn moeilijk te benoemen.	Verwachtingen, hypothese, resultaten	Hypothese	

	eigenlijk uhhh vanaf uhh naja ruim een kalenderjaar gaat het gewoon heel goed en zien we echt een groep enthousiaste mannen die uh die het hier heel erg naar hun zin hebben.				
72-83	Uuh dat waren dan de vragen over uzelf. We hebben verschillende topics. Uuhhh de eerst topic gaat over stadsdeel Zuid. Het zijn twee korte vragen. Bent u bekend in stadsdeel Zuid? RE: In stadsdeel Zuid? Uhm niet zo niet echt. Naja, ik bedoel gewoond in Amsterdam, 7 jaar lang. Ik ken de stad en ik uhhh ken de weg in Zuid, maar echt in stadsdeel Zuid nee niet echt nee. IR: [ja.] Uhhh kunt u een korte beschrijving geven van de stadsdeel? RE: In Zuid? Wat ik bijvoorbeeld wel heb gedaan is, ik heb een stage gelopen bij uh op het Olympiaplein uuh dus dat valt onder stadsdeel Zuid. Uuhmm en uhh we hebben wel wat cliënten uit stadsdeel Zuid natuurlijk, maar ja ik vind het heel moeilijk om een… IR: een beschrijving te geven? RE: Ja… ja. Ik zou niet zo snel echt een uhh… IR: niet generaliseerbaar?	R3. kent het stadsdeel wel, maar onvoldoende om het stadsdeel te beschrijven.	Stadsdeel Zuid, beschrijving, ervaringen, meningen	Stadsdeel Zuid	

	RE: Nee, niet echt nee. Vind ik moeilijk, sorry. IR: ja, nee dat kan. Dat is ook een antwoord.				
84-95	IR: Uhhh, nou topic twee. Dat gaat over het sociaal isolement en eenzaamheid. Uhhhm dan beginnen we eerst met de begripsverheldering uhhh wat is volgens u eenzaamheid? RE: Uuhm, ((>)) Ik denk dat eenzaamheid een heel veel te maken heeft met een gevoel en uuh ook wel uhh met het feit dat er weinig mensen zijn waar je op terug kan vallen. IR: uhumm. RE: Maar ik denk dat het in de praktijk niet zo zeer, zo hoeft te zijn, maar dat het voelt als eenzaamheid. Uuhhmm dus mensen die uh die het gevoel hebben dat ze bij weinig mensen terug kunnen met de dingen die ze belangrijk vinden uhmm en uhh die zich daarom vaak uhhh terugtrekken in huis en weinig buiten de deur komen, weinig contact hebben uhhmmm. En waarom de drempel steeds hoger wordt om uhh om dat wel te gaan doen ja. IR: jaa, wel te gaan doen… en uhh in vergelijking met sociaal isolement. Waar ziet u de verschillen een beetje in?	Eenzaamheid heel te maken met gevoel (verdriet speelt een rol en het hebben van vertrouwensbanden) en waarin je kan verkeren, zelf als je deze contacten hebt en daarmee dus een subjectieve ervaring. En sociaal isolement meer het terug trekken in huis. En het bewust of onbewust kiezen voor geen sociaal betrokkenheid of het gaat opzoeken.	Eenzaamheid, sociaal isolement, subjectief, bewust, onbewust, vertrouwensband, verdriet, sociaal betrokkenheid	Begripsomschrijving	Behoefte piramide van Maslow

	RE: Uh ja, ik denk dat eenzaamheid toch meer te maken heeft met uhhh ((>)) even zoeken naar de goeie woorden hoor… IR: Uhumm ((>)) RE: Nou sociaal isolement is wat ik dus omschreef als uhhh dat je de deur niet meer uitgaat uhhh en uuhhmm ja misschien aldan niet bewust uhhhhmm kiest voor uh geen sociaal betrokkenheid of het gaat opzoeken. En eenzaamheid is meer een gevoel waarin je uhhh naja waarin je kan verkeren zelfs als je wel sociale contacten hebt. Dus het meer uhhhh ervaren van uhhhm, ik denk toch ook wel verdriet om het feit dat je niet uhh dat je het gevoel hebt dat er geen mensen voor je zijn terwijl je wel buiten de deur kan komen en wel contacten hebt maar dat dat niet genoeg voelt als uh vertrouwensband.				
100-103	IR: En uhh, wat kunt over de grootte van het probleem zeggen? RE: Uuhh nou ik denk dat er genoeg mensen zijn in mijn omgeving, en dan praat ik vooral over mijn werk, uhhh die in een dergelijke situatie zitten… uhh en dat zie ik onder andere bij het project Gouden Mannen,m maar dat zie ik ook bij cliënten die ik, om wat voor redenen dan ook, hier zie en die we hier ook moeilijk kunnen bereiken. Dus	De omvang wordt gezien als een groot probleem, alleen wordt de 'zichtbaarheid' van het probleem als spanningsveld ervaren doordat het probleem niet duidelijk genoeg gesignaleerd kan worden door verschillende professionals. Ook spelen het niet hebben van adequate coping mechanismen een rol; men weet niet hoe om te gaan met eenzaamheid, of begrijpen niet hoe het	Omvang probleem, coping, onzichtbaar, spanningsveld	Sociaal isolement, eenzaamheid	

	zoals ik al vertelde die groepen die begeleid, mensen met overgewicht bijvoorbeeld maar ook uhh mensen die bij Arkin zitten en uhh ook ouderen bijvoorbeeld dat is ook een doelgroep die wij uh hier mee werken, en dat zijn toch wel mensen die moeilijk bereikbaar zijn en die uhhhmm zelfs niet met hulp niet de drempel durven om de eerste stap te zetten uhh en dan soms niet gevonden worden en ook niet door huisartsen of POH'ers van huisartsen of door fysiotherapeute of ergotherapeuten. Dus ik denk dat er een hele grote doelgroep is, die vergeten is hierin. Maar vergeten is misschien niet het juiste woord, meer niet gevonden. IR: onzichtbaar? ER: ja, ja onzichtbaar. Dus jaa… ik denk dat dat dat… hier in west en zeker in Nieuw-West uhmmmmm merken we dat dat probleem heel groot is. En mensen dat ook aangeven… dat ze eenzaam zijn, maar niet weten of niet begrijpen hoe ze daar zelf iets in kunnen veranderen. Dus ik zie het wel als een best groot probleem.	probleem aangepakt kan worden.			
104-106	IR: En uhhh, wat is volgens u de oorzaak van sociaal isolement? Hoe kan iemand sociaal geïsoleerd raken? RE: Ja, ik denk dat dat van allerlei redenen kan hebben, dat kan natuurlijk te maken	Er zijn verschillende oorzaken mbt de problematiek. Van psychische redenen tot fysieke. Het kan te maken hebben met een verlies ervaring, waardoor men niet zichzelf kan isoleren. Maar vooral het	Oorzaken, sociaal isolement, mentaal, fysiek, onwetendheid, ontbrekende inzichten	Oorzaak	Zie kopje oorzaken in theoretische verkenning

	hebben met trauma's. Uhmm van uhh recent of vanuit uhm uit het verleden. Het kan te maken hebben met een beperking in uhh lichamelijke capaciteiten waardoor mensen niet meer uuh de deur uit uhh durven of kunnen. Het kan te maken hebben met uh verlies of rouw, uhm waardoor mensen zichzelf opsluiten. Maar ik denk vooral dat het gebrek in inzicht in uhm in hoe je je sociale contacten kunt aanboren of wat er voor nodig is om dat uhh dat op gang te houden dat dat grootste oorzaak is.	onvoldoende hebben van inzichten mbt de problematiek wordt gezien als de grootste oorzaak.			
107-114	IR: Uuhmm en speelt de maatschappij een rol rondom het problematiek eenzaamheid? Of sociaal isolement RE: of? Sorry? IR: Of sociaal isolement. RE: Ja naja, ik denk dat denk ik zeker, maar ik denk uhh dat de maatschappij steeds meer bewust wordt of dat de mensen steeds meer uhmmm de laatste jaren meer bewustwording is dat het een probleem is. Het is natuurlijk wel zo dat we in deze gejaagde maatschappij te weinig tijd hebben, voor ons zelf al en laat staan voor anderen. Uuhm en dat anderen heel veel met zich zelf, en ze werk en uhh bezig is en te weinig tijd vrij maakt voor de dingen die er echt toe doen… ((>)) Ja mensen gaat het wel inzien dat	De gejaagde maatschappij is de laatste tijd bewust van het feit dat men weinig tijd heeft voor zichzelf maar ook voor anderen. Daarbij speelt digitalisering ook een rol, men leeft vooral in een smartphone-wereld dan in de 'echte' wereld.	Invloeden van de maatschappij, opgejaagd, geen tijd, individualisering, digitalisering	Macro-niveau	

	we nou eenmaal te druk zijn, dat we te veel leven met onze smartphone en niet meer echt wereld hebben, maar een digitale wereld is het uhmmm is het nog niet omgezet tot uhhh…((>)) IR: het aanpakken daarvan… RE: jaa, neee. IR: Dus ik hoor u eigenlijk twee redenen opnoemen; individualisering en digitalisering. RE: [Ja, ja.] Ja.				
115-116	IR: uh, uit onderzoek blijkt dat er een verband zit tussen werkloosheid en sociaal isolement. Waarom is er volgens u bij sommige werklozen wel sprake van sociaal isolement en bij andere niet? RE: Uhmm, dat heeft met heel veel facetten denk ik te maken, maar dat zal zeker te maken hebben met een stukje opleiding of uhh in ieder geval uhh intelligentie niveau en letterlijk in uhh de omgeving waarin iemand al zit ook op het moment dat er wel werk is en hoe het netwerk is en daar om heen en daarbij ook de werkgever daarmee omgaat. Dus ik denk dat er meerdere factoren een rol spelen… Uuhm ((>)) ja. Geld ook wel, financiële situatie speelt ook wel een rol.	Intelligentieniveau, educatie, de sociale omgeving en financiële draagkracht spelen hierbij een rol.	Intelligentie, educatie, capaciteiten, sociale omgeving, financiële draagkracht, oorzaken	Oorzaak	Zie kopje oorzaken in theoretische verkenning
117-122	IR: En uhh wat zijn volgens u de gevolgen van sociaal isolement.	Er hangen veel gevolgen aan de problematiek. Maar veel	Gevolgen, ontwikkelingen,	Gevolgen macro-niveau	Zie gevolgen macro niveau in

	Dus stel dat meer mensen sociaal geïsoleerd raken… RE: ja.. ((>). Ja dat is een goede vraag. Dus in het geheel genomen… ((>)). Ja naja, dat kunnen veel gevolgen hebben. Als mensen steeds meer dat gevoel van eenzaamheid hebben en en dat ze geïsoleerd raken uhhhh dan uhhm komt er minder uhhh van de grond, in de wijk. Dat breidt zich natuurlijk wel uit… IR: heeft u het dan over de ontwikkelingen? RE: ja, ja absoluut. En ja… ((>)). Ja ik zit ja, nee. IR: U mag hardop nadenken. RE: Ja, ik nee. Ik laat 'm even zo. Ik zit zelf een beetje, maar er komt misschien zo wel wat bij. Haha.	eenzaamheid of sociaal isolement kan zorgen voor minder ontwikkelingen in de maatschappij.	maatschappij, macro-niveau		theoretische verkenning
125-127	IR: Wat is volgens u de beste aanpak voor sociaal isolement? RE: Ja, dat zien we hier ook vooral echt dat we daarmee worstelen. Dat we mensen uhhmm goed te kunnen traceren en vervolgens om daar iets mee te doen en uhhh wat wij merken is dat eigenlijk dat helpt is is letterlijk bij die mensen aanbellen en uhh eerst is even jezelf uhhhm vertrouwd maken en uhmm een kopje koffie met ze drinken om een uhhh vertrouwensband	Er worden verschillende belemmeringen ervaren om de werkvloer, de eerste is het traceren van de doelgroep en de tweede is de aanpak. Outreachend te werk gaan kan gebruikelijk zijn, mitst het op basis van een vertrouwensband wort aangepakt. Vanuit een vertrouwensband werken wordt gezien als de beste aanpak. Daarnaast moet de doelgroep duidelijk in kaart gebracht worden en daarbij gezorgd worden om de	Belemmeringen, aanpak, traceren, doelgroep, outreachend, vertrouwensband, middelen	Aanpak	

	te scheppen zodat je iemand mee kan nemen he. Als is het naar een sportclub, al is het naar een klaverjasavond of iets. Want dat lijk echt heel moeilijk, want alleen een belletje of alleen een uhhh een briefje door de deur met een folder van wij bieden dit mensen die zich eenzaam voelen dat is niet voldoende dus er zal heel veel mankracht nodig moeten zijn die mensen in kaart krijgen… of naja in kaart krijgen is één, maar om echt actie op te ondernemen dat is het tweede en dat is uhhhmm en dat dat dat is toch wel de grootste belemmering. Want dat zien we ook in onze ouderen groep he, we hebben heel veel ouderen die aangeven dat ze zich eenzaam voelen en we scoren ook een eenzaamheids-vragenlijst waarin ze aangeven dat ze eenzaam zijn, maar vervolgens uhhh als we ze dan bellen en zeggen van kom dan hier een kopje koffie drinken met mensen die het uhh ook leuk vinden om dat te doen, dan komen ze niet. Dus dat maakt nog dat ze een stap verder nodig is om ze gewoon echt aan de hand mee te nemen, dus dan praat ik over buurtcoaches en ABC-alliantie en maatschappelijk werkers, die hebben daar een grote rol in en vooral eerst even te vinden van wie zijn dat	doelgroep op één plek te krijgen.			

	nou en hoe uhhh krijgen we op één plek…				
129-134	IR: Uhh, hoe kan er volgens u voor meer participatie in de samenleving gezorgd worden. ((>)) Het lijkt een beetje op de vorige vraag… RE: Ja, dan bedoel je meer in participatie in de zin van heel breed. IR: ja, dat kan. RE: Ja, ik denk dat het helpt om uhhhh de mensen te benaderen met uhh of via iemand waardoor de drempel lager wordt. Dus toch uhh de doelgroep benaderen met iemand die uhhh wat herkenbaar voor hun is he, dus waarin mensen zich herkennen, waar mensen zich veilig voelen. Dan uhhh wordt de stap kleiner om ergens te deelnemen voor wie dan ook en ja door toch in een uhhhh in een stadsdeel of in de stad uhmm meer mensen de straat op te krijgen of de straat op te sturen met wat ik noemde uuhh; korte lijnen naar buurtcoaches, maatschappelijk werkers, uhmm ja. Mensen moeten samen iets doen, ik denk dat dat eigenlijk gewoon het aller belangrijkste is en niet voor sociaal geïsoleerden maar voor iedereen natuurlijk. Gevoel van samen creëert meer verbinding.	Mensen benaderen om de drempel lager te krijgen, helpt voor meer participatie in maatschappij. Mankracht kan zorgen voor meer participatie. Daarbij helpt een persoonlijk benaderingen zoals maatschappelijk werkers en buurtcoaches meer dan een folder.	Participatie, social work, mankracht, benadering	Participatie	

	IR: En uhh wat voor middelen zijn daarvoor nodig? RE: Ja uhh voor mensen, mankracht. Want met folder materiaal of met uh bereik je het toch niet. En natuurlijk mensen die met social media die uhhh er zal gewoon uhh. Ik denk dat het belangrijkste mankracht is ja.				
147-148	IR: uhmm wat doet Core-Active om het sociaal isolement te verminderen? RE: Nou ja, dat zijn eigenlijk de verschillende projecten die wij natuurlijk uhh die wij vanuit de gemeente heel erg mee bezig zijn of heel veel mee bezig zijn. En daarnaast hebben we bewust een huiskamer sfeer gecreëerd met een grote eettafel waarbij mensen een lekker kopje krijgen, mensen krijgen ook een kopje koffie bij binnenkomst een kopje koffie, kunnen ze wat kletsen, er ligt een krantje, zo proberen we een sfeer te creëren waarin mensen denken: ohja dit is wel leuk om er na toe te gaan. Er daarnaast zijn er ook verschillende doelgroepen, daar bieden we de mogelijkheid om tegen een gereduceerd tarief te sporten, dus mensen met een minima kunnen voor een goede prijs komen sporten.	Door middel van verschillende projecten, in samenwerking met de gemeente, heeft Core- Active een bijdrage aan het reduceren van het sociaal isolement onder verschillende doelgroepen. Core-Active zelf heeft daarnaast bewust een huiskamersfeer gecreëerd om te zorgen voor meer interactie onderling en gereduceerd tarief aangeboden om het toegankelijker te maken voor de doelgroep.	Verminderen, reduceren, middelen, doelgroepen, Core-Active	Aanpak	
149-152	IR: En uhhh, u zei het net al zo'n beetje. Jullie	Core-Active onderscheid zich van	Aanbod, Core-Active, sfeer, Amsterdam	Aanbod	

	wijken af van het standaard sportschoolbeeld. Zoals Basic-Fit en Fitt for Free. Uhmm maar uhm welke organisaties lijken op het aanbod van Core-Active hier in Amsterdam? RE: Poehhh ((>)). En bedoel je dan dat we een fysiotherapie en sportschool in één hebben of uhh… IR: Ja ook, maar ook van het gezellige huiskamer sfeer en de begeleiding. RE: Ja, ja. Nou dat vind ik een hele goede vraag. ((>)) Ik denk niet zo veel, maar ook omdat wij uitgaan van andere visie op gezondheid kan ik dit niet 1,2,3 praktijken noemen die daar… nee. ((<)) Eigenlijk durf ik wel te zeggen dat wij daar onderscheidend in zijn.	andere sportscholen zoals Basic Fit en Fit for free, door het een gezellige huiskamer sfeer te geven en begeleiding aan te bieden.			
161-162	IR: En uh hoe bevalt het programma Gouden Mannen nu voor deze mannen? Van west en nieuw-west RE: Ja nou, we hebben nu een groep. Een hele leuke groep. Zeker van 10 mannen die wekelijks komen en daarnaast zijn er veel wisselende mannen dan komt er een man en dan is hij weer een paar weken weg. Uuhhmm, wat we merken is dat is dat er nu een hele leuke buurtcoach vanuit Kantara. Die neemt de mannen echt mee.. hier na toe. En dat is een arabische jongen en die heeft een heel goed contact met die mannen	Er is een vaste groep van 10 mannen die regelmatig komen sporten. Daarnaast zijn er mannen die wisselend komen sporten. De (Arabisch sprekende) buurtcoach vanuit Kantara helpt hier enorm bij door de belemmeringen in de communicatie met deze mannen verminderen.	Doelgroep, enthousiasme, taalbarrière, belemmeringen, taalcoach	Belemmeringen	

	en het helpt ook dat hij de taal ook spreekt en uuhhm en die enthousiasmeert ze. En wat ie ook doet is, hij geeft een extra les op maandag. Dat is ook geweldig en dat stimuleren we ook, want dan stellen wij de zaal beschikbaar. En op dit moment is het enthousiasme in de groep echt heeel hoog en dat merken we uhhhm dat uhh dat de groep echt constant blijft de mensen vallen niet meer zomaar weg. Uhmm maar komen eigenlijk alleen maar er bij en zeggen ook niet snel meer een training af. Waar we in het verleden vooral merkte met de Ramadan, ja nu, echt wel een moeilijke periode was voor mannen om te komen sporten uuhm en ze dan snel afzeggen voor het sporten is er nu wel een mooie balans. Dat komt doordat de buurtcoach heel goed weet, hij doet ook zelf mee aan de Ramadan, en hij weet goed wat er beetje mogelijk is qua sportniveau. Dus nu zien we bijvoorbeeld ook tijdens Ramadan ook volledig volle groep. Ja dat is heeeel bijzonder dat hebben we zo niet eerder gehad. En uhm ik weet niet zo goed hoe het bij Kantara-brug met de andere activiteiten gaat met de mannen, want ze kunnen natuurlijk taal lessen volgen en computer lessen volgen dat durf ik niet te zeggen, maar het				

	sport gedeelte ja dat gaat echt heeeel erg goed. Ja. Dat is echt… Dat is wel eens anders geweest.				
177-178	IR: Uuhm zijn er dingen waar jullie tegen aanlopen? RE: Het helpt heel erg dat iemand is bij Kantara die echt letterlijk de eerst stap met ze zet. Dus meeneemt hier na toe, over de drempel mee en van: hier is Core-Active en uhh en als ze er eenmaal zijn, dan blijven ze vaak wel. Maar de eerste stap is dan moeilijk en we bieden hier ook de fysiotherapie aan. Dus mannen die klachten ervaren tijdens het sporten, dan ben ik er meestal bij dan kan ik even bijspringen van wat voor klachten zijn het kan ik ze van oefeningen voorzien of moeten ze even een afspraak met mij plannen, maar dat is dan merk je al dat die stap ook kleiner is dat mensen dat dus doen wanneer ze uhhhm die contacten niet hebben en dat ze dan met die klachten door lopen dus uhhh daarbij kan ik ze ook de bevestiging geven nouja sporten is ook vaak goed met deze klachten terwijl ze kunnen denken ja noujaa alles doet pijn als ik sport dus ik stop. Uhmmm en dat is zonde. Dus wij zien dat ze meer vertrouwen krijgen in hun eigen kunnen en hun eigen lichaam eigenlijk waardoor ze echt uhmm conditioneel maar ook uhm in	Vooral de werving werd als een belemmering gezien. Maar met de komst van de coach vanuit Kantara zijn de belemmeringen er niet meer. De mannen worden krijgen ondersteuning op maat aangeboden vanuit Core-Active. Met als resultaat: meer zelfvertrouwen en ontwikkeling.	Belemmeringen, resultaten, zelfvertrouwen, ontwikkeling	Resultaten	

	zelfvertrouwen en in kracht echt groeien.				
211-	En wat is de meerwaarde van Core-Active mbt het programma Gouden Mannen? RE: wat wij proberen te bereiken is dat met groep is dat we uhm de contacten goed onderhouden, mijn rol is daarin ook dat we regelmatig bij de mannen binnenloop en een praatje met ze maak. En wat we nu zien is dat als we de vertrouwen hebben, dat ze ook op andere momenten komen sporten uhmm dat ze voelen dat er interesse voor ze is en dat ik niet even om het hoekje gluur maar ook echt van hoe is het je en hoe gaat het nu met het vasten uhm ben je nog naar de taalcursus geweest uhmm ik denk dat en dat geldt ook voor de stagiaire die ik heb, we zijn oprecht betrokken in de levens van de mannen, dat doen we ook om naar voorlichtingen te gaan op ander emomenten en uhmmm mijn collega heeft ook bijvoorbeeld een voorlichting bij Kantara gegeven over het sporten en zo proberen we ook te laten zien dat we interesse hebben in hun levens en in hun cultuur… dus dat en op het moment dat ze dus hier met elkaar, in een besloten club, in een prettige omgeving kunnen sporten voor interessante prijs				

	natuurlijk uhh lidmaatschap kunnen sluiten, maakt wel dat ze uuh voelen dat ze welkom zijn.				
	IR: Uuhhmm heeft u succesverhalen met betrekking tot het programma met jullie aanbod er bij… ER: [Ja!] Dat is altijd leuk he? Haha. We hebben in ieder geval beschreven dat die mannen een abbonement hebben afgesloten, die hier zo'n drie tot vier keer in de week komen sporten. Nouja, ik denk dat dat een succesverhaal opzich is. Daarnaast doen we een meting van de gezondheid vna de mannen. Dat probeer ik drie keer per jaar te doen, soms lukt dat niet altijd, omdat die manenn dan een tijdje weg zijn. Maar in ieder geval twee keer per jaar. Dan vragen we een cijfer voor de ervaren gezondheid en dat is zowel lichamelijk als mentala gebied één cijfer te geven hoe ze dat op dat moment voelen en dat meten we dan na een aantal maanden nog een keer en vorig jaar is het zo dat alle mannen… ja alle mannen ((<)). Die zijn gestegen in hun ervaren gezondheid en gemiddeld genomen is dat meer dan één punt en ja dat is heel veel. Dus dat is natuurlijk fantastisch. Daarnaast zijn de mannen, je merkt dat er toch meer behoefte is voor sportmomenten. Dus er				

	is nu een extra moment gekomen op de maandag en er was ook een deelnemer die was op woensdag konfu lessen. Ja als het balletje eenmaal gaat rollen, dan merk je uhhh dat de mannen vooral in contact maar ook in beweging willen komen en ja dat zijn voor ons natuurlijk de grootste succesverhalen. ((<)). En er was ook een deelnemer die uhh. Afgelopen maanden heeft het stadsdeel west denk ik, maar het zou zo overal kunnen zijn, besloten dat bij Basic Fit uhh mensen met een minimum inkomen uhh gratis lid mochten worden en uhh dus was er een man die zijn abbonement wilde opzeggen want ik kan bij Basic Fit gratis sporten want dan houd ik meer geld over voor andere dingen en ergens waren wij daarin teleurgesteld, want wij voelen ergens wel een commitment naar die mannen toe en dat bleek in dit geval andersom niet zo te zijn. Uuhmm en dus hij had dus zijn abonnement hier opgezegd en ongeveer 1,5 maand later kwam hij terug. Ik ben daar drie keer geweest en het was daaar zo groot en ik iedereen deed zijn eigen ding en voelde mij zo verloren en niemand sprak mij aan. En toen is ie weer bij ons lid geworden. Dus dat is toch wel ja, in eerste instantie was het een beetje een teleurstelling				

	en dat heeft hij direct met de groep gedeeld uhhh dat ie zei van ja ookal is het daar gratis, jongens we hebben het hier zo goed met elkaar, dat dat moet je niet eens overwegen. Ja ja haha. Dat was echt heel leuk.				
	IR: Uuh ja, nog een paar vragen haha. Ik ga deze heel expliciet stellen, het is één van mijn deelvragen. Wat is volgens u de behoefte van de mannen die sociaal geisoleerd izjn? RE: Ja. Uhmm. Ik denk dat deze mannen behoefte hebben aan een uhhmmm aan een netwerk om zich heen en dat ze zich alleen kunnen opbouwen door in contact komen met mensen die uh in herkenbare of in een vergelijkbare situatie zitten en de behoefte daarin is uhhh dat ze uh met of door iemand geintroduceerd uhhh in een groep waarin ze dit kunnen delen met mensen en of dat nou is op sport niveau of uhhh of dat ze gaan biljarten of noem maar op maar ik denk dat dat de grootste behoefte is om in contact te komen met uhh ja lotgenoten… ja dat klinkt zo negatief vind ik maar uhhhmm ik denk dat wel uhh maar dus een netwerk opbouwen dat is behoefte en dat mag van lotgenoten zijn maar ook van anderen maar dat helpt wel om dat te doen.				
	IR en wat zijn volgens u de wensen van de	Meer netwerk, waar ze op terug kunnen vallen,	Behoefte, wens, doelgroep	Wens	

	sociaal geïsoleerde mannen. Dus dan heb je de behoefte en wensen als in de ideale situatie… RE: ja ik denk dat meer mensen om zich heen krijgen waar ze op terug kunnen vallen. Uhhh en uhhh dat ze ja op wat voor manier dan ook naja vanuit die behoefte dat voor elkaar kunnen krijgen en uhmmm ja… ((>)) ja wens. Ja ik denk een rijk gevuld netwerk waar ze op terug kunnen vallen uiteindelijk en zeker in situaties waarin het moeilijk voor ze wordt waarin ze eindelijk iemand hebben die uhhm waar ze steun in kunnen vinden.	is een wens van de sociaal geïsoleerde mannen. Sterk gekoppeld aan de behoefte…			
	IR: en wat is volgens u nodig om de sociaal weerbaarheid te vergroten? De vragen lijken een beetje op elkaar… RE: ja. Uhmm zelfvertrouwen dat ten eerste en allerbelangrijkste en dat kan alleen maar door uhh dat vertrouwen te ervaren in contact met anderen, want je krijgt pas vertrouwen in jezelf als je merkt dat je goed in contact bent met een ander anders wordt het heel moeilijk. Dus ik denk zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen dat dat het aller belangrijkste is	Zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen is vooral nodig om sociaal weerbaarheid te vergroten.	Behoefte, sociaal weerbaarheid, sociaal isolement, zelfvertrouwen, vertrouwen in anderen	Behoefte	

Interview 4

INTERVIEW 4

Gebruikte tekens:

[ ] Gelijktijdig spraak.
((<)) Een korte pauze (korter dan twee seconden)
((>)) Een lange pauze (meer dan twee seconden).
.,?!;: Normale interpunctie.
(! !) De nadruk leggen op iets. Tussen (! En !).
* * Er gebeurt iets om het praten heen.

Let op: achtergrondkleur toegepast in tabelcellen i.v.m. leesgemak, heeft verder geen betekenis m.b.t. resultaten

NR.	FRAGMENT (VERBATIM)	INTERPRETATIE	CODE	THEMA	THEORIE/LITERATUUR
83-90	IR: Ja, dus wat ik had begrepen tijdens mijn signalering is dat op.. wanneer ging ik de wijk in.. rond april, sorry eind maart was dat. Toen ik ze spraken toen hadden ze verteld dat Dynamo daar was, maar dat het onbekend was waarom ze gesloten waren. En ik heb dus toen gebeld naar Dynamo.. maar dat vonden ze dus heel fijn, zo een organisatie. RE: Ja, is die dus gesloten? IR: Ja die zat dus tegenover een van de moskeeën daar. RE: Ja.. oh.. ja ja. De locatie is waarschijnlijk verplaatst, want we hebben van Dynamo.. en dat kan je ook gewoon vinden… waar Dynamo zit. IR: Uhm.. dit was de moskee die ik bedoel en hier zaten ze dan. En hier tegenover.. waarom is Dynamo. RE: Daar weg? Ik weet niet hoe lang.. maar.. uhm.. je hebt sommige plekken waar er niet	Reden van verhuizing Dynama waar de mannen het over hadden (genoemd in de signalering) is dus omdat er geen voldoende vraag was.	Vraag, aanbod, Dynamo, signalering	Vraag	

	zoveel mensen naar komen.. uhm… en dan wordt het verplaatst. Dan gaan ze.. uhm.. fuseren ze met andere plekken of ze gaan naar een andere plaats. Dat kan. Maar ze zitten dus op de Rijnstraat 58.. IR: Uhum. RE: En dat is in de buurt van de Diamantbuurt.				
100-102	RE: Als je al aangeeft zij vinden het erg dat Dynamo weg is, terwijl ze een kilometer verder op zitten, dan is het wel handig om te weten dat Diamantbuurt en Roelof Hart Plein best wel uit elkaar liggen en dat kan ook wat betekenen voor de doelgroep waar je je op richt. IR: Ja RE: En dat soort dingen wil ik dus wel weten, want dat zijn factoren die meespelen en zwaarwegend kunnen zijn bij het resultaat en ook bij het succes he.	Aandachtspunt voor aanpak: Optie: Verder onderzoeken of de mannen gebonden zijn aan hun buurt.	Aanpak, behoefte, middelen, gebonden aan buurt	Behoefte	
106-119	IR: Ja want wat nu bij mij.. dan ga ik even hardop nadenken.. want ik had nog een interview met Core Active uh.. bent u daar bekend mee? RE: Nee IR: Dat is in West geplaatst en dat is dus zeg maar uh.. fysiotherapeute en sportschool in een. RE: Ja.	Tussenpersoon zetten die de taal van deze mannen zet, die als ware een middel is om ze van de ene plek naar de andere plek te brengen, kan goed werken. Zo hoeft men ook niet per se gebonden zijn aan hun buurt	Aanpak, gebonden aan de buurt, tussenpersoon.	Behoefte	

	IR: En dat is dus een integrale aanpak, dat is dus hun middel om dus ook sport en fysieke activiteiten te voeren en wat hun helpt.. uhm… Core Active is in West, bij de Baarsjes.. uhm.. en om ze daar naartoe te krijgen helpt 1 persoon en dat is dus een Arabisch sprekende of tenminste de taal sprekende buurtcoach. En uhm.. dat hebben ze.. uhm.. de resultaten van Core Active zijn ook meetbaar gemaakt ..uh.. ze hebben allemaal verschillende enquete uhm… en alles wordt gewoon in hun systeem ingevoerd. Dat zo een buurtcoach, dat de interactie en meenemen, dat dat gewoon echt helpt. RE: Ja. IR: Ze hebben nu echt een groep die regelmatig komt sporten en van alles RE: Ja IR: Dus ik zit nu te denken van uhm.. stel dan dat de locatie wat verder is, dat je dan een tussenpersoon zet die dan de doelgroep uhm.. Meeneemt. RE: Ja. IR: Hoe kijk u daar dan tegenaan? RE: Nee zeker dat is zeker belangrijk. Dat is dan 1 van de voorwaarde om ze daar naartoe te krijgen.				

	IR: Ja. RE: Dus in de aanpak of in het plan, als blijkt dus dat dat werkt. Dus als je 1 contactpersoon moet hebben of uhm.. een soort van model, rolmodel, sleutelfiguur of hoe dat dan ook heet. Die ze dan wel kan aanzetten of uh.. aanmoedigen, stimuleren, empoweren om daar naartoe te gaan, dan zou je in je aanpak ook eerst daar naar moeten zoeken. Blijkbaar is dit in de andere organisaties ook niet gelukt. Dus dan zou je in je aanpak ook mee moeten nemen dat je.. dat je.. uh… echt.. uh.. een van de voorwaarden is.. uh.. voor het lukken van die plan, is om die contactpersoon te vinden en in te zetten.				
143-147	RE: Dat we eerst daarmee beginnen, en daarna gaan we dus, dan hebben we al een aanbod, dan kunnen we tegen de mannen zeggen van; vind je het erg om naar uhm.. weet ik veel… twee kilometer verderop te gaan? Weet je, geen probleem. Wij gaan gewoon zorgen dat je daar komt. We gaan iemand aan jou verbinden.. IR: Ja RE: Die ervoor zorgt dat jij daar aankomt. Dat je dus al die factoren die belemmerend kunnen werken, dat je die wegneemt. Zodat uhm.. voor mijn part maakt het	Een tussenpersoon als middel om er voor te zorgen dat belemmerende factoren zoals vervoer of een maatje om samen mee te gaan, weggewerkt wordt zodat mannen ook echt gaan naar de activiteiten	Middel, tussenpersoon, aanbod, belemmeringen, activiteiten, maatje, behoefte	Behoefte	

	niet uit of ze 30, want er staat iets van 30 mensen die ze dan bereiken. IR: Uhm ja in het plan ja. Dat is een grove schatting. RE: Als het er 3 worden uiteindelijk, als je alle voorwaarden zo hebt geschapen dat het niet kan mislukken en het worden er uiteindelijk toch maar 3 man die dus zijn geholpen. Dan ben ik al tevreden.				
	RE: Want dit is een van de dingen waar ik ook tegen aanloop. En dat, dat zijn 1 van de, ze moeten een peer hebben. IR: Ja. RE: Iemand met wie ze kunnen, of op zijn minst een man. IR: Op zijn minste een man. RE: ja ja. IR: He als het een jongere man is, dan is het ook moeilijk. Maar liever een man die van hun eigen leeftijd is. Heel informeel he, meer een maatje, maar dan met een doel een beetje. He, dus wat werkt. Ja. En dat soort dingen moet je in het plan opnemen. Al zijn het onderbuikgevoelens, al zijn het, is het helemaal niet..	Een peer is belangrijk om de doelgroep te benaderen. Verder kan er ook vastgesteld worden dat meerdere zorgprofessionals in het zorgdomein tegen de benadering van deze doelgroep lopen.	Peer, doelgroep, benadering, belemmering, professionals, behoefte	Behoefte	
211-213	RE: En daarom is het niet gewerkt in al die andere instellingen.	Aanbod van andere organisaties hebben niet gewerkt omdat de benadering niet	Aandachtspunt, benadering, aanbod, afstemming op doelgroep, uiterlijke	Behoefte	

	IR: Ja misschien te westers. RE: Als zij, eerlijk gezegd, als zij gewoon met een witte vrouw, een jonge vrouw gaat naar ze toe en zegt van jongens kom mee, je mag hier sporten, je mag hier, ik, ik gaan ze niet, doen ze niet. IR: Nee nee nee, maar weet je dat dat het verschil is met Core Active. Want Core Active is best wel Westers zeg maar dan.. uhm.. blonde vrouwen, blanke vrouwen, en ze kwamen eerst niet sporten, maar sinds 2018 uhm, rond augustus 2018 tot nu is dus die Arabische coach en dan merk je gelijk de resultaten. Dat het in 1 keer omhoog gaat. De begeleiding is gewoon uhm.. dus de dame die de sport aanbied, is nog steeds dezelfde vrouw, alleen het mannetje, dus het poppetje die daar tijd doorbrengt, dat is het. En daar zit eigenlijk een beetje, ik ga het niet echt benoemen, maar haha. Het is gewoon echt. RE: Haha, maar ik ben daar nog wel best kritisch over, want ik maak die dingen in het dagelijks leven mee. Ik zit ook heel dicht op die groepen en ik weet dat dit 1 van de issues is waar je tegenaan loopt en die een resultaat in de weg kunnen staan. En ik hoop niet dat als ze daarmee komen dan, dan ga ik dit plan	afgestemd is op de doelgroep. Daarnaast lopen meerdere professionals in het zorgdomein tegen dit probleem aan omdat ze niet de uiterlijke kenmerken hebben van de doelgroep.	kenmerken, professionals		

	afschieten. Ik ben echt resultaat gericht bezig en ik ben niet van de wereld verbeteren, zo van uhm ja met alle goede bedoelingen prima, maar ik wil dat deze groep benaderd wordt. En dat er iets gebeurd, en ik vind alle bedoelingen goed, ik ben van diversiteit he.				
216-221	IR: Ja mee eens. Niet iedereen is hetzelfde en je kan niet 1 aanpak voor iedereen, of je kan er niet voor zorgen dat ze het dan maar accepteren RE: Nee. IR: Dat kan nog niet. Tenminste niet met de eerstegraads. Daar, daar, dat is een beetje… RE: Om daar te komen, want je moet ze ook ergens kunnen prikkelen, ergens naartoe bewegen en daarna, en dat is dus een onderdeel ervan, kan je ze wijzen erop dat wij hier in Nederland heel anders met elkaar omgaan. He, maar dat is pas stap 5 of 6 in het hele proces. Dus eerst het doelgroep bereiken. IR: Ja, het vertrouwen. RE: En bewegen, om inderdaad het vertrouwen te winnen, om vervolgens te zeggen he luister, we zijn allemaal nu aan het sporten, in vrijheid en iedereen is gelijk enz. Dan kun je met dat soort dingen komen, maar als je bij eerste contact al	Geen één aanpak voor iedereen. Laagdrempelig benaderen, met de juiste uiterlijke kenmerken, voor het vertrouwen en daaruit werken naar ontwikkeling.	Maatwerk, belemmering, behoefte, ontwikkeling	behoefte	

	gaat zeggen van uhm, stel je voor dat ik, en dat is helaas zo, dat ik een witte jonge vrouw ben en ik ga naar een Arabisch sprekende man, hij spreekt goed Nederlands en wat dan ook, en ik zeg tegen hem, weet je wat je hebt geen werk, maar ik zou u aan werk kunnen helpen en ik zou u leren enz. Dan zouden ze denken van prima, maar uhm.. geef mij het geld dan maar ofzo en ik zoek zelf wel. Dan gaan ze op zoek naar andere mensen die ze kunnen helpen. Maar ze zullen het niet aannemen van degene zelf die het aanbied.				

Interview 5

INTERVIEW 5					
Gebruikte tekens: [ ] Gelijktijdig spraak. ((<)) Een korte pauze (korter dan twee seconden) ((>)) Een lange pauze (meer dan twee seconden). .,?!;: Normale interpunctie. (! !) De nadruk leggen op iets. Tussen (! En !). * * Er gebeurt iets om het praten heen. ***Let op: achtergrondkleur toegepast in tabelcellen i.v.m. leesgemak, heeft verder geen betekenis m.b.t. resultaten***					
NR.	**FRAGMENT (VERBATIM)**	**INTERPRETATIE**	**CODE**	**THEMA**	**THEORIE/LITERATUUR**
21-22	IR: Ja en even om terug te komen op de vraag, wat waren de, wat zijn uw verwachtingen met betrekkingen van dit onderzoek? dus hypotheses heeft u een verwachting dat u denkt dat die kunnen uitkomen. Wat zijn de gedachtes van dit onderzoek? dus los van uw vader. Wat kan er met dit onderzoek gebeuren? RE: Uhm, ja eventueel een groep die jullie proberen te raken om die mensen wat socialer te maken en daar op streven denk ik toch?	Hypothese: De resultaten van het onderzoek zullen helpen om mensen socialer te maken.	Hypothese, verwachtingen	Hypothese	
62-64	RE: Nou ja als je een bepaalde pad bewandeld en je gaat daar door ja je kan je kan uhm als je je comfortabel in voelt daar, ja dan ga je daarin door dan blijf je wel een beetje hetzelfde doen ik denk dat ze het daarin wel zit dat iedereen wel is opgegroeid op een bepaalde manier, een bepaalde vriendenkring heeft een bepaalde manier van doen en laten. En als je jezelf niet ontwikkeld op dat gebied ja dan weet je ook niet of	Scholing zorgt voor meer ontwikkelingen in het leven	Oorzaak, gevolg, ontwikkelingen	Oorzaak, Gevolg	

	dat goed is of slecht en of je het misschien beter kan. Ik denk dat het wel voornamelijk in de ontwikkeling zit. In de ontwikkeling van de individu zelf ja hoe bereid ben je om jezelf te blijven ontwikkelen IR: Ja RE: Ja en je merkt wel hoe meer iemand zich ontwikkeld hoe meer die zich ook sociaal gezien uhmm kan aanpassen of het nou hier is of in Duitsland of België of weet ik veel wat als jij je voldoende hebt ontwikkeld of het nou op studie is of op wat anders dan kan je heel eenvoudig aanpassen aan je omgeving. En dat zie je dan ook wel kijk uiteindelijk het draait op de niveau dat je hebt gestudeerd of je nou uhm.. ik kon ze op een hand tellen mijn vrienden die niet zijn door gestudeerd uhm hoe stereotypisch maar ja hoe erg ze zijn vastgeroest in hun doen en laten en je ziet ook gewoon de mensen die de moeite hebben genomen om verder in het leven te komen en om zelf na te denken van oke.. dat ik het niet anders wil aanpakken of of iets anders doen, die het niet anders snappen. daar zie je het wel een beetje aan .				
	IR: Ehm ja bent u bekend in stadsdeel zuid RE: Ja ik woon hier wat bedoel je met stadsdeel zuid , wat bedoel je met	Zuid is multicultureel, divers in de bewoners. Van full-time werkende burgers tot hangjongeren.	Zuid, stadsdeel, beschrijving	Stadsdeel Zuid	

	stadsdeelzuid, gemeente IR: Ja RE: Nah.. nee niet echt in aanraking gekomen ofzo IR: Nee u woont er u werkt er eh hoe zou u het stadsdeel beschrijven? RE: Gezellig, ik weet niet hoe moet ik het beschrijven, ja.. leuk kan leuk zijn maar je ziet ook heel veel meer, ziet ehm in ergens anders in Nederland je hebt er van alles je hebt ehm je hebt hoog opgeleiden typetjes die helemaal netjes zijn en dagelijks hun ding doen en ehm op het terras zittenofzo weet ik veel wat je hebt straatjochies ja hoe moet ik het zeggen het is gewoon gezellig divers leuk. IR: Ja ik maar ik hoor u zeggen dat er wel heel veel verschillen zijn RE: Ja er zijn zeker verschillen er is van alles en nog wat ehm als je ehm als je een toppunt wilt van multicultureel dan moet je hierzijn denk ik				
	IR: Ehm het zijn een paar vragen en de eerste vraag is dan ehm wat is volgens u ehm ja eenzaamheid? Wanneer is iemand eenzaam? RE: Ai ik denk dat eenzaamheid wel echt een keuze is ja ehm wanneer is iemand	Eenzaamheid wordt gezien als een subjectieve ervaring, meer een gevoel. Een belevenis. Sociaal isolement geen sociale steunpilaren hebben in het leven. Er kan sprake zijn van sociaal isolement zonder dat er	Begrippen, begripsverheldering, sociaal isolement, eenzaamheid	Begripsomschrijving	Zie kop begripsverhelderi ng in theoretische verkenning

	eenzaam is als hij geen omgeving heeft waar hij sociaal in is, of iets of hij zich niet in een omgeving plaatst waar hij sociaal kan zijn ik denk dat het meer een keuze is ik denk niet dat als je in Amsterdam woont dan moet je wel heel veel moeite doen om je sociaal te isoleren. IR: Nee we hebben het nu over eenzaamheid he dus je hebt eenzaamheid en sociaal isolement en de eerste vraag is wat is volgens u eenzaamheid en de tweede vraag is dan.. RE: Ja, eenzaamheid is dat je je eenzaam voelen wat houd dat houd gewoon in dat je nou jou idee dat je met niemand je gevoelens maar ook je gevoelens wat je hebt gedaan hoe je in het leven staat dat je het met niemand kan delen, of dat je het gevoel hebt dat je het met niemand kan delen dus dat je ja het is zoals ik het zeg het is het gevoel he IR: Ja dus meer de ervaring van RE: Ja kijk dat jij dat het gewoon gevoel hebt dat niemand naast je staat of dat je niemand naast je hebt dat je ehm met niemand iets kan bespreken of dat je gewoon of je zorgen of je blijdschap dat er gewoon niemand is IR: Ja	iemand zich eenzaam voelt.			

	RE: Ja je kan het ook best eenzaam zijn in het hartje Amsterdam zitten met vijfhonderdduizend weet ik veel mensen om je heen het blijft een gevoel he het is ja je kan niemand eh lezen je je weet niet wat degene tegenover allemaal je ervaart ja IR: Ja het is dus meer RE: Je kan met iemand ehm gezellig iets gaan drinken en doen en leuk en aardig van alles en nog wat over hebben doen die persoon kan zichzelf nog steeds eenzaam voelen IR: Ja ja oke en en wat is volgens u sociaal isolement sociaal geïsoleerd, wanneer is iemand sociaal geïsoleerd RE: Ik denk dat als we een stapje terugzetten ik denk dat eenzaamheid en sociaal isolement niet het zelfde zijn of ook niet perse aan elkaar gerelayeerd zijn en ik dat het misschien ik denk niet dat het goed is benaderen dat mij laat ik het zo zeggen ik denk dat mij vader zich niet eenzaam voelt, nee echt niet hij heeft zijn kinderen en van alles en nog wat ehm weetje hij heeft genoeg mensen met wie hij kan praten en kan doen ehm en sociaal isolement is denk ik meer een keuze dat jij.. dat jij hoe zeg je dat dat je jezelf beperkt tot een bepaalde omgeving..				

	IR: Hm hm RE: Of dat je door door hoe noem je dat nou gewoon hoe jij bent opgevoed of door je levenservaringen of door alles en nog wat dat hele tunnelvisie gevoel ehm dat jij een bepaalde pad zit te bewandelen waar jij gewoon geïsoleerd bent, je hebt een bepaalde omgeving daar wijk je gewoon niet van af, je weet gewoon niet beter. IR: Oke dus ehm, oke en wat is volgens u de verschillen tussen eenzaamheid en sociaal isolement, dan kom ik zo terug dan ehm hoe eenzaamheid en sociaal isolement in het verslag word opgenoemd, maar wat is volgens u het verschil tussen eenzaamheid en sociaal isolement? RE: Ik denk dat eenzaamheid meer een gevoel is en dat sociaal isolement misschien een daad is .. Of dat het he is meer van eenzaamheid ja het is meer van eenzaamheid is meer een hoe zal ik het zeggen gevoel een gevoel dat je niemand om je heen hebt, maar ik denk dat sociaal isolement meer dat je diverse omgeving of vrienden of iets dat je dat gewoon niet hebt want je kan best eenzaam zijn dat je 50-60 vrienden hebt of dat je een een omgeving hebt maar ik denk dat				

	isolement dat dat meer is dat je ehh.. IR: Dat jij die mensen .. RE: Dat je die juist niet hebt. IR: Dat je geen steun of.. RE: Het kan ook zijn dat je je niet eenzaam voelt terwijl je wel sociaal geïsoleerd bent				
	RE: Ja dat is precies denk ik wat mijn vader heeft want dat is wat ik bedoelde ik denk niet dat hij zich niet eenzaam voelt maar ik weet wel dat hij sociaal geïsoleerd is , maar dan kom je op het feit van wat ik bedoelde dat mijn vader .. IR: Ohw momentje hoor RE: Dat mijn vader het hulp niet wilt omdat hij waarschijnlijk ehm.. IR: Dat hij het nut er niet ziet? RE: Het nut dat hij zich zelf niet sociaal geïsoleerd voelt IR: Maar volgens u , misschien ben ik dan een stap te ver maar, volgens u is uw vader wel sociaal geïsoleerd. RE: Ja maar dat hij zich niet eenzaam voelt	Er is sprake van sociaal isolement, zonder dat er sprake is van eenzaamheid onder de respondent	Sociaal isolement, eenzaamheid, problematiek	Sociaal isolement	
	IR: Ehm oke, wat is volgens u de oorzaken van sociaal isolement hoe kan iemand.. *GENIES*	De oorzaken van sociaal isolement zijn o.a. digitalisering en 'way of living'., zich niet aanpassen aan de tijd. Men weet niet beter. Ook inadequate coping mechanismen, zoals	Oorzaken, sociaal isolement, digitalisering, coping	Oorzaken	! = Info komt grotendeels overeen met interview 1

	RE: Ehm wat is de oorzaak, ja ja.. ik denk dat het zowiezo wel typerend is bij wat oudere mannen ik denk dat ze een bepaald leven geleid en dan uiteindelijk dat ze niet mee gaan met de tijd ik denk dat dat het probleem is.. IR: En wat bedoeld u met niet mee gaan in de tijd? RE: Ja als je omgeving veranderd dan moet je ook mee veranderen anders ga je het niet uithouden, we zijn sociale wezens als jij je vast houdt aan bepaalde tijdsperk of cultuur of iets in die zin dan en je omgeving veranderd dan ga je nooit en nooit ga je in zo een omgeving kunnen uithouden, ik denk dat dat wel 1 van de reden is dat ze zo sociaal geisoleerd zijn ik denk dat ze gewoon zoals ik zeg, 30 jaar geleden was het heel anders dan nu. IR: En een voorbeeld daarvan is de bijvoorbeeld de digitalisering, denkt u dat dat een deel uitmaakt met sociaal isolement of bijvoorbeeld.. RE: Ja ja ja, jawel jawel IR: Want zo een smartphone is wel een middel om te communiceren en als je.. RE: Ja maar mijn vader gebruikt zo een old Nokia, ik weet ook niet	zichzelf terugtrekken in de maatschappij in plaatst van het initiatief te nemen, zijn oorzaken van het sociaal isolement.			

	waar hij het vandaar haalt om een nokia te gebruiken die ik ooit heb gebruikt ik heb het wel vaker gezegd, maar hij kan ook niet een smartphone gebruiken nu, dat is ook wat ik bedoel hij gaat niet mee met zijn tijd. Ik denk dat het met heel veel mensen zijn die ouder worden maar dat ze gewoon niet ehm niet ontwikkelen, uiteindelijk draait het om het ontwikkelen dat zij ik ook het begin, het is gewoon ontwikkelen. *GENIES* RE: Nee dat is ook wat ik bedoel ja het is ze gaan gewoon niet mee met hun 1 van de zaken he kijk 13 jaar geleden had je van die Turkse gemeenschap in Nederland die zitten allemaal op hun bundeltje en dat is dus ja en dan blijven ze een beetje daar.. IR: Zo een thee huis bedoelt u dan of .. RE: Ja theehuis of niet eens een theehuis het feit dat ze hierheen zijn gekomen op het moment dat ze hierheen zijn gekomen ja wat ga je dan doen, ehm en zeker van het sociaal perpectief er is niet direct te intrigeren, je gaat gewoon je comfortzonde in dus wat gebeurd er die gasten die allemaal uit Turkije komen of Marokko of weet ik veel wat die gaan elkaar op zoeken.				

	IR: Ja RE: Ehm, en ja in de tussentijd kunnen ze geheel geïntrigeerd zijn aan de maatschappij, mijn vader als voorbeeld neem hij is wel gewoon geïntrigeerd, hij zit wel in de maatschappij, Nederlandse maatschappij alleen ja, als het neer komt op jou waar hij voor kiest waar zijn voorkeur naar uitgaat is wel dat. Daar voelt hij zich fijn en veilig en goed en ehm.. IR: Als we terug komen na de vraag wat is volgens u de oorzaak van sociaal isolement? RE: Niet mee gaan met de tijd, niet mee gaan met de tijd, ehm ja een bepaalde wave of life hebben laat ik het niet zo zeggen, laat ik het zo zeggen de oorzaak licht gewoon in dat ze zich niet hoe zeg je dat, dat ze zich niet aanpassen aan hun constant veranderende omgeving.. IR: Ja RE: Ik denk dat dat het gewoon is dat ze zich gewoon niet aanpassen. En als je je niet aanpast ja je blijft, je wordt geschiedenis dat is het, je wordt een stukje he dat er gewoon niet inpast, je zit gewoon niet meer in het puzzeltje, je past er gewoon niet in, Ja en wat gebeurd er je krijgt gewoon dit.				

	IR: Ja RE: Ja en dan is het de taak van de maatschappij om daar wel in iets te betekenen, want ja ehm ieder mens heeft een bepaalde waarden. Of ehm het is wel een mens wel een persoon die wel 50 jaar onderdeel is van de Nederlandse maatschappij is, en ja als je ziet dat je medeburger ehm dan niet goed gaat dan ga je toch iets voor doen. Ja, eh even kijken ehm u zei het al eigenlijk al een beetje ehm speelt een maatschappij een problematiek sorry, speelt de maatschappij een rol bij problematiek rondom RE: Ja tuurlijk, ja of het een rol het probleem is juist dat het geen rol speelt. IR: Dus u vindt dat de maatschappij.. RE: Nee de maatschappij komt toch niet aankloppen met hey kom je naar buiten? Tuurlijk niet de maatschappij gaat gewoon door, het is juist aan jou om je ehm aan te passen aan de maatschappij..				
	Re: Want dan ga je ook als maatschappij ga je vooruit.. IR: En dan ga je ontwikkelen RE: Als jij een deel hebt en die zit in gewoon in zijn eigen bubbeltje zijn eigen ding te doen, en	Geen ontwikkelingen in de maatschappij als gevolg van sociaal isolement	Gevolg, sociaal isolement	Gevolg	Zie stuk in theoretische verkenning geen ontwikkelingen op macro-niveau

	de maatschappij gaat maar door en die heeft geen weet van dat kleine deeltje dat na buiten valt, dan ga je nooit een diverse maatschappij hebben. IR: Of een ontwikkelende bedoeld u of.. RE: Ja een ontwikkelende is een diverse maatschappij dus, je gaat nooit een maatschappij hebben waarin iedereen wordt geaccepteerd omdat dat deel ook geaccepteerd moet worden zich niet aanpast.				
	IR: Ehm, we hebben het gehad over de gevolgen maar wat is dan volgens u de beste aanpak voor het sociaal isolement ? RE: Ja ik denk, kijk het identificeren van deze individuen.. IR: Bedoelt u dan bewust wording of traceren .. RE: Ja traceren, identificeren en gewoon weten van oke dit is onze groep met sociaal geïsoleerde personen, en dat je echt een beeld krijgt van hoeveel personen het zijn en ehm dat je gewoon weet wie het zijn punt. Twee is dat jij zelf die toenadering moet zoeken naar die personen zelf van zou je dit niet willen doen, en dan moet je niet zo kortaf zijn en een weet ik veel briefje doen door de brievenbus doet, dat	Identificeren wie deze mannen precies zijn en persoonlijk met de juiste uiterlijke kenmerken benaderen, anders werkt hij niet mee. Via de kinderen is een mogelijkheid daarin. Een flyer en folder door de brievenbus werkt niet. Een tussenpersoon met de juiste uiterlijke kenmerken is cruciaal om deze mannen te benaderen.	Aanpak sociaal isolement, tussenpersoon, Persoonlijke benadering, Uiterlijke kenmerken, Belemmeringen in de hulpverlening	Aanpak	Aanknopingspunt met interview stadsdeel

	gaat toch niet helpen hij gaat het toch niet lezen. Dat weten we gewoon als jij een briefje krijgt over weet ik veel van een stichting van kom je even langs dan ga je toch ook niet. Wat je moet doen is persoonlijk contact hebben, en dat is gewoon ehm iemand vanuit en niet en je kan niet Henk die 20 jaar is, kan je niet sturen naar zo iemand. Dat gaat niet werken. Stuur iemand van zelfde achtergrond stuur iemand met he die wel die persoon gaat snappen en die wel iets gemeen heeft, waardoor ze het gesprek aan gaan. IR: Stel dat ik we hadden het al een beetje ehm, we hebben het hier wel eerder over gehad maar stel ik ga nu naar u vader ga en ik zeg van hey ehm.. RE: Hij gaat toch zeggen hij gaat je toch niet beantwoorden. IR: Waar licht het hem dan in, daar mag u heel transparant in zijn. RE: Ja hij voelt zich niet comfortabel.. IR: Waarom is dat zo? RE: Hij voelt zich niet comfortabel ander is hij ziet geen probleem in. IR: En waarom voelt hij zich niet comfortabel ? RE: Ja je bent, hoe oud ben je ? 21				

	IR: Ik ben 22. RE: Ja je bent een 22 jarige ehm Turkse jonge dame, Turks-Nederlandse die aan komt kloppen over sociaal isolement, en jij bent 60+ met een kind en klein kinderen al dat gedoe en ehm IR: Ja ja. RE: Dan ga jij toch ook niet ehm die persoon gaat jou toch niet snappen, of dat gevoel heb je dan toch al, en dat bedoel ik je moet wel de juiste mensen toe sturen anders gaat het toch niet werken. IR: Ja, oke.. RE: Zelfs ik kan niet praten met mijn vader. Op dit gebied. Tenminste hij gaat toch niet.. IR: Nee want? RE: Ik ben zijn zoon , wat heb ik te zeggen toch. IR: Even kijken ik denk dat hij dan, klopt dat. RE: Ja IR: Zo beter..ohw want dan komt hij. Dus als ik ehm u zegt een flyer werkt niet en brief door een postbus werkt niet maar echt benaderen. RE: Als jij actief bent in je wijk stel je hebt zoiets opgezet je bent een stichting en je gaat actief zijn in je wijk, dan weet				

	je ook wie er in gaan zitten en dan heb je een beeld bij en oke van wie is nou de groep mijn doelgroep, en 2 is en dan weet je ook gelijk ehm deze mensen moet ik sturen om te praten . Of ik moet met deze manier met deze manier met ze praten. Kan niet je kan niet zomaar dat is het hele onwetendheid van het halve werk dat meestal wordt gedaan, van eh jaa gaan ze stagiaires sturen naar de gasten. Die gasten gaan toch niks zeggen die zeggen toch van donderop. IR: Ja kort om de bocht maar. RE: snapje het is meer van je kan het niet serieus nemen. Ehm dus wel de juiste persoon naar hem toe sturen en gewoon echt persoonlijk contact met ze hebben. Ik zeg niet zo zeer dat je constant zijn deur kloppen. Maar je moet wel 1 op 1 een gesprek aangaan en wel die persoon een beetje leren kennen. En ook weten en proberen achterhalen wat of wel kenbaar maken dat er wel een bepaalde sociaal isolement bij hem speelt, pas op het moment dat diegene bewust is, van wat hij doet en dat is ook heel lastig om voor elkaar te krijgen. Maar het benoemen is al genoeg, dan kan je hem uitnodigen van oke kom even langs en we kunnen dit doen en we hebben deze activiteiten.				

	Je moet de persoon comfortabel laten voelen. IR: Ehm ehm, want u zegt van hij moet benaderd worden door vertrouwde relaties eigenlijk een beetje of tenminste die herkenbaar is in ehm RE: Wat je ook kan doen is ehm na die kinderen van die persoon stappen en gewoon die aanspreken van dit dit en dit, lijkt je niet is ehm IR: Ja want de kinderen kunnen wel de ouders overhalen? Of tenminste.. RE: Niet overhalen, maar die zijn toegankelijker tot het persoon, die kunnen met hun praten. Maar dat wil niet zeggen dat het werkt. Ik zeg maar iets. Ik ben ook geen expert in.				
	RE: Ja, niet alleen niet perse reclame, maar kijk die personen, ja, je kant niet een google advertentie zetten, want die gasten gebruiken geen google, je kan geen flyers uitdelen, want die gasten lezen het toch niet. Dus ja, je moet het op persoonlijk contact houden. Via via, stel uhm, een van die gasten hoort het en die vertelt het aan die andere en die vertelt het weer aan die andere en, en zo moet het een beetje rond gaan. En dan komt het weer op neer, die persoonlijk contact.	Geen aanbod aanbieden via het internet, flyers, maar persoonlijk contact houden.	Behoefte, sociaal isolement, persoonlijk contact, uiterlijke kenmerken	Behoefte	! = Resultaten komen overeen met interview met stadsdeel

	RE: Ik weet niet, hij heeft nog niks geprobeerd, ik weet niet. Ik denk uhm. Ik denk dat hij het gewoon heel fijn zal vinden als hij gewoon mensen om zich heen heeft, uhm, waar ie zijn problemen mee kan bespreken. Ik denk gewoon uhm.. IR: Dus eigenlijk het netwerken. RE: Ja het netwerken. Dus het er gewoon over hebben, heel laagdrempelig. IR: Ja, ja en, en al die andere zaken, ja, dat is meer voor de ontwikkeling, kijk al die andere zaken dat is meer dat de samenleving er baat bij heeft, dat de maatschappij er baat bij heeft. Dat ontwikkelen, met telefoons, met al die dingen, met computervaardigheden, dat dat allemaal goed is voor de maatschappij. Maar wat is goed voor mijn vader, uiteindelijk ook wel goed dat hij zich mee ontwikkelt. Maar uhm op nummer 1 staat wel dat uhm, dat ie zich kan, dat ie gewoon kan socializen met mensen die uhm, met mensen.	De behoefte van respondent is netwerken, mensen om zich hee hebben, waar hij zijn problemen kan bespreken. Dat heeft een positieve invloed op micro niveau	Micro niveau, aanpak, aanbod, macro niveau behoefte, sociaal isolement	Behoefte	Behoefte piramide van Maslow
	IR: Ja, uhm, oke, we zijn al bijna bij het einde hoor. Uhm, ja, even kijken, wat is uhm, wat is volgens u de behoefte van de mannen die sociaal geïsoleerd zijn? RE: Ja dat is wat ik al, dat is gewoon dat ze interactie met elkaar	De behoefte van de sociaal geïsoleerde mannen is interactie hebben met elkaar. Enerzijds kan ‘lotgenoten’ helpen om een interactie te hebben met elkaar. En wanneer sprake is van ontwikkeling, dat ze als	Behoefte, Gouden Mannen, aanknopingspunt	Behoefte	Zie het traject van Gouden Mannen in theoretische verkenning meso-niveau

	hebben, dat ze niet meer sociaal geïsoleerd zijn. Enerzijds met de groep waar ze zich aan kunnen relateren, waar ze allemaal een beetje hetzelfde zijn, en dat ze zich daarmee gaan socialiseren, en op het moment dat ze zich ook ontwikkelen als groep zijnde, dat ze weer daarbuiten stappen. Dat ze weer met de samenleving meegaan.	het ware daaruit kunnen stappen en verder kunnen gaan. Aanknopingspunt met Gouden Mannen traject			
	IR: Oke, en wat is volgens u de wens van sociaal geïsoleerde mannen? RE: Ja ik denk niet eens dat ze het besef hebben dat ze een wens hebben, maar dat, dat de wens is dat ze uhm, een diverser leven gaan leiden. IR: Ja, dus stap 1 is eigenlijk bewustwording? Hoor ik U? RE: Ja tuurlijk, ja.	Bewustwording dat het anders kan. Een wens creëren.	Wens, sociaal isolement, bewustwording, creëren	Wens	
	RE: Ja het is, het is zo geïsoleerd, daar zit het hem ook in, ja, hij heeft een paar vrienden, ja, het komt een beetje op neer dat ie in zijn eigen wereldje zit. IR: En heeft je vader voldoening op een dag? RE: Nee, nee. Het is gewoon copy paste elke dag. Daar zit het hem ook voornamelijk in. IR: Geen afwisseling? RE: Ja, ja, en daar, daar zit het ook in, daar wordt hij ook niet goed van. Want je merkt ook dat ie qua humeur, dat is ook	Geen afwisseling hebben in het leven heeft een verband met sociaal isolement. Dit heeft negatieve gevolgen om het humeur.	Oorzaak, gevolg, sociaal isolement, negatief	Oorzaak, gevolg	Zie theoretische verkenning

	al wat minder, omdat ie ook gewoon. Hij haalt geen voldoening meer uit zijn dag.				
	IR: Ja, en wat is volgens u de formule voor een perfect leven voor u vader? Re: Voor mijn vader zelf? Uhm dagelijks wakker worden met een doel, voor die dag. IR: Dagbesteding of? RE: Dagbesteding. IR: Iets waar hij voldoening uit haalt? RE: Ja, ik weet dat ie houdt om met auto's te klussen ofzo, dat ie dat kan doen of weet ik veel wat. IR: Ja ja. Oke, en uhm, wat heeft ie van die formule al? RE: Ja vrouw, kinderen, kijk, familie dat zit wel dicht. IR: Nee van de formule, dus, dus je benoemt net uhm. RE: Ja dat bedoel ik ook, dat, dat familie gedeelte om gelukkig te zijn. Dat heeft ie wel. IR: Uhum. RE: De dagbesteding, dat heeft ie niet. IR: De dagbesteding.. heeft ie motivatie? RE: Je kan hem motiveren, maarja nu heeft ie niet echt motivatie. Naja hij heeft	De formule voor een perfect leven is dat hij dagelijks wakker wordt met een doel voor die dag. Dagbesteding kan daarbij een belangrijke rol zijn. Familie om zich heen hebben is belangrijk en motivatie. Het is van belang dat indien er geen sprake is van motivatie, het wel geactiveerd wordt.	Formule voor een perfect leven, wens, dagbesteding, doel, motivatie, activeren, behoefte	Wens , behoefte	

	wel echt motivatie, hij heeft wel motivatie. IR: Uit zichzelf? RE: Ja uit zichzelf heeft hij wel motivatie. IR: Dus het moet alleen een beetje geactiveerd worden, getriggerd worden. RE: Ja. IR: Omgezet worden uhm. Oke. Uhm zijn er nog dingen waarvan je zegt dat heeft mijn vader nodig? Dat erbij Kan? RE: Nee ik denk dat het wel echt is van oke dat hij in zo een omgeving zit en dat ie dan zich ontwikkeld, een dagbesteding heeft. Ik denk dat dat het meest belangrijke is.				

Interview 6

INTERVIEW 6					
Gebruikte tekens: [ ] Gelijktijdig spraak. ((<)) Een korte pauze (korter dan twee seconden) ((>)) Een lange pauze (meer dan twee seconden). .,?!;: Normale interpunctie. (! !) De nadruk leggen op iets. Tussen (! En !). * * Er gebeurt iets om het praten heen. ***Let op: achtergrondkleur toegepast in tabelcellen i.v.m. leesgemak, heeft verder geen betekenis m.b.t. resultaten***					
NR.	**FRAGMENT (VERBATIM)**	**INTERPRETATIE**	**CODE**	**THEMA**	**THEORIE/LITERATUUR**
27-30	IR: Uuhh Bent u bekend in stadsdeel Zuid? RE: Ja ik ben bekend, ik woon ongeveer 17 jaar in Zuid. IR: Wat vind u van het stadsdeel? RE: Uhh jaa goed. Alles is dichtbij. Ook druk soms, maar is wel goed.	Burger woont 17 jaar in Amsterdam Zuid. Vindt het fijn dat winkels dichtbij bevinden. Amsterdam Zuid wordt ervaren als druk, maar wel goed.	Stadsdeel Zuid	Stadsdeel Zuid	
31-40	IR: Uhh okee, dan gaan we door naar het volgende onderwerp. Dat is uhhm te maken met eenzaamheid. En ook sociaal isolement. Uuhm ik ben zelf ook turks, dus als er iets is wat u niet begrijpt dan kan ik het in het turks uitleggen dat is geen probleem. Mijn uhhh, eerste vraag is wat is volgens u eenzaamheid? RE: Uhh eenzaamheid. Is als iemand alleen is toch? IR: Ja ja dat kan. Maar is het voor u meer een gevoel dus als u bijvoorbeeld bij familie bent voelt u zich van binnen eenzaam kan dat? Dus wel veel	Eenzaamheid en sociaal isolement hebben verbanden met alleen zijn en alleen voelen.	Eenzaamheid, sociaal isolement, verbanden, begripsverheldering	Begripsverheldering	Komt overeen met de begripsverhelderi ng die eerder in de theoretische verkenning is genoemd

	mensen maar voelen dat u alleen bent. RE: Ja ja ja dat kan ja. IR: En sociaal isolement. Als iemand sociaal geïsoleerd is. Kent u het woord? RE: Nee ik begrijp het niet.. uhm is ook alleen voelen denk ik. IR: Wat is volgens u het verschil tussen eenzaamheid en sociaal isolement? Dus als je uhh eenzaamheid dus alleen zijn met veel mensen en sociaal isolement uhh wat zijn de verschillen? RE: Uhhh weet ik niet sorry IR: Okee dat is geen probleem. Uhmm als ik het kan uitleggen… eenzaamheid is meer gevoel dus als u veel mensen om u heen heeft kunt u eenzaam zijn. Het is zich alleen voelen. En uhhmm sociaal isolement is uhh als die mensen er niet zijn. Dus geen gevoel maar echt niemand is er. U heeft niemand. Dat is een beetje het verschil. Uhhh RE: Ja ja ja nu begrijp ik het.				
41-42	IR: En vind u het een groot probleem? Denkt u dat er heel veel mensen zijn die zich eenzaam of sociaal geïsoleerd voelen? En als u kijk naar uw man, vrienden RE: Ja, ik denk het wel hoor. Ja mijn zegt tegen mij dat er veel kennissen	Omvang van het probleem. De informant die kent veel kennissen die ook eenzaam of sociaal geïsoleerd zijn.	Omvang, kennissen, sociaal isolement, eenzaamheid	Omvang	

	zijn die niks doen geen werk enzo.				
42-46	IR: Jaa, zijn die ook turks? Of bijvoorbeeld Marokkaans of hindoestaans of anders? RE: Uuuuuh ja Turks. Mijn man kent niet veel andere mensen. Door taal is beetje moeilijk. Hij is veel in koffie huis en theehuis. IR: Okee en veel turkse mannen of weinig? RE: Jaa, veel mannen werken niet. Dus zitten allemaal in koffiehuis.	Over de specifieke doelgroep kan weinig gezegd worden. Wel dat de doelgroep zich in koffie en theehuizen bevinden.	Doelgroep, theehuizen, koffiehuizen, doelgroep, omvang	Omvang, doelgroep	
47-48	IR: En uhmm als u als we dus eenzaamheid nemen. Dat is een probleem. Dat is niet goed voor iemand. Sociaal isolement, niemand in de omgeving is er dus is ook niet goed voor iemand. Hoe begint het probleem? RE: Uhhh begint. Ik denk… geen werk net als mijn man. Dan word je lui. Je doet hele dag niks. Ja.	Geen dagbesteding en werkloosheid wordt gezien als een oorzaak voor sociaal isolement. Gevolg van werkloosheid en dagbesteding is dat men lui wordt en niks onderneemt op een dag.	Oorzaak, gevolg, sociaal isolement	Oorzaak, gevolg	Zie theoretische verkenning oorzaken.
49-54	IR: Jaa oke vind u dat de maatschappij een rol speelt bij de problematiek rondom eenzaamheid? Dus de maatschappij, herkez yani devlet herkez. RE: Uhh evet yani. IR: Nederlands als het kan haha. RE: Haha ja. Ja ik denk het wel, mijn man kan geen werk vinden. Omdat hij ja is moeilijk. En ja je moet wel werken, ja alleen ja hij is	Het gevolg van werkloosheid en daarbij dus ook sociaal isolement zijn depressieve klachten en men is teruggekeerd naar zichzelf.	Gevolgen, sociaal isolement, klachten	Gevolgen	Fysieke klachten als vorm van gevolg van sociaal isolement, zie theoretische verkenning

	depressief. Hij kan niet. Hij alleen denken denken denken. Maar niet jaa helpt niet. Oke uhm, krijgt hij hulp van iemand? Uhhm ja eerst wel, maar hij is heel erg depressief ja.				
55-62	IR: Ik uhhh heb een beetje een moeilijk vraag. Als bijvoorbeeld iemand, niet uw man, maar gewoon iemand uhhm werkloos wordt. Dus hij is bijvoorbeeld ontslagen, geen contract meer. En raakt in sociaal isolement, dus helemaal alleen. Hoe kan dat? Maar als we iemand hebben die is ook werkloos, maar die raakt niet in sociaal isolement. Wat is het verschil? Waarom kan dat? RE: Uhh ja. Dat is dit. Denken denken denken. Hij schaamt zich. IR: Ja ja. Werk was belangrijk voor uw man? RE: Jaaaaa zeker zeker. Werk is alles voor de man. Man moet werken anders ja niet goed voor familie. IR: Ja want waarom niet? RE: Ja veel ruzie. Hij slaapt alleen eten en naar koffiehuis meer niet. Is niet leuk. IR: Jaa want kan helpen? Wat is de uhh de oplossing zeg maar? RE: Ja werken. Hard werken haha. En hij moet minder slapen. En doel hebben. Kinderen	De geïsoleerde man schaamt zich dat hij werkloos is en is daarom sociaal geïsoleerd. Wat kan helpen is het vinden van een baan. De gevolgen is o.a. veel ruzie thuis.	Sociaal isolement, werkloosheid, schaamte, gevolgen, aanpak	Behoefte	Zie signalering

	zijn getrouwd kinderen komen soms hierheen en ja dat is leuk. Hij vindt dat heel leuk. Maar voor de rest niks. IR: Ja werken. Hard werken haha. En hij moet minder slapen. Kinderen zijn getrouwd kinderen komen soms hierheen en ja dat is leuk. Hij vindt dat heel leuk. Maar voor de rest niks.				
119-134	IR: Neee niet meer? Hoe komt dat? Uhhm waarom? RE: Uh ja hij heel depressief. Chagrijnig. IR: Sinds hij niet meer werkt? RE: Sorry? IR: Dus sinds hij niet meer werkt is hij altijd zo chagrijnig en uhh zoo RE: Ja altijd boos of slapen. Geen tussen haha. IR: Ja, is niet zo leuk he. Nee helemaal niet. Want ik ben blij en hij boos is niet uhh is niet leuk. Dan word ik ook boos en verdrietig. Ja is niet leuk. RE: Jaa uhhhm dus eigenlijk als we kijken naar uw man omdat hij dus werkloos is, is hij sociaal geïsoleerd. Dus helemaal alleen. Dus dan is dat niet goed voor hem. Hij slaapt veel, altijd boos en chagrijnig uhhhh. Maar het is ook niet goed voor u. uuh voor zijn vrouw toch?	Gevolgen van sociaal isolement zijn depressieve klachten, boosheid, slecht humeur, wilt het huis niet uit, veel ruzie thuis met partner	Gevolgen, sociaal isolement,	Gevolgen	Zie theoretische verkenning gevolgen

	Want dan hebben jullie ruzie of? RE: Jaaa soms. Eerst heeel heeel veel ruzie. Maar nu ja. Nu minder. Omdat ja hij verveelt zich daarom ook veel ruzie. Er is niks te doen en heeel veel klagen. Maarja ik kan ook niks doen. Ja veel stress. Maar nu minder ruzie, want ik uhh doe zo. Laaat maar. ((>)). En ook nu met depressie minder ja, minder. Want hij praat niet. Ik vraag hem, kom boodschappen doen kom naar de kinderen toe gaan. Nee nee wilt hij niet. IR: Wilt hij geen boodschappen doen dan? RE: Nee doe ik. Al jaaaren. IR: Ja ja. En de kinderen? Die wilt hij niet zien? Uhhhh RE: Nee wel zien. Alleen uhhhh niet naar toe gaan. Hun moeten komen. IR: Ohh hun moeten komen. RE: Ja ja ja. Hij wilt niet liever daar heen. Want ja. Hij voelt zich niet lekker. Hier thuis is beter voor hem				